Ред.број: 1

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСТВОТО КАКО ПРОФЕСИЈА – ТЕОРИИ, МОДЕЛИ И ПРИНЦИПИ**			
2.	Код	ДА26 111			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I	Семестар	I
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема формални предуслови.Препорачливо познавање на основи од биологија/здравствена наука			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Да се обезбеди разбирање на акушерството како автономна професија заснована на знаења,етика и холистички пристап, - Вовед во теориите,моделите и принципите на акушерската пракса, - Поттикнување на развој на критичко размислување,професионален идентитет и комуникациски вештини. **По завршување на предметот, студентот ќе може да:** - Објасни историскиот и современиот развој на акушерството како професија. - Разликува различни теории и модели на акушерска грижа. - Применува етички и правни принципи во практични ситуации. - Демонстрира комуникациски и интерперсонални вештини во работа со трудници и семејства. - Го дефинира својот професионален став и лична филозофија на акушерска нега.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое	**I Теоретски предавања (15) :** 1. Вовед во акушерство како професија : дефиниции,еволуција и современ контекст. 2. Историја на акушерството : традиционални и модерни аспекти			

	поглавје	3. Улога и автономија на акушерката : компетенции и одговорности 4. Теории во акушерството : основни модели и концепти 5. Теории во акушерството : феминистички и холистички ттеории 6. Биопсихосоцијален модел на здравје и интегриран пристап 7. Модели на акушерска нега : медицински и социјалени модели предводени од акушерки 8. Етички принципи : добронамерност,автономија,доверливост и праведност. 9. Правна рамка и професионална етика(законска регулатива во РС Македонија) 10. Комуникација и емпатија : вербална и невербална комуникација 11. Хуманизација на породувањето : почит,избор и достоинство 12. Културна компетентност : пристап кон жени од различни култури 13. Тимска работа и лидерство : интерпрофесионална соработка 14. Современи трендови и технологии : дигитализација и нови предвизици 15. Рефлексија и интеграција на знаењето : професионален развој и перспективи **II Семинарски предавања (15)** 1. Дискусија : Што значи да се биде акушерка ? 2. Анализа на документи (ICM,WHO,FIGO) – групна работа со стандарди 3. Студија на случај : конфликт на улоги – анализа и аргументирање 4. Етичка дилема во пракса – дебата и рефлексија 5. Жената во центар на нега – анализа на клинички сценарија 6. Медицински наспроти социјален модел – споредбена табела 7. Видео анализа : хуманизирано породување - групна дискусија 8. Пишување на филозофска изјава за акушерството 9. Симулација на улоги : комуникација со трудница 10. Анализа на правна одговорност - пример од пракса 11. Мини презентации : акушерски модели низ светот 12. Тимска работа : постер за промоција на здравје 13. Евалуација на стандарди за нега – работа во група 14. Рефлексија : Што научив како идно лице за акушерска грижа? 15. Завршен семинар : Јас како современа акушерка –усна презентација. **III Практични вежби (30) :** 1. Професионален изглед и однесување симулирани ситуации 2. Комуникациска техника : вербална – практична демонстрација 3. Комуникациска техника : невербална – практична демонстрација 4. Тимска работа – симулација на состанок 5. Анализа на клинички случај – работа во парови 6. Водење на медицинска документација 7. Креативна презентација : акушерство како уметност 8. Етички стандарди во пракса – примери од реалноста 9. Културолошка и религиозна - игра на улоги 10. Подршка при стрес и страв од породување – техники за смирување

		11. Проект за бремени - симулирана работилница и изработка 12. Едукативен постер за бремени – симулирање работилница за бремени жени 13. Лидерство и одлуки – симулација на итна ситуација 14. Саморефлрксија и личен развој – индивидуален дневник 15. - 30 . Клинички и симулативни сценарија - примена на модели и принципи		
13	Заемна поврзаност на предметите	Вертикална поврзаност со основи на здравствените науки и анатомија/физиологија,хоризонтална со предметите од јавно-здравствениот модел и комуникациски вештини.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предаваања со активна дискусија,семинари студии на случај,учење од проблеми (ПБЛ),симулации,игра на улоги и рефлексија.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	Вкупно 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	15 часа
		16.2.	Семинари	15 часа
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит.

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		1 -3
Практична настава		12 - 14
Семинари		8 – 10
Континуирани проверки		4 – 8
Завршен испит	Практичен дел	12 - 20
	Усен дел	23 – 45
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми) : 2 колоквиуми**
19.2.	Тестови: бодови	**мин**. 4 - **мах**. 8
19.3.	Семинари	**мин.** 8 - **мах.** 10
19.4.	Завршен испит: бодови	Практилен испит : **мин**.12 – **мах.**20 Усен испит : **мин.**23 – **мах**.45

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B

			од 93 до 100 бода	10 (десет) А	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Pairman S, Tracy S, Dahlen H,	Midwifery: Preparation for Practice	Elsevier	2023
		2.	Downe S.	Normal Childbirth: Evidence and Debate	Churchill Livingstone	2020
		3.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по Гинекологија и акушерство за студенти по општа медицина	Медицински факултет Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Berg M.	Midwifery as a Human Science	Journal of Midwifery & Women’s Health	2018
		2.	FIGO		Ethical Framework for Women’s Health.	2022

Ред.број: 2

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АНАТОМИЈА**			
2.	Код	ДА26 112			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за анатомија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Прв (I)
7	Оптовареност со предметот изразена во	2			

	ЕКТС кредити	
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за анатомија Проф. д-р Биљана Зафирова *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Студентот да се запознае со анатомијата како природна, морфолошка наука и нејзиното значење во медицината; да се запознае со анатомската терминологија и нејзината употреба, како и да се стекне со знаење за основната макроскопска градба на човечкото тело, топографската и системската анатомија на градниот кош и абдоменот со посебен осврт на изучување на карличната остеометрија и топографската анатомија на женската карлица со кои ќе се сретне подоцна во секојдневната клиничка работа.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржината на предметот е организирана со теоретска настава и семинари кои кореспондираат со практичната настава. *Теоретска настава* - Вовед во анатомија, анатомска номенклатура - Општа анатомија: вовед во остеологија, синдезмологија, миологија, ангиологија и неврологија - Анатомија на функционалните системи - Системска и топографска анатомија на граден кош и абдомен - Функционална анатомија на `рбетен столб - Остеометрија на карлица - Системска и топографска анатомија на женската карлица (sидови, карлична празнина и содржина, перинеум, женски полови органи, васкуларизација и инервација) *Семинари* - Избрани делови од содржината на теоретската настава. *Практична настава* - Вежбање на одделни коски, зглобови и мускули на карлица и `рбетен столб - Топографска анатомија на абдомен - Топографска анатомија на женска карлица
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.
15.	Вкупен	60

<table>
<tr><td></td><td>расположив фонд на време</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>5</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>10</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска, практична настава и семинари.

<table><tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови мин-макс</th></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>1-2</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>5-8</td></tr><tr><td>Семинари</td><td>6-10</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)
Анатомија на функционалните системи бодови
18 - 30</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>6-10</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>*Писмен дел бодови
24-40
**Практичен дел бодови
6 - 10

*Писмениот дел од завршниот испит го опфаќа материјалот од абдомен и карлица.
**Практичниот дел од завршниот испит опфаќа:
- препознавање и опис на органи и анатомски елементи во состав на абдомен и карлица на фиксирани препарати, пластинирани модели и кадавери.

Студентот е должен да освои минимум од предвидените бодови за секој дел од завршниот испит, посебно, за да можат да му бидат впишани бодовите за завршниот испит. Во спротивно,завршниот испит се смета за неположен.</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td colspan="3">Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираната проверка и завршниот испит
<table>
<tr><td>Вид на активност</td><td colspan="2">бодови</td></tr>
<tr><td>Теоретска настава</td><td colspan="2">1-2</td></tr>
<tr><td>Практична настава</td><td colspan="2">5-8</td></tr>
<tr><td>Семинари</td><td colspan="2">6-10</td></tr>
<tr><td>Континуирана проверка</td><td colspan="2">18-30</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>24-40</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>6-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td colspan="2">5 (пет) F</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 60 до 68 бода</td><td colspan="2">6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 69 до 76 бода</td><td colspan="2">7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 77 до 84 бода</td><td colspan="2">8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td colspan="2">9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 93 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td></td><td>Е. Чадиковска, Ј. Живадиновиќ, Н.Матвеева, Б.Зафирова, А.Додевска, Б.Трпковска, Б.Бојациева</td><td>Анатомија за студентите од тригодишните стручни студии за дипломирани акушерки/акушери</td><td>Универзитет Св. Кирил и Методиј во Скопје Медицински факултет, Скопје</td><td>2022</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Мур КЛ, Дали АФ, Агур АМП.</td><td>Клинички ориентирана анатомија. 9-то издание.</td><td>Скопје: Табернакул.</td><td>2022</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Friedrich Paulsen, Jens Wasckhe</td><td>Собота аталс за анатомија 16-то издание</td><td>Urban & Fischer</td><td>2019</td></tr>
</table>

Ред.број: 3

Прилог бр.3	**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**

1.	Наслов на наставниот предмет	**ФИЗИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА 26 113			
3.	Студиска програма	Тригодишни стручни студии за дипломирана акушерка / акушер			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за физиологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Прв (I)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за физиологија, Проф. д-р Бети Дејанова Наставата ја изведуваат сите членови на Катедрата за физиологија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да овозможи студентот да го разбере функционирањето на човечкиот организам за да може да: • ги дефинира и објасни најважните физиолошки процеси кои се одвиваат во човечкиот организам во целина • да ги објасни механизмите на функционирање на одделните органски системи • да ја објасни поврзаноста помеѓу одделните органски системи и механизмите преку кои ги остваруваат своите функции • ги разбере врските помеѓу одделните органски системи во целина • да ги осознае регулаторните системи и нивното влијание врз функцијата на органските системи Да изведува одредени практични процедури за функционирањето на органските системи, како и за регулаторните системи на човечкиот организам			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава** • Функционална организација на човечкото тело и регулација на хомеостазата преку механизмите за одржување на константноста на внатрешната средина - повратни врски и регулација на телесните функции • Физиологија на крвта и на крвните елементи - еритроцити, леукоцити и тромбоцити, крвни групи, хемостаза и коагулација на крв • Физиологија на мускули - физиолошка организација, карактеристики, ексцитација и контракција, разлики помеѓу			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">скелетни и мазни мускули
• Физиологија на кардиоваскуларниот систем - срцев циклус, срцеви тонови, срцева работа, крвоток, крвен притисок и пулс и нивна регулација
• Физиологија на респираторниот систем - белодробна вентилација, белодробна циркулација, размена и транспорт на гасови, регулација на дишењето
• Физиологија на телесните течности и на уринарниот систем - процеси на создавање на урина во бубрезите
• Физиологија на гастроинтестиналниот систем – мотилитет, секреција, дигестија и апсорпција
• Физиологија на црниот дроб, метаболизмот и терморегулацијата
• Физиологија на регулаторните системи, нервниот и ендокриниот систем и нивната улога во функционирањето на органските системи

Практична настава
• Испитување на крвта и на крвните елементи, определување на крвни групи и методи за испитување на хемостазата.
• Испитување на активноста на мускулите
• Испитување на активноста на срцевиот мускул, определување на артериски пулс, мерење на крвен притисок, аускултација на срцеви тонови, електрокардиографија
• Испитување на функцијата на респираторниот систем
• Испитување на функцијата на уринарниот систем
• Испитување на функцијата на гастроинтестиналниот систем
• Испитување на периферниот нервен систем, спинална жаба, спинален шок и рефлексна активност, испитување на клинички важни рефлекси кај човек, испитување на автономен нервен систем.
• Испитување на функциите на ендокрините жлезди кај експериментални животни</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан е со следниве предмети: анатомија, хистологија и со патолошка физиологија</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>5</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>10</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности.
<table><tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr></table></td></tr>
</table>

		Теоретска настава		1-5	
		Практична настава		19 - 25	
		Семинари		4 - 10	
		Континуирани проверки		36 - 60	
		Завршен испит	Писмен дел	/	
			Практичен дел	/	
		Вкупно		**60 - 100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови		1 континуирана проверка (36-60 бода)	
	19.2.	Тестови: бодови		/	
	19.3.	Семинари		Семинарите се дел од теоретската настава и ќе се одржуваат во термини и со содржини објавени со распоредот на почетокот на семестарот, а ќе бидат задолжителни за студентите. Присуството и ангажираноста на студентите во семинарите ќе се евидентира и бодира, а освоените бодови ќе влезат во крајната оценка за предметот.	
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F	
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			Катедра за физиологија	Физиологија за студентите на тригодишните стручни студии.	Медицински факултет, Скопје	2015
			Катедра за физиологија	Практикум по физиологија за студентите на стручните студии.	Медицински факултет, Скопје	2015
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ш. Зибернагл, А. Деспопулос	Физиолошки атлас во боја	Табернакул	2010

Ред.број:4

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**БИОФИЗИКА СО ЕРГОНОМИЈА**			
2.	Код	ДА26 114			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за медицинска физика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва	Семестар	Прв
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1.5			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за медицинска физика Проф.д-р Томислав Станковски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Цели на предметната програма: - Да ги научи основните физички законитости што се применети во медицината - Да ги научи основните законитости на движењето, акустиката, притисокот и топлината, електрични и магнетни својства, како и примената на ултразвукот - Да ги разбере основните физички феномени во современа медицинска дијагностика, вклучувајќи за методите како: ултразвучно ехо, ултразвучен доплер, ендоскоп, рефрактометрија, поларизатор, ласери, термографија, НИРС, ренгенски скен, мамографија, компјутерска томографија, нуклеарно медицински СПЕКТ, нуклеарно медицински ПЕТ, електрофизиологија (ЕКГ, ЕЕГ, ЕМГ), магнетна резонанца - Да ги разбере основните физички феномени во ергономија			
12.	Детална содржина на	Содржина на предметната програма:			

<table>
<tr><td></td><td>предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теоретска настава (15 часа):
- Основи на Биофизика, теорија на системи
- Биомеханика
- Ергономија
- Работа и работна рутина
- Биоакустика
- Оптика и оптички појави
- Рентгенско зрачење
- Термодинамика
- Електростатика
- Електромагнетни појави

Практична настава (8 часа):
- Оптички методи
- Звучни методи
- Електрични методи
- Работа и ергономија</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">45 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15 часови</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>8</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>22 часови</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1-2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>5-8</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>54-90</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td></td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60 - 100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2">Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
</table>

	19.2.	Тестови: бодови	
	19.3.	Семинари	
	19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1	Т.Станковски	Биофизика,Интерна скрипта	Медицински Факултет Скопје	2015
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Н. Андоновска	Биофизика	Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопје	2005
		2.	Д. Гершановски	Биофизика	Скрипта или ЦД верзија, Институт за физика	2006

Ред.број: 5

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**БИОХЕМИЈА**			
2.	Код	ДА26 115			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Биохемија и Клиничка Биохемија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година I (прва)		Семестар	I (прв)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе	Раководител на катедрата за Биохемија и Клиничка Биохемија Вонреден проф. д-р Ирена Костовска			

	наставници назначен одговорен наставник)	*наставата ја изведуваат сите членови на катедрата
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	По завршување на преметот Биохемија студентот/тките ќе бидат запознаени со основните принципи на преданалитичката, аналитичката и постаналитичката фаза во лабораториската биохемиска пракса и улогата на акушерите во истите; Ќе ги осознаат основните испитувања на уринатa и крвта и ќе можат да ги разберат резултатите од биохемиските испитувања на истите; Ќе можат да го разберат и интерпретираат влијанието на различните фактори врз резултатите од биохемиските испитувања, Ќе можат да се осознаат за интерпретацијата на поважните биохемиски и хематолошки параметри во клиничката биохемија поврзани со нивната дејност.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Содржина на предметната програма:** **Теоретска настава:** 1. Лабораториска дијагностика, клиничка биохемија: Организација на лабораториските услуги; Фази на лабораториското испитување; Подготовка на пациентот за земање на биолошки материјал за испитување; Типови (видови на примероци) на биолошки материјал и земање на биолошки материјал за лабораториски испитувања; Работа со биолошки материјал; Препорачани постапки за земање, чување, трансфер и транспорт на материјалот; Фактори кои влијаат врз резултатите од лабораториските анализи; Интерпретација на резултати/значење на нормални или референтни вредности; Сува хемија и нејзина примена во клиничката биохемија (тестови за испитување на составот на уринатa, тест за бременост, тест за дроги). 2. Клиничка биохемија на бубрег и биохемиски тестови за мониторинг на реналните заболувања. 3. Дијабетес мелитус: тип-1 и тип-2 и гестациски дијабет и препорачани параметри за нивно дијагностицирање и следење. 4. Ацидобазни нарушувања, значење на гасните анализи, препознавање на примарни ацидобазни нарушувања и промени во електролитниот статус. 5. Клиничка ензимологија, ензими во крвта како индикатори за оштетување на специфични органи. 6. Липиден профил и методи за определување на биохемиските параметри кои го сочинуваат липидниот статус. 7. Комплетна крвна слика и седиментација на еритроцити. 8. Крвни протеини, значење и функција на плазма протеини, Методи за определување на протеини. 9. Хормони, методи за определување на хормоните и нивното значење. **Практична настава:** 1. Биолошки материјал: крв, серум, плазма,урина, референтни вредности, Комплетна крвна слика и седиментација 2. Фотометриски методи: Протеини во крв, определување на вкупни протеини во плазма или серум 3. Определување на глукоза во крв, орален глукоза толеранс тест (ОГТТ) и определување на липиден статус (вкупен холестерол и

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">триглицериди)
4. Биохемиско- лабораториска анализа на урина (РОС тестови за бременост и дроги во урина)
5. Определување непротеински азотни соединенија: уреа и креатинин</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1-3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>8-12</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>42-70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>9-15</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми) /</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td>9-15 бодови тест од практична настава
42-70 бодови тест од теоретска наства</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>9-15 бодови тест од практична настава
42-70 бодови тест од теоретска наства</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">оценка)</td><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="3">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="8">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Б.Штраус</td><td>Медицинска биохемија.</td><td>Медицинска Наклада, Загреб</td><td>1992</td></tr>
<tr><td></td><td>2.</td><td>Авторизирани предавања од наставниците на Катедрата .</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>3.</td><td>Соња Топузовска, Јасна Богданска, Гордана Босилкова, Марија Геракаровска, Снежана Ефремова Аарон, Јулијана Брезовска, Кавракова, Петраќи Корнети, Ирена Костовска, Марија Крстевска, Даница Лабудовиќ, Катерина Тошеска Трајковска, Светлана Цековска</td><td>Практикум за вежби по медицинска биохемија за студентите по општа медицина</td><td>УКИМ, Медицински факултет, Катедра за биохемија и Клиничка биохемија, Скопје</td><td>2021</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.2.</td><td colspan="4">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Мајкиќ Сингх Н.</td><td>Медицинска биохемија</td><td>ДМБ Србије</td><td>2006</td></tr>
</table>

		2.	Dr. Graham Basten	Introduction to Clinical Biochemistry Interpreting Blood Results	bookboon.com. ISBN 978-87-7681-673-5.	2014

Ред.број:6

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОСНОВИ НА ЗДРАВСТВЕНА НЕГА**			
2.	Код	ДА26 116			
3.	Студиска програма				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Интерна медицина Катедра за анестезиологија и реанимација Катедра за хирургија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Прв (I)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за Катедра за Интерна медицина Катедра за анестезиологија и реанимација Катедра за хирургија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Запознавање со основните принципи на задрвствената нега во акушерството од аспект на анестезиологија, интерна медицина и хирургија			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава**: **Анестезија со реанимација** 1. Значење на здравствената нега во акушерството (1 час) 2. Процес на здравствена нега во акушерство (1 час) 3. Акушерска анамнеза и начин на земање на анамнеза (1 час) 4. Изготвување на план на нега од страна на акушерката во процесот на пружање на здравствена нега на бремена жена (1 час) 5. Методи и облици на пружање на здравствена нега на бремена жена (1 час)			

		6. Организација на работата на акушерката како дел од тим пред, за време и по породувањето (1 час) 7. Евалуација на извршената здравствената нега според зацртаниот планот на нега на бремени жени (1 час) 8. Документација: начин на собирање, евидентирање на податоци, листи за документација и водење на документација (1 час) 9. Непосредна здравствена нега на бремена жена: хигиена и исхрана на бремена жена 10. Физикален преглед на бремена жена (1 час) 11. Мерење на витални знаци на трудница и евидентирање на истите (1 час) 12. Вежби на дишење за полесно породување (1 час) 13. Здравствена нега во постпартален период (1 час) 14. Примарна Здравствена заштита – патронажна сестра-акушерка (1 час) 15. Едукација и здравствено воспитување на трудници (1 час) 1 6. Улога на акушерка во родилна сала (1 час) 17. Здравствена нега кај новородено (1 час) 18. Кардиопулмонална ресуситација кај новородено (1 час) 19. Улогата на акушерката во тек на родилниот процес со безболно породување (1 час) Интерна медицина 1. Здравствена нега на коронарна артериска болест кај жени во бременост (1 час) 2. Здравствена нега на артериска хипертензија во бременост (1 час) 3. Здравствена нега на трудница со валвуларна болест во бременост со акцент на антикоагулациона терапија (1 час) 4. Здравствена нега на срцева слабост во бременост (1 час) 5. Здравствена нега на болни со гестациски дијабетес (1 час) 6. Здравствена нега на болни со Sheehan-ов Syndrom (1 час) 7. Хипотиреоза и бременост (1 час) 8. Уринарни инфекции во бременост (1 час) 9. Хипертензија во бременост (1 час) 10. Бубрежни заболувања во бременост (1 час) 11. Акутен масен црн дроб во бременост (1 час) 12. Холелитијаза и холецистопанкреатитис (1 час) 13. Диспепсија во бременост (1 час) 14. Развој на Budd-Chiary синдром за време на бременост (1 час) 15. Белодробна тромбоемболија во бременост (1 час) 16. Астма во бременост (1 час) 17. Бронхиектазии во бременост (1 час) 18. Анемии во бременост (1 час) **Хирургија** 1 . Антисепса стерилизација и организација на работа во операциона сала (1 час) 2. Видови и лекување на рани (1 час) 3. Повреди на граден кош (1 час) 4. Влијание на повредите врз човечкиот организам, нивни компликации, превенција и третман (1 час) 5. Смрзнатини, изгореници и начела на лекување (1 час) 6. Опструкции и повреди на уринарен систем (1 час) 7. Хируршки инфекции и начека на лекување (1 час) 8. Повреди на глава (1 час) 9. Ургентни состојби во детската хирургија и неонатална хирургија (1 час) 10. Ендоскопски и РТГ методи во дијагностиката и лекувањето на уринарниот систем (1 час)

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">11. Tu-mammae и Ca-mammae (1 час)
12. Краниоцеребрални повреди, Tu-cerebri, Hydrocephlus (1 час)
13. Кожни трансплатации, резанки, кожни тумори и третман (1 час)
14. Flebotrombosis и Tromboflembitis (1 час) 1
5. Хируршки инструменти (1 час)
16. Абдоминални провреди, акутен абдомен, акутни заболувања (1 час)
17. Детска урологија и тумори во детска возраст (1 час)
18. Фрактури, видови, третман и компликации (1 час)</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">240</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>55</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>135</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>50</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>5-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>5-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>50-80</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>Неположени проверки</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
</table>

	(бодови/ оценка)	од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Edvard Morgan, Madzid Mikail, Majkl Marej	Clinical Anesthesiology	Magor, Proect of the Government of R.M. (translated books)	2011
2.	Шољакова М. и коавтори	Анестезиологија и реанимација.	Биографика	2007
3.	Соња Генадиева Ставриќ (уредник), група на автори	Интерна медицина	Медицински факултет	2020
4.	Марија Вавлукис (уредник), група на автори	Клиничко испитување	Медицински факултет	2024
5.	Кортни М. Таунсенд, помладиот Даниел Бошам Марк Еверс Кенет Л. Матокс	Учебник по Хирургија на Сабистон	Табернакул	2013

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Авторизирани предавања од Катедрата за анестезиологија			
2.	Авторизирани предавања од Катедрата за интерна медицина			
3.	Авторизирани предавања од Катедрата за хирургија			

Ред.број: 7

Прилог бр. 3	**Предметна програма од прв циклус на студии**

1.	Наслов на наставниот предмет	**ЕМБРИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 117			
3.	Студиска програма	Тригодишни стручни студии за дипломирана акушерка/акушер			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хистологија и ембриологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Година	1 (прва)	семестар	1 (прв)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за хистологија и ембриологија проф. д-р Лена Какашева-Маженковска Одговорен наставник: доц.д-р Ирена Костадинова Петрова *Наставата ќе ја изведуваат сите членови на Катедрата за хистологија и ембриологија.			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	**Цели на предметната програма (компетенции):** -Запознавање со процесите на настанување на човековиот организам, од моментот на оплодување до моментот на раѓање на плодот, детален осврт на општиот ембрионален развој на човекот, како и деталниот ембрионален развој на поединечните органски системи во текот на интраутериниот развиток -Запознавање со морфолошките чинители кои го овозможуваат развитокот на новиот организам -Запознавање со можните нарушувања кои се случуваат за време на интраутериниот развој на плодот и судбината на плодот -Запознавање со методите за помагање на оплодувањето (вештачко оплодување) -Запознавање со методите за спречување на оплодувањето (контрацепција) -Запознавање со хистолошката градба на органите од машкиот и женскиот репродуктивен систем -Способност за разликување и анализа на хистолошките препарати од млечната жлезда и органите на машкиот и женскиот репродуктивен систем со помош на светлосен микроскоп.			

<table>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теоретска настава:
Вовед во ембриологија
Општа Ембриологија
- Хистолошки и морфолошкин карактеристики на гаметите, оплодување, имплантација на концептусот
- Предембрионален период, ембрионален период (ембриогенеза) и фетален период
- Хистолошка градба на плацентата и обвивките на плодот
- Нарушувања во ембрионалниот развој и настанување на вродени аномалии
- Контрацепција
- Вештачко оплодување

Вовед во хистологија
Органски системи:
▪ Машки полов систем: тестис, епидидимис, дуктус деференс, везикула семиналис, простата и пенис.
▪ Женски полов систем: јајник, јајцевод, матка, вагина и надворешни генитални органи
▪ Млечна жлезда
Практична настава
▪ Микроскопска анализа на хистолошките препарати од органите на машкиот и женскиот репродуктивен систем.
▪ Макроскопска анализа на модели и препарати од фетус
▪ Дополнување на микроскопската анализа на хистолошките препарати со примена на виртуелна компјутерска микроскопија.
▪ Стекнување на знаења и вештини за препознавање на нормалната градба на ткивата и органите од репродуктивниот систем, млечната жлезда, плацентата и папочната врвка</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предметни од студиската програма.</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Методи на учење:
• Следење на интерактивни предавања со потенцирани цели и излезни ефекти.
• Лабораториски вежби со видеопрезентации.
• Самостојно микроскопирање.
• Индивидуални презентации на предложени теми и отворени дискусии.
• Читање на препорачаната основна и дополнителна литература.
• Изучување на Е-материјали подготвени од Катедрата и поставени на страната на факултетот.
• Користење на дополнителна литература и програми од посочени линкови на интернет.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>20</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>8</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Семинари</td><td>2</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета</td></tr>
</table>

на теоретска и практична настава.

Вид на активност		Предмет
Теоретска настава		1-4
Практична настава		12-20
Семинарска работа		7-10
Континуирана проверка		
Завршен испит	Писмен дел	24-40
	Практичен дел	16-26
Вкупно		**60-100**

19 Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираната проверка и завршниот испит.

19.1.	Тестови (континуирани проверки): бодови	
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	Семинар 1: 2-5 бодови Семинар 2: 2-5 бодови
19.3.	Завршен испит: бодови	Теоретски дел 24-40 бодови Практичен дел 16-26 бодови

20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	
	до 59 бода	5 (пет) (F)
	60 х до 68 бода	6 (шест) (E)
	69 х до 76 бода	7 (седум) (D)
	од 77 до 84 бода	8 (осум) (C)
	од 85 до 92 бода	9 (девет) (B)
	од 93 до 100 бода	10 (десет) (A)

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Л. Миленкова, Н. Костовска	Општа ембриологија на човекот	МАРИВ-С	2009
2.	Л. Миленкова, Н. Костовска	Хистолошка градба на органските системи	Медицински факултет, УКИМ	2013
3.				

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	К.Л.Мур и Т.В.Н. Персауд	Човекот во развој- клинички ориентирана ембриологија	Табернакул, Скопје	2010

		2.	Мирна Сарага Бабиќ, Дамир Сапунар	Atlas of Human Embryology	Chronolab AG, Switzerland	1999
		3.	Катедра за хистологија и ембриологија	Учебни материјали во форма на Е фајлови со теми од практичната настава		2025
		4.		www.histologyguide.com		

Ред.број:8

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСКА НЕГА 1 – ГРИЖА ЗА ЖЕНИТЕ**			
2.	Код	ДА26 118			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I	Семестар	I
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	7 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положени предмети: Анатомија и физиологија, Акушерство како професија – теории,модели и принципи			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на предметот е студентите да стекнат основни знаења за физиолошките процеси во бременоста, породувањето и постпарталниот период, како и вештини за примена на безбедна, етичка и пациентски ориентирана акушерска нега.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава (30 предавања) :** 1. Вовед во акушерството и улогата на акушерката во секојдневната пракса 2 .Репродуктивна анатомија и физиологија 3. Менструален циклус и хормонска регулација 4 .Оплодување и имплантација 5. Развој на ембрион и фетус			

		6 .Физиолошка бременост и промени во организмот на жената (нова тема) 7. Плацента и фетална циркулација 8. Пренатална грижа и следење на бременоста 9 .Ултразвук и лабораториски тестови во бременост 10 .Исхрана и животни навики во бременост 11. Пренатален скрининг и превенција на компликации 12. Принципи на комуникација со трудница 13. Физиологија на породувањето 14. Знаци и фази на започнување на породување,водење на партограм 15. Акушерска проценка и позиционирање на родилката 16. Грижа за родилка во прва фаза на породување 17. Грижа во втора фаза – раѓање 18. Грижа во трета и четврта фаза на породување 19. Нега на новороденче – прв контакт и адаптација 20. Постпартален период – физиологија на пуерпериум 21. Компликации при породување и итни состојби 22. Промени и нега во пуерпериумот (физиолошки и псих лошки аспекти) 23. Доење – физиологија и поддршка 24 .Хигиена и исхрана во пуерпериум 25. Психолошка поддршка и постпартална адаптација 26. Водење на акушерска документација и родилен протокол 27. Безбедност, асепса и антисепса во акушерство 28. Почитлива материнска грижа (Respectful Maternity Care) 29. Етички и законски аспекти во акушерството 30. Улогата на акушерката во современ здравствен систем и мултидисциплинарна тимска работа **Семинари (23 часа) :** 1.Анализа на женска анатомија и физиологија 2. Хормонски промени во бременост 3. Преглед на трудница – симулација 4. Улога на акушерката во пренатална грижа 5. Водење на медицинска документација 6. Пренатален скрининг – FMF и биохемиски маркери 7. Едукација на трудница и семејство 8. Симулирана прва фаза на породување 9. Комуникација и емпатија кон родилка 10. Постпартална нега и едукација 11. Превенција на постпартална депресија 12. Грижа за доилката и поддршка на лактација 13. Вежба за позиционирање при доење 14. Препознавање на ризични симптоми 15. Хигиена на родилка и нега на лохии 16. Стандарди на WHO за безбедно породување 17. Етички дилеми во акушерството 18. Културолошка и религиозна нега 19. Симулиран случај: породување со компликација

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">20. Принципи на акушерство базирано на докази
21. Тимска работа при породување
22. Самоевалуација и професионална комуникација
23. Презентации на студентки

Практична настава (52 часа вежби) :

1–5. Подготовка на трудница за преглед
6–10. Мерење на крвен притисок, тежина и висина на фундус
11–15. Палпација по Леополдови маневри
16–20. Слушање фетални срцеви тонови со Доплер и со слушалка
21–25. Изработка на матичен картон
26–30. Подготовка на просторија и материјали за породување
31–35. Асистирање во нормално породување
36–38. Прв контакт мајка–новороденче
39–42. Првична нега на новороденче
43–45. Грижа за родилка во пуерпериум
46–47. Поддршка при доење
48–49. Одржување асептични услови
50. Препознавање на компликации
51. Тимска симулација на породување
52. Евалуација и рефлексија</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со Анатомија, Физиологија, Основи на сестринска нега и Гинекологија</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Комбинација на предавања, семинари, демонстрации, симулации, тимска работа и самостојно учење.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно : 210 часа
Предавања : 30 часа
Семинари : 23 часа
Вежби : 52
Домашно учење : 105 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>30 час</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>23</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>52 час</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>105</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 - 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 - 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 - 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>4 - 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Практичен дел</td><td>12 – 20</td></tr>
<tr><td>Уесн дел</td><td>23 – 4 5</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

		Вкупно	

19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит		
	19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми) : 2 колоквиуми**
	19.2.	Тестови: бодови	4 – 8
	19.3.	Семинари	8 -10
	19.4.	Завршен испит: бодови	**Практичен испит : 12 – 20** **Усен испит : 23 – 45**

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.		Myles Textbook for Midwives,	Elsevier	202
		2.	Williams	Obstetrics	27th Edition	2022
		3.	WHO	Standards for Maternal and Newborn Car		2020
		4.	FIGO	Guidelines on Midwifery and Maternity Care		2022
		5.	Проф.д-р Г.Димитров и сор.	Учебник за студент општа медицина ,гинекологија и акушерство	УКИМ,Медицински факултет Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.		Clinical Skills for Midwives	Oxford University Press	2021
		2.	WHO	Antenatal Care Model	Update	2020

Ред.број: 9

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот	**ПРОМОЦИЈА НА ЗДРАВЈЕ, ЗДРАВСТВЕНО И СЕКСУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ**

	предмет				
2.	Код	ДА26 119			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за социјална медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I (прва)	Семестар	Прв
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1,5 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за социјална медицина: Проф. д-р Фимка Тозија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	По завршувањето на овој предмет, студентот ќе го продлабочи знаењето за промоцијата на здравје и би требало да биде оспособен: • Да ги познава основните вредности на здравјето и улогата на здравственото и сексуалното образование • Да ја разбира промоцијата на здравје за менување на однесувањето и градење на здрав животен стил • Да промовира здравје пред целна група на сите нивои на здравствена заштита			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Содржина на предметната програма** **Теоретска настава (предавања):** • Дефиниција, цели, принципи на здравје, промоција на здравје, здравствено и сексуално образование • Природен тек на болеста и нивоа на превенција на болести • Основни методи за промоција на здравје • Средства за промоција на здравје			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">

- Подрачја за промоција на здравствено и сексуално здравје
- Промоција на здравје и социјални детерминанти на здравје
- Промоција на здравје кај ранливи групи
- Промоција на здравје и превенција на заразни болести
- Промоција на здравје и превенција на незаразни болести
- Промоција на сексуалното и репродуктивно здравје
- Промоција на безбедност и превенција на повреди и насилство
- Улога на меѓународни организации во унапредување на сексуалното и репродуктивно здравје

Семинари:

- Вештини за комуникација во заедницата и со медиуми за пренесување на јавноздравствени научни докази
- Вештини за комуникација со поединец, семејство и група
- Видови на здравствена едукација за промоција на здравје
- Здравствена писменост и здравствено однесување

Практична настава (вежби)

- Практична примена со презентација на методи и средства за промоција на здравје и здравствена едукација
- Подготовка и спроведување на здравствена програма во заедницата и за специфични популациони групи за решавање на јавноздравствени предизвици

Резултати од настава и учење:

- Изготвена програма за промоција на здравје по претходно дефинирана тема
</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, консултации, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми со активна дискусија и дебати, преглед на литература, критичко читање, тематски филмови, интернет, вештачка интелегенција, датабази, симулации, индивидуална работа и групна работа.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">45</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>5</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>3</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">17.</td><td rowspan="2">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td></td><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>22</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>3-5</td></tr><tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>3-5</td></tr><tr><td colspan="2">Семинари (самостоен труд)</td><td>12-20</td></tr><tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>/</td></tr><tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>42-70</td></tr><tr><td>Практичен дел</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>100</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table><tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr><tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td>нема</td></tr><tr><td>19.3.</td><td>Семинари (самостоен труд)</td><td>12-20</td></tr><tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>42-70</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="3">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Донев Д., Спасовски М., Тозија Ф., Ќосевска Е., Гудева-Никовска Д. и сор</td><td>Социјална медицина</td><td>УКИМ, Медицински факултет - Скопје</td><td>2013</td></tr>
</table>

		2.	Тозија Ф., Гудева-Никовска Д.,Стаменова А., Стојчевска М., Панговски И.	Промоција на здравје - практикум	УКИМ, Медицински факултет-Скопје	Во печат
		3.	Авторизирани предавања од Катедрата за социјална медицина			
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Tulchinsky T.H., Varavnikova E.A., Cohen M.J.	The New Public Health. Fourth Edition	Academic press, San Diego	2023

Ред.број:10

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ГИНЕКОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 121			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I	Семестар	II
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Да ги има слушано и положено - Анатомија,физиологија и патологија за акушерки			
11.	Цели на предметната	Студентите да стекнат теоретски и практични знаења за нормалната и патолошката физиологија на женскиот репродуктивен систем, за			

	програма (компетенции) и резултати од учењето:	современите дијагностички и терапевтски методи, за скрининг и превенција на гинеколошки заболувања и за улогата на акушерката во промоција и заштита на женското здравје.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**I. Теоретска настава – 25 предавања (методски единици)** 1. Вовед во гинекологија – задачи, историја и значење на гинекологијата во општеството. 2. Анатомија на женскиот репродуктивен систем – морфологија, васкуларизација, инервација. 3. Физиологија на репродуктивниот систем и хормонска регулација. 4. Менструален циклус и негови нарушувања – физиолошки и патолошки аспекти. 5. Гинеколошка анамнеза и клинички преглед – техники и документација. 6. Инфекции на женскиот генитален тракт – видови, дијагностика и терапија. 7. Пореметувања на менструалниот циклус – дисменореја, аменореја, менорагија. 8. Ендометриоза и миоми – патофизиологија и современ третман. 9. Малигни заболувања на репродуктивниот систем – цервикален, ендометријален, оваријален,вуларен,вагинален карцином и карцином на дојка. 10. Гинеколошка ендокринологија – хормонски нарушувања, PCOS и последици. 11. Контрацепција и планирање на семејство – методи и советување. 12. Менопауза и хормонска терапија – клинички карактеристики и насоки. 13. Урогинеколошки состојби – инконтиненција, пролапс, третман. 14. Неплодност – причини, дијагностика и улога на акушерката. 15. Основи на гинеколошка хирургија – принципи и асистенција. 16. Скрининг и превенција на рак на грло на матка – ПАП тест, HPV тестирање, колпоскопија. 17. Превенција на сексуално преносливи инфекции – советување и здравствено образование. 18. Улогата на акушерката во гинеколошката нега – професионална одговорност и комуникација. 19. Современи дијагностички методи – ултразвук, хистероскопија, биопсија и киретажа. 20. Психолошки и етички аспекти во гинеколошката практика – почитување, доверба и согласност. 21. Клинички синдроми кај гинеколошки пациенти – препознавање и управување. 22. Акутни состојби во гинекологија – ургентни интервенции и стабилизација на пациент. 23. Онкогинекологија – современи трендови, скрининг дијагностика и третман. 24. Репродуктивно здравје низ животниот циклус – адолесценција, репродуктивна доба, менопауза. 25. Интегриран пристап во гинеколошката нега – поврзување теорија и клиничка практика. **II. Семинарска настава – 25 часа (методски единици)** 1. Гинеколошки статус 2. Земање гинеколошка анамнеза. 3. Менструален циклус и хормонска регулација. 4. Инфекции на генитален тракт – превенција и третман.

		5. Ендометриоза и миоми – клинички аспекти. 6. Пореметувања на циклусот – анализа на случаи. 7. Контрацептивни методи – предности и избор. 8. Превенција на рак на грло на матка – HPV вакцинација и скрининг. 9. Менопауза и хормонска супституција. 10. Неплодност – пристап и комуникација со пациент. 11. Гинеколошка хирургија – индикации и ризици. 12. Урогинеколошки состојби и рехабилитација. 13. Современи дијагностички методи – ПАП тест и ултразвук. 14. Сексуално преносливи инфекции и јавно здравје. 15. Етички и правни аспекти во гинекологијата. 16. Улога на акушерката во тимскиот пристап. 17. Комуникација со пациентки во чувствителни состојби. 18. Здравствена едукација и промоција на превенција. 19. Анализа на клинички случаи. 20. Евалуација на превентивни програми. 21. Изработка и презентација на семинарски труд. 22. Дискусија за современи гинеколошки теми. 23. Преглед на нови препораки (FIGO, WHO). 24. Завршна синтеза на знаење. 25. Рефлексија и оценка на усвоени компетенции. **III. Практична настава – 40 часа (методски единици)** 1. Организација и работа на гинеколошка амбуланта. 2. Водење медицинска документација. 3. Подготовка на пациентка за преглед. 4. Гинеколошки инструменти – препознавање и користење. 5. Земање ПАП тест и ХПВ типизација – техника и асистенција. 6. Колпоскопија – набљудување и интерпретација. 7. Вагинален брис – асепса и транспорт. 8. Ултразвук – основи и набљудување. 9. Уринарна инконтиненција – проценка и советување. 10. Ендометриоза – препознавање на симптоми. 11. Менструални нарушувања – практични примери. 12. Контрацепција – практична демонстрација. 13. Превенција на СТИ – советување. 14. Скрининг на карцином – изведба и интерпретација. 15. Ургентни состојби – постапки и прва помош. 16. Хормонски терапии – апликација и надзор. 17. Асистенција во гинеколошка хирургија. 18. Следење на пациенти со неплодност. 19. Советување во менопауза. 20. Завршна практична евалуација.
13	Заемна поврзаност на предметите	Акушерство 1 и 2 – физиолошки и патолошки состојби кои влијаат на бременоста; Анатомија и физиологија – морфолошка и функционална основа на репродуктивниот систем; Патофизиологија и фармакологија – разбирање на механизмите на болест и терапевтските пристапи; Превентивна медицина и јавно здравје – скрининг, едукација и превенција; Нега на жена и мајка – практична примена на гинеколошката грижа и советување;

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">Дијагностички и терапевтски интервенции во акушерство – асистенција при гинеколошки прегледи и постапки.</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со активна дискусија,семинари студии на случај,проблемско учење (ПБЛ),симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно : 180 часа
Предавања : 25 часа
Семинари : 25 часа
Вежби: 40 часа
Вкупно: 90 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>25 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>25 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>40 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>90 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 – 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>12 - 20</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит .
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми) : 2 колоквиуми</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови : бодови</td><td>Мин. 4 – Мах. 8</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>Мин. 8 – Мах. 10</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>Практичен испит : Мин.12 – Мах.20
Усен испит : Мин. 23 – Мах.45</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во</td></tr>
</table>

			изведувањето на наставата.			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Novak	Gynecology	Lippincott Williams & Wilkins	
		2.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник за студенти по општа медицина гинекологија и акушерство	Медицински факултет,Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.		Shaw's Textbook of Gynaecology, 17th ed	Elsevier	
		2.		FIGO Guidelines for Gynecological Practice	FIGO Publications	

Ред.број:11

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСКА НЕГА 1 – ГРИЖА ЗА ЖЕНИТЕ (КЛИНИЧКА ПРАКСА)**			
2.	Код	ДА26 122			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I	Семестар	II
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	15 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема посебен предуслов			

<table>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Да им овозможи на студентките интеграција на теоретските знаења во реална клиничка средина.

Да развијат мануелни, технички и комуникациски вештини во акушерството.

Да се стекнат со самостојност при обезбедување безбедна и хумана грижа за трудници, родилки и новороденчиња.

Да се поттикне професионално однесување, тимска работа и почитување на етичките стандарди во практиката.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">1. Пренатална грижа:
Прием и следење на трудница, мерење на витални параметри, палпација, мерење на висина на фундус, слушање FHR.
Пополнување на матичен картон и водење на медицинска документација.
2. Породилна сала:
Подготовка на стерилни материјали и родилно поле.
Асистенција во нормално породување.
Следење на родилката во сите фази на породување.
3. Постпартална нега:
Нега на родилка во првите 24 часа.
Следење на витални параметри, лохии, доење и психолошка поддршка.
4. Нега на новороденче:
Апгар проценка, мерење, бањање, облекување.
Едукација на мајката за нега и доење.
5. Евиденција и документација:
Водење дневник на практична настава.
Изработка на студија на случај (case report).</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Заемна поврзаност со предметите Акушерска нега 1 – грижа за жените и Ембриологија и развој на фетусот за акушерки</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Клиничка пракса со активна дискусија, симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">450 часа (18 недели × 25 часа неделно)</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>450</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>/</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td>Теоретска настава</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Практична настава</td><td>10 – 20</td></tr>
<tr><td>Семинар</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Континуирани проверки</td><td>/</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

		Завршен испит	Писмен дел	/	
			Практичен дел	/	
		Вкупно		**60-100**	

19.	**Начин на оценување:** Оценката за предметот се формира од присуство на активност во практична настава – 20%,проценка на вештини(основни и напредни) – 40%,клиничка евалуација – логбук – 20%,завршна практична проверка (испит) – 20%				
	19.1.	Присуство на практична настава :		**Мин**.10 – **Мах**.20	
	19.2.	Проценка на вештини :		**Мин**.10 – **Мах**.20	
	19.3.	Клиничка евалуација - логбук :		**Мин**.30 – **Мах**.40	
	19.4.	Завршен испит: Практичен испит :		**Мин**.10 – **Мах**.20	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F	
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Младеновиќ Д. и сор.	Гинекологија и акушерство	Завод за уџбенике и наставна средства, Белград	2008
		2.	Joachim W. Dudenhausen	Practical Obstetrics	De Gruyter	2014
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ристиќ	Практична опстетрициј а	Freemental, Белград	2001
		2.	Ширимбел	Практична опстетрициј а	Медицинска Књига, БелградЗагреб	1985

Ред.број:12

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ПАТОЛОГИЈА**
2.	Код	ДА26 123
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма	УКИМ – Медицински факултет Катедра за патологија

	(единица, односно институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва	Семестар	II
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за патологија Вон. проф. Магдалена Богдановска Тодоровска Наставата ја изведуваат сите наставници од катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	- Здобивање на основни познавања од општа патологија. - Здобивање на знаења за влијанието на надворешната и внатрешната средина врз патолошките промени на ткивата и органите, што претставува основа на сите болести.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** - *Основни механизми на настанување на болест* - *Клеточно оштетување и смрт на клетката*: Хипоксични оштетувања, оштетување на клетката со слободни радикали, хемиски оштетувања, микробиолошки и оштетувања со вируси. Морфологија на реверзибилни и иреверзибилни оштетувања. Клеточни адаптации на раст и диференцијација. - *Хемодинамски нарушувања:* едем, хиперемија, конгестија, хеморагија, тромбоза, емболија, инфаркт и шок, - *Акутно и хронично воспаление:* етиолошки фактори, клеточни васкуларни и хуморални промени кај воспалението. Морфолошки форми на воспаление. Системски ефекти од воспалението, одбрана на организмот од инфективни причинители, исход на акутното и хронично воспаление. - *RDSy кај новородено и синдром на ненадејна смрт кај деца.* - *Клеточен и хуморален имунитет и генетски болести:* Down-ов Sy, Klinefelter- ов и Turner-ов Sy, цистична фиброза, хемофилија, неурофиброматоза. - *Патологија на туморите:* дефиниција, номенклатура, разлики помеѓу малигните и бенигните тумори, инвазија и метастазирање, карциногенеза. Клинички белези на туморите и одредување на стадиумот на малигната болест. - *Тумори на матка и овариуми.*			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">- Патологија на бременоста: мола хидатидоза, патологија на постелката, ектопична бременост и токсемија.

Практична настава:
- Запознавање со основните методи за дијагноза на морфолошките промени на биопсиски и оперативен материјал: макроскопска дисекција, рутинска обработка на ткива, микроскопирање на репрезентативни случаи. Земање, фиксација и транспорт на ткива и телесни течности за цитолошка, хистолошка, хистохемиска, имунохистохемиска, имунофлуоросцентна, електрон микроскопска и цитогенетска анализа.
- Ex tempore биопсија
- Опсервација на обдукции на фетуси и знаења за клиничка, судска и санитарна обдукција и танатологија (одредување на знаците на смрт), како и опсервација на дисекција на оперативни материјали од гинекологија и дисекција на постелки.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>25</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>20</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

<table>
<tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1-2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>5-8</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>48-80</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>6-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки</td></tr>
</table>

				(колоквиуми)
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		
	19.4.	Завршен испит: бодови		**Завршен испит:** Испитот е писмен (тест) кој се состои од: 24 прашања со понудени 4 можни одговори 6 прашања со надополнување 2 есеја Испитот е положен со освоени најмалку 60% од вкупниот број бодови (60). Оформување на оценка: Оценката од испитот се добива според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите добиени од сите предвидени активности.
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Петрушевска Г, Башеска Н, Костадинова Куновска С, Јовановиќ Р, Богдановска Тодоровска М.	Патологија за тригодишни стручни студии на медицински факултет	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје	2024
		2.	Катедра по патологија	Авторизирани предавања	Медицински факултет, Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Кумар В, Абас А. Фаусто Н, Мичел Р.	Основи на патологијата според Робинс, 8-мо скратено издание.	Табернакул	2010

Ред.број: 13

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ПАТОФИЗИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 124			
3.	Студиска програма	Тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за патолошка физиологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва	семестар	II
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за патолошка физиологија Проф. д-р Венјамин Мајсторов *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Стекнат потпис од Анатомија, Ембриологија, Биохемија и Физиологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма: Запознавање на студентите со патофизиолошките механизми на настанување на некои од општите патолошки процеси и состојби во хуманата патологија, запознавање со механизмите на настанување на основните/најчестите заболувања на органите и системите, на функционалните нарушувања и клиничко-лабораториските манифестации што тие ги причинуваат. Очекувани резултати од учењето: Знаење и способност на студентите за разбирање , објаснување и			

		дискутирање на патофизиолошките механизми на патолошките процеси, состојби и заболувања, како и функционалните нарушувања при најчестите заболувања во хумаката патологија и нивна клиничко-лабораториска евалуација и проценка.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** Шок. Хипертермија, хипотермија. Треска. Хипоксија.Воспаление. Најчестите нарушувања на енергетскиот метаболизам, метаболизам на хранливи матери, на водно-електролитниот баланс и ацидобазната рамнотежа. Хиперсензитивни реакции, автоимуни заболувања, имунодефициенции, нарушувања на периферната циркулација. Патофизиологија на најчестите нарушувања на хематопоезниот систем и хемостазата, кардиоваскуларниот систем, гастроинтестиналниот систем,хепатобилијарниот систем, нефро-уринарниот систем, ендокриниот систем. **Практична настава:** Дехидратации и хиперхидратации, електролитни нарушувања Хипергликемични и хипогликемични синдроми Диспротеинемии, парапротеинемии. Дислипидемии- примарни и секундарни Хемостатски нарушувања – нарушувања на васкуларниот и тромбоцитниот фактор, нарушувања на коагулациониот и антикоагулациониот фактор Анемии Нарушувања на бубрежна клиренс функција Иктеруси,Панкрасна егзокрина дисфункција Рестриктивни и опструктивни заболувања на респираторниот систем Тироидни функционални нарушувања Паратироидни функционални нарушувања ЕКГ дијагностика на аритмии и коронарна артериска болест		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан е со сите предмети од студиската програма.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, практични вежби и самостојни задачи во склоп на вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	60 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	25
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	20
		16.3.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	во склоп на вежбите
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета		

		на теоретската и практичната настава. Студентот на крај пристапува кон завршен испит кој претставува тест со прашања од теоретската и практичната настава. Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности и завршниот испит.

19 Начин на оценување

Вид на активност		**Предмет**
Теоретска настава		3-10
Практична настава		12-15
Семинарска работа		
Континуирана проверка		
Завршен испит	Писмен дел	45-75
	Практичен дел	
Вкупно		**60-100**

19.1.	Тестови (континуирани проверки): бодови		
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	бодови	мин.-макс. /
19.3.	Завршен испит: бодови		мин.-макс.

20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) (F)
		60 до 68 бода	6 (шест) (E)
		69 до 76 бода	7 (седум) (D)
		од 77 до 84 бода	8 (осум) (C)
		од 85 до 92 бода	9 (девет) (B)
		од 93 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Авторизирани предавања на наставниците од катедрата			
2.	О. Васкова, С. Мицева Ристевска, Д. Поп Ѓорчева, Д. Миладинова, С. Лопарска	Практикум по општа и специјална патолошка физиологија за студенти по медицина	Боро Графика	2012
3.				

22.2. Дополнителна литература-одбрани поглавја

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	О. Васкова, С. Мицева Ристевска, Д. Поп Ѓорчева, Д. Миладинова, С. Лопарска, В.Мајсторов	Општа патолошка физиологија за студенти по медицина	Боро Графика	2013
		2.	О. Васкова, С. Мицева Ристевска, Д. Поп Ѓорчева, Д. Миладинова, С. Лопарска	Специјална патолошка физиологија за студенти по медицина	Боро Графика	2013

Ред.број:14

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ФАРМАКОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 125			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра по фармакологија со токсикологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Втор (II)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата проф. д-р Трајан Балканов *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и	Исполнет услов за запишување во втора година			

<table>
<tr><td></td><td>полагање на предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето</td><td colspan="3">Цели на предметната програма:
• Запознавање со предметот и задачите на фармакологијата.
• Стекнување на знаења за фармакодинамските и фармакокинетските карактеристики на лековите и нивните механизми на дејства преку кои ги остваруваат своите ефекти.
• Стекнување на основни познавања за селектирани групи на лекови.
• Стекнување на знаења за употребата на лековите во текот на бременоста, породување и лактација.
• Стекнување на знаења за можните несакани дејства на лекови во текот на бременоста, породувањето и лактацијата, како и минимизрање на ризикот од истите.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Содржина на предметната програма:

Теоретска настава:
• Вовед во фармакологијата.
• Фармакодинамија и фармакокинетика.
• Третман на болка.
• Антимикробна терапија.
• Локални и системски анестетици.
• Фармаковигиланца.
• Рационална употреба на лекови.

Семинари:
• Фармацевтски дозирани форми.
• Начини на апликација на лекови.
• Антимикробни лекови.
• Ненаркотични и нркотични аналгетици</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часови</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>25 часови</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>20 часови</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
</table>

19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит				
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			мин.-макс. 4.2-7
	19.2.	Тестови: бодови			мин.-макс. 12 – 20 **Континуирана проверка на знаењата:** 1 писмен тест (мин. 12-макс 20 бода)
	19.3.	Семинари			мин.-макс. 6 – 10 Изработка на доделена семинарска тема и нејзина усмена презентација.
	19.4.	Завршен испит: бодови			мин.-макс. 36 – 60 **Завршен испит** (писмено) Интегрален завршен испит кој се полага писмено.
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода		5 (пет) F
			од 60 до 68 бода		6 (шест) E
			од 69 до 76 бода		7 (седум) D
			од 77 до 84 бода		8 (осум) C
			од 85 до 92 бода		9 (девет) B
			од 93 до 100 бода		10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ранг и Дејл: Х.П. Ранг, М.М. Дејл, Џ.М. Ритер, Р.Џ. Флауер.	Фармакологија (одбрани поглавја); Академски печат, Скопје,	Академски печат, Скопје,	2013.
		2.	Катедра по фармакологија со токсикологија.	Авторизирани предавања.		
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Lehne’s	Pharmacology for nursing care	Tenth edition. Elsevier,	2019.

Ред.број:15

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**МЕДИЦИНСКА БИОСТАТИСТИКА И ИНФОРМАТИКА**
2.	Код	ДА26 126

3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за епидемиологија и медицинска биостатистика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	семестар	Втор (II)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за анатомија проф. д-р Бети Зафирова-Ивановска *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Стекнување на занаења за основите на медицинската статистика, поимите, термините, мерните единици - Стекнување на теоретско и практично знаење за анализа на едноставни статистичките серии со примена на адекватни статистички методи и толкување на добиените резултати - Идентификување и разликување на методолошките и статистичките аспекти на одредени стручни и научни публикации од областа на медицината - Стекнување на теоретско и практично знаење од областа на демографската и виталната статистика како и примена на стекнатите знаења во пракса			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** - Дескриптивна анализа (план на статистичко истражување; методи на собирање, групирање и прикажување на податоци; употреба на релативни броеви; анализа на структура на статистичка маса според нумерички белези; метод на примерок) - Распределба на фреквенциите и веројатноста (процена на праметри на примерок; стандардна грешка на просек и на пропорција) - Хипотези (t – тест) - Анализа на варијанса - Pearsonov X^2 - тест			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">- Регресиона анализа и линеарна корелација
- Мерки на корелација базирани на рангирани податоци
- Непараметарски тестови – зависни примероци
- Испитување на динамика на појавите
- Анализа на времето на преживување
- Демографска статистика,
- Витална статистика,

Практична настава:
- Односи, пропорции, стапки, индекси,
- Индекси на динамика
- Модус и медијана
- Проценка на параметри на примерок
- Студентов t-тест
- X^2 - тест
- Корелација
- Оцена на пропорции на целокупната статистичка маса врз основа на примерок
- Линеарен тренд на временските серии
- Сезонски индекс
- Практична примена на термините од демографската и виталната статистика,</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сипе предметни од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, практични вежби, изготвување на семинарски теми од делот на демографска и витал астатистика, и усмена презентација на истите</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>15 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>10 вежби,
5 семинари</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30 часа</td></tr>
<tr><td>18</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава, како и изработка на семинарска работа
За да пристапи на завршен испит, студентот треба да ги положи континуираните проверки.
Доколку проверката не е положена во предвидената колоквиумска недела, студентот пристапува кон комплетен завршен испит кој претставува комбинација од тест од неположената проверка и завршен испит.
Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираната проверка и завршниот испит</td></tr>
</table>

		Вид на активност		
				Медицинска биостатистика и информатика
		Теоретска настава		1-2
		Практична настава		5-13
		Семинарска работа		0-3
		Континуирана проверка		9-15
		Континуирана проверка		9-15
		Завршен испит	Писмен дел	36-52
		Вкупно		**60-100**

19	Начин на оценување		
	19.1.	Тестови: бодови	мин. - макс. Континуирани проверки бодови* 18 - 30 Континуирана проверка на знаење (колоквиум) се состои од 2 писмени теста Континуирана проверка се однесуваат на: ▪ Задачи од селектирани делови (индекси на динамика; аритметичка средина, стандардна девијација и коефициент на варијација; модус и медијана; проценка на параметри од примерок) ▪ Задачи од селектирани делови (студентов t-тест; X^2- тест; корелација; линеарен тренд на временски серии; сезонски индекс) Студентите од еден колоквиум може да добијат 9 – 15 бодови
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	Семинарска работа мин.-мак. бодови 0 - 3
	19.3.	Завршен испит: бодови	мин.-макс. бодови 36 - 52

20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) (F)
		60 х до 68 бода	6 (шест) (E)
		69 х до 76 бода	7 (седум) (D)
		од 77 до 84 бода	8 (осум) (C)
		од 85 до 92 бода	9 (девет) (B)
		од 93 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Интерактивни предавања, вежби, семинари	
22.	Литература		
	22.1.	Задолжителна литература	

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Даниловски Д, Оровчанец Н, Василевска К, Таушанова Б, Велиќ Стефановска В, Исјановска Р, Зафирова Ивановска Б, Павловска И	Медицинска статистика и информатика - тригодишни стручни студии	Универзитет „Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет	2015
		2.	Медицинска статистика и информатика – практикум за тригодишни стручни студии	Универзитет „Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет		2017
		3.	Даниловски Д, Оровчанец Н, Василевска К, Таушанова Б, Велиќ Стефановска В, Исјановска Р, Зафирова Ивановска Б, Здравковска М, Павловска И	Биостатистика	Универзитет „Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Авторизирани предавања од професорите на катедра			

Ред.број: 16

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**СПОРТ И ЗДРАВЈЕ**
2.	Код	ДА26 127
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Катедра за физичко образование, спорт и спортски менаџмент
5.	Степен (прв, втор,	Прв

	трет циклус)				
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	семестар	Втор (II)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за физичко образование, спорт и спортски менаџмент, вонр. проф. Славица Новачевска, *Наставата може да ја изведуваат сите членови на катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на предметот Спорт и здравје е студентите да се стекнуваат со усвојување нови и подобрување на старите моторни знаења и вештини, подобрување на моторните, морфолошките и функционалните способности со цел подобрување на здравјето, задоволување на потребите за движење, оспособување на студентите за рационално, значајно и намерно користење на слободното време како и подобрување на квалитетот на животот во младоста, зрелоста и староста. Стекнување знаења за структурата, правилата и принципите на процесот на тренингот како и спецификите на активностите за тренинг.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	А. Програма - основна редовна програма - кошарка, одбојка, ракомет, мал фудбал, развој на моторички вештини, програми за танц, фитнес (аеробик, степ аеробик, пилатес и сл.), Б. Програма-изборна настава (самофинансирање)-пливање, скијање, планинарење, кампување, велосипедизам, ролери, фитнес, тенис, лизгање на мраз. В. Програма за студенти со посебни потреби (Физички активности во зависност од дијагнозата на студентот)			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, презентации, дискусија, демонстрации, практични вежби аналитички, синтетички, комплексен метод на работа, метод на практични активности; индивидуални, фронтални, групни.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	2 часа	
		16.2.	Семинари	2 часа	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	24 часа	
		16.4	Пракса: часови	/	

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење – задачи	2 часа

18	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да присуствува на минимум 60% од вкупниот број на часови	
		Вид на активност	
		Теоретска настава	
		Практична настава	40-50
		Семинарска работа	10-30
		Континуирана проверка	10-20
		Завршен испит – Писмен дел	
		Завршен испит – Практичен дел	60-100
		Вкупно	**60-100**

19	Начин на оценување		
	19.1.	Тестови: бодови	бодови мин- макс /
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	60-100
	19.3.	Завршен испит: бодови	60-100 (за студентите кои во тек на семестарот не ја презентирале семинарската работа)

20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) (F)
		60 до 68 бода	6 (шест) (E)
		69 до 76 бода	7 (седум) (D)
		од 77 до 84 бода	8 (осум) (C)
		од 85 до 92 бода	9 (девет) (B)
		од 93 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата	

22. Литература

Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Даниела Шукова Стојмановска	Хигиена во физичкото и здравственото образование и спорт	„Европа 92” Кочани	2022

Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Небојша Марковски, Жикица Тасевски	Фудбал	Бомат Графикс, Скопје	2021
2.	Гино Стрезовски	Ракомет	Боро Графика, Скопје	2019

		3.	Јошко Миленковски, Андријана Зафировска Мисовска	Практикум по одбојка	Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Скопје	2019
		4.	Милан Наумовски, Борче Даскаловски	Теоретски основи на кошарката	Гого Пром	2016
		5.	Зоран Радиќ, Александар Симеонов	Атлетика-техника	„Софија" ДГУП, Богданци	2021

Ред.број:17

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАРАЗИТОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 211			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за дипломирана акушерка/акушер			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра по Микробиологија со паразитологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора	Семестар	III
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата по Микробиологија со паразитологија Наставата ја изведуваат наставниците од катедрата по Микробиологија со паразитологија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан прв семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Главната цел на предметната програма е по завршување на наставата и положување на испитот студентите/тките да имаат стекнато основно познавање за микроорганизмите со кои човекот во текот на неговиот живот стапува во различни видови на интеракција. Стекнатото знаење ќе биде основа за разбирање на корисните ефекти на т.н. "добри микроорганизми" како и штетните влијанија на патогените микроорганизми врз човековото здравје **По завршување на предметната програма студентите/тките ќе стекнат знаења за**: • Морфологијата и физиологијата на различните видови микроорганизми; • Распространетоста на микроорганизмите во различни екосистеми и			

		нивните меѓусебни асоцијации, вклучувајќи ја и нормалната микрофлора на домаќинот; • Генетиката на микроорганизмите; • Факторите на вируленција на микроорганизмите и патогенезата на заболувањата кои тие ги предизвикуваат; • Правилно поставување на микробиолошка дијагноза при различни инфективни состојби; • Проучување на методите за тестирање на осетливоста на причинителите на инфекции кон антибиотици; • Одбраната на домаќинот од инфективни агенси; • Појава на алергиски реакции • Вирусите како важни микроорганизми; • Градба и структура на вирусите; • Размножување на вирусите; • Техники за детекција на вирусите како етиолошки агенси на различни вирусни заболувања; • Класификација на вирусите; • Вируси кои имаат медицинско значење; • Фунги како важни микроорганизми • Градба и структура на фунгите • Размножување на фунгите • Техники за детекција на фунгите како етиолошки агенси на различни микотични инфекции • Градба, структура и поделба на паразитите
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Содржина на предметната програма** **Теоретска настава:** • Вовед во микробиологија • Морфологија, структура и размножување на бактериите • Морфологија, структура и размножување на фунгите – со посебен осврт на квасници • Вирусите како микроорганизми, нивната градба и нивни особини • Поделба на вирусите и нивна репликација • Физиологија на бактериите • Дејство на физички и хемиски агенси врз микроорганизмите • Антимикробни агенси • Распространетост на микроорганизмите и нивни интеракции • Патогеност на микроорганизмите и патогенеза на инфекциите • Одбрана на домаќинот од патогените микроорганизми; Алергиски реакции • Основни принципи на микробиолошка дијагноза **Бактериологија и вирусологија:** **Специјална бактериологија**: Проучување на поединечните бактерии: стафилококи и стрептококи (*Streptococcus pyogenes*, *Streptococcus agalactiae*), најсерии (*Neisseria meningitidis, Neisseria gonorrhoeae*) ентеробактерии (*E. coli, Salmonella, Shigella*), *Campylobacter, H. pylori, Pseudomonas, Acinetobacter*, хламидии, микоплазми, *Listeria monocytogenes*, спирални бактерии (*Treponema pallidum*), анаеробни бактерии (*Bacteroides*, *Clostridium*), *Mycobacterum*. **Специјална вирусологија**: Проучување на поединечни вируси **RNA вируси** : *Picornaviridae, Paramyxoviridae, Orthomyxoviridae, Retroviridae, Reoviridae, Coronaviridae, Rubella virus, Flaviviridae (Hepatit C virus)*; **DNA вируси**: *Hepadnaviridae, Parvoviridae, Herpesviridae, Papovaviridae*. **Микологија и паразитологија:**

		• Проучување на габички: *Candida albicans, Candida non-albicans.* • Поим за паразити и поделба; • Најзначајни паразити од интерес: *Toxoplasma gondii, Trichomonas vaginalis* **Практична настава:** • Цел и начин на функционирање на микробиолошките лаборатории; • Видови боења и боење по Грам; • Микроскопско испитување на бактериите; • Култивација и изолација на бактерии; • Испитување на биохемиската активност на бактериите; • Стерилизација и дезинфекција; Обезбедување и почитување на услови за асептично работење; Контрола на успешноста од стерилизацијата; • Примена на серолошките реакции во лабораториската дијагностика; • Техники за испитување на антимикробниот ефект; • Антибиограм; • Правилно земање, транспорт и обработка на примероците за микробиолошко испитување; • Анализа и читање на серолошки реакции: аглутинација, хемаглутинација, хемадсорпција, преципитација, РВК, АСЛО, флуоресценција (директна и индиректна), ЕЛИСА метод, тест на неутрализација; • Анализа на цитопатоген ефект на вирусите, култивација во пилешки ембриони, на култура на ткива; • Култивирање на габички; анализа на колонии и микроскопски препарати; • Анализа на протозои (*Toxoplasma gondii, Trichomonas vaginalis*) и хелминти (*Enterobius vermicularis, Echinococcus granulosus* (индиректна хемаглутинација). Обработка на клинички случаи. **Резултати од учење** • Студентите ќе стекнат знаење за општите карактеристики на бактериите, вирусите, паразитите и фунгите, нивната распространетост во различни екосистеми со посебен осврт на простории пред породување, родилни сали, простории за родилки и новороденчиња. • Ќе знаат да одберат соодветен физички или хемиски агенс за стерилизација/ дезинфекција и нивна правилна употреба. • Ќе ја разберат важноста на рационална употреба на антимикробни средства • Ќе ги научат принципите на микробиолошката дијагноза од земање примерок до краен резултат. • Подетално ќе ги научат спецификите на поединечни микроорганизми, со посебен осврт на микроорганизмите кои го афектираат репродуктивното здравје на жената, микроорганизмите предизикувачи на инфекции во тек на бременост, породување и постпартален период. • Ќе стекнат знаење за микроорганизмите кои предизвикуваат инфекции кај новородени деца и доенчиња. • Ќе научат како и кога, правилно да се земат репрезентативни примероци, да се чуваат и транспортираат .
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма
14.	Детален опис на	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со

<table>
<tr><td></td><td>наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>15 часови</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>15 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.
<table>
<tr><td colspan="2">Вид на активност</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2-5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>10-15</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>27 - 45</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>21 - 35</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60 - 100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="5">19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови
К1 практична настава
К2 теоретска настава</td><td>Континуирани проверки(колоквиуми)
К1 21 - 35
К2 27 - 45</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td>Комбинација од тестови од неположена проверка (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред бр</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1	Проф. д-р К. Поповска, проф. д-р Н. Пановски, проф. д- р М. Петровска, Проф. д-р Е. Трајковска Докиќ	Микробиологија со паразитологија Учебник и практикум за студентите на високите школи	Катедра по микробиологија и паразитологија	2008
		2	Проф. д-р Пановски Никола и соработници.	Медицинска микробиологија – општ дел	Катедра по микробиологија и паразитологија	2011
		3	Проф. д-р Пановски Никола и соработници.	Медицинска микробиологија – специјален дел	Катедра по микробиологија и паразитологија	
		4	Проф д-р Милена Петровска и соработници.	Практикум по медицинска микробиологија и паразитологија	Катедра по микробиологија и паразитологија	петто издание
		5	Гринвуд Д. со соработници Преведувачи: Проф. д-р Никола Пановски, Проф. д-р Милена Петровска, Проф. д-р Каќа Поповска и Проф. д-р Елена Трајковска-Докиќ	“Медицинска Микробиологија”	17-то издание 2006, преведено 2011 во рамките на проектот на Владата на Р. Македонија за превод на стручни и научни книги	2006

22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Jawetz E, Melnik Il, Adelberg EA.	Medcal micioborlogy	“Савремена Администрација” Белград	21 th ed., 2004

Ред.број:18

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСТВО 2 - НОРМАЛНИ СОСТОЈБИ**			
2.	Код	ДА26 212			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II	Семестар	III

7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	5 ЕКТС кредити
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот/студентката треба да го имаат слушано и положено предметот Акушерска нега 1 – грижа за жените(теоретскиот дел и клиничката пракса).
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се стекнат знаења и вештини за физиолошкиот тек на бременоста, породувањето и постпородилниот период, како и за улогата на акушерката во водење и следење на нормални состојби кај мајката и новороденчето во согласност со современите стандарди на СЗО. **По завршување на предметот студентот ќе може да:** Го опише нормалниот тек на бременоста и породувањето Следи трудница и родилка според стандардни параметри Применува асептична техника и комуникациски стандарди Учествува во водење на нормално породување Обезбеди нега на родилка и новороденче
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**I.Предавања (20 часа)** 1. Вовед во акушерство 2 – физиолошки пристап 2. Нормална бременост – физиолошки промени 3. Развој и раст на фетусот 4. Плацента и амнионска течност 5. Пренатална грижа и следење на бременоста 6. Физиолошки тек на породувањето – фази и механизми 7. Дијагноза и предзнаци на породување 8. Нормално раѓање и водење на породување во прво и второ родилно време 9. Трето родилно време и одвојување на плацента 10. Период по раѓањето – физиолошки промени 11. Лактација и поддршка 12. Исхрана и психолошка грижа 13. Перинеална нега и асептика 14. Улога на акушерката во нормално породување 15. Евиденција и законски аспекти 16. Комуникација со трудница и родилка 17. Акушерска прва помош 18. Грижа за мајка и новороденче 19. Современи пристапи и WHO стандарди

		20. Етички и хуманистички пристап во акушерствотоI **II . Семинари (20 часа)** 1. Анализа на случаи со нормална бременост 2. Разлика меѓу нормален и ризичен тек 3. Следење на параметри кај трудница 4. Пренатален скрининг и ултразвук 5. Пополнување на документација 6. Палпација и Leopold маневри 7. Аускултација на фетални тонови 8. Подготовка за породување 9. Симулирано водење на породување 10. Нега на перинеум и превенција на расцепи 11. Хигиена и превенција на инфекции 12. Нега на папочен остаток 13. Комуникација и поддршка 14. Етички стандарди 15. WHO препораки 16. Тимска работа акушерка–лекар 17. Клинички сценарија 18. Психолошка поддршка 19. Дебата: „хуманизирано породување“ 20. Завршна дискусија **III. Вежби (35 часа)** 1. Преглед и анамнеза на бремена жена 2. Мерење на витални параметри 3. Палпација и мерење на фундус 4. Слушање на фетални тонови 5. Подготовка на сала за породување 6. Препознавање на фази на породување 7. Водење на прва фаза 8. Водење на втора фаза 9. Одвојување на плацента 10. Асептична техника 11. Катетеризација и мониторинг 12. Подготовка за шиење перинеум 13. Хигиена и нега по породување 14. Следење на крварење,пулс,крвен притисок,диуреза и кислородна сатурација 15. Поддршка при доење 16. Нега на дојки 17. Нега на новороденче 18. Неонатална реанимација 19. Нега на папочен остаток 20. Вакцинација и скрининг 21. Евиденција во породилна книга 22. Комуникација со семејство и соопштување лоша вест 23. Превенција на инфекции 24. Примена на стандарди

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">25. Психолошка поддршка
26. Набљудување на мајка и бебе
27. Подготовка за отпуст
28. Едукација на родилка
29. Тимска координација
30. Хигиена и безбедност
31. Комуникација и документација
32. Препознавање ризични состојби
33. Самостојна активност под надзор
34. Евалуација на клиничка ситуација
35. Завршна практична проценка</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Акушерство 1 – Грижа за жената
Гинекологија
Неонатологија
Медицинска етика
Физиологија на бременост и плод
Прва помош во акушерство</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со активна дискусија,семинари студии на случај,проблемско учење (ПБЛ),симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно : 150 часа
Предавања : 20
Семинари : 20
Вежби : 35
Домашно учење : 75</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>20 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>20 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>35 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>75 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 – 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Практичен дел</td><td>12 - 20</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
</table>

	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми) :** 2 колоквиуми
	19.2.	Тестови: бодови		**Мин**. 4 – **Мах.**8
	19.3.	Семинари		**Мин.** 8 – **Мах.**10
	19.4.	Завршен испит: бодови		**Практичен дел :** Мин.12 – Мах.20 **Усен дел : Мин.** 23 – Мах. 45
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Williams	Obstetrics	27th ed McGraw-Hill	2023
		2.		Practical Obstetrics for Midwives	Elsevier	2021
		3.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и каушерство за студенти по општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	WHO	Intrapartum Care for a Positive Childbirth Experience		2018
		2.				

Ред.број:19

Прилог бр. 3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСТВО 2 – НОРМАЛНИ СОСТОЈБИ (КЛИНИЧКА ПРАКСА)**
2.	Код	ДА26 213
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус

6.	Академска година / семестар	Година	II	Семестар	III
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	15 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот/студентката треба да го имаат слушано и положено предметот Акушерска нега 1 – грижа за жените(теоретскиот дел и клиничката пракса).			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се овозможи практична примена на стекнатите знаења од теоретскиот дел преку активно учество во клинички услови, под менторство на акушерка и надзор на лекар, со цел студентот самостојно да ги изведува сите активности во рамки на нормално акушерство.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Клиничка пракса – содржина :** 1.Следење и водење на физиолошки бремености 2. Асистенција при породувања и водење на нормални породувања 3. Примена на асепса, стерилизација и хигиена 4. Нега на родилка по породување 5. Нега на новороденче и поддршка при доење 6. Водење на породилна документација 7. Почитување на законски и етички аспекти 8. Работа во мултидисциплинарен тим 9. Превенција на инфекции 10. Промоција на здравје и едукација на родилки **Структура :** 1.Антенатална нега: 100 часа 2.Породилна сала: 200 часа 3.Постпартална нега: 100 часа 4.Неонатална нега: 50 часа			
13	Заемна поврзаност на предметите	Акушерство 1 – Грижа за жената Гинекологија Неонатологија Физиологија на бременост и плод Прва помош во акушерство			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Клиничка пракса со активна дискусија, симулации,ролева игра и рефлексија.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	**450 часа** Антенатална нега : 100 часа			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">Породилна сала : 200 часа
Постпартална нега : 100 часа
Неонатална нега : 50 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>450</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>/</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>5 – 15</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира од присуство на активност во практична настава – 20%,менторска евалуација – 30%,практична демонстрација : 30%, завршна евалуација (испит) – 20%
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Практична настава :</td><td>Мин. 5 – Max.15</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Менторска евалуација :</td><td>Мин. 25 – Max.35</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Практична демонстрација :</td><td>Мин. 25 – Max.35</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршена евалуација (испит) :</td><td>Мин. 5 – Max.15</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Williams</td><td>Obstetrics</td><td>27th ed., McGraw-Hill</td><td>2023</td></tr>
<tr><td></td><td>2.</td><td>Проф.д-р Горан Димитров и сораб.</td><td>Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина</td><td>Медицински факултет,Скопје</td><td>2024</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.2.</td><td colspan="4">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	Ширимбел	Практична опстетрициј а	Медицинска Књига, Белград-Загреб	1985
		2.	Ристиќ	Практична опстетрициј а	Freemental, Белград	2001

Ред.број:20

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ХИГИЕНА И ЕКОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 214			
3.	Студиска програма	Тригодишни стручни студии за дипломирани акушерки/акушери			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хигиена			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	трета (II)	Семестар	петти (V)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за проф. д-р Гордана Ристовска *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата за хигиена проф.д-р Игор Спироски проф.д-р Мирјана Димовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Исполнети услови за запишување на 5ти сем			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	• Да се запознае со подрачјето на дејствување на хигиената и екологијата • Да го осознае влијанието на животната средина врз здравјето на населението, со посебен осврт на жените и децата • Да ги осознае принципите на безбедна храна и правилна исхрана и нивното значење за јавното здравје			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое	**Теоретска настава (15 часа):** • Предмет на изучување на хигиена и здравствена екологија, еколошки концепт на здравјето, процена на ризик и мерки на адаптација • Здравствена екологија: климатски промени, загадување на воздух, вода, радијации, бучава, здравствено-еколошки			

<table>
<tr><td></td><td>поглавје</td><td colspan="3">норми во здравствените институции, отпадни материи со особен акцент на медицинскиот отпад и регулативи и здравствени ефекти поврзани со нив.
• Хигиена на храна и исхрана (безбедност на храна и болести поврзани со небезбедна храна, проценка на нутритивен статус на населението, принципи на правилна исхрана и физичка активност, болести поврзани со неправилна исхрана, мерки за превенција на малнутриција и обезитас)

Семинари (15 часа):
Студентите во мали групи (до 3 студенти) подготвуваат семинарска тема и ја презентираат. Темата се состои од приказ на одреден здравствено еколошки проблем, кој непосредно влијае на здравјето на бремените жени и малите деца, негови последици и мерки за превенција. Темата може да се однесува на анализа на состојбата со безбедна храна или нутритиен статус на одредени популациони групу на национално или глобално ниво.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење – задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска настава и семинари.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>0-5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>10-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>50-75</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Устен испит</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки и семинари.</td></tr>
</table>

	19.1.	Континуирана проверка: бодови		
	19.2.	Тестови: бодови		50-75
	19.3.	Семинари		10-20
	19.4.	Завршен испит: бодови		/
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Кочубовски М, Ристовска Г, Димовска М, Спироски И.	Хигиена и здравствена екологија	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2025
2.	Кочубовски М, Ристовска Г, Спироски И, Петрова	Практикум по хигиена и здравствена екологија	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2021
3.	Ѓорѓев Д, Кендровски В, Ристовска Г, Димитровска З.	Хигиена на храна и исхрана	Медицински факултет УКИМ, Скопје	2008

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Schneider MJ & Schneider HS	Introduction to Public Health	Jones and Bartlett Learning LLC	2021

Ред.број:21.

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ВОВЕД ВО ХУМАНА ГЕНЕТИКА**			
2.	Код	ДА26 215			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Хумана генетика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора	Семестар	III
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1,5			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата Проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата по хумана генетика			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Остварени услов за запишување во втора година			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	-Запознавање на студентите со основните генетски принципи што имаат влијание врз медицинската практика -Запознавање на студентите со основните принципи на цитогенетиката, молекуларната генетика, и репродуктивната генетика -Запознавање на студентите со основните типови на наследувањето, генетското советување во семејства каде се јавиле генетски условени болести и малформации -Запознавање на студентите со основните на пренаталната дијагностика и етички принципи во генетиката			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теоретска настава Основи на хумаката генетика - организација на еукариотска ДНК, јадрена и вонјадрена ДНК, основни процеси на репликација, транскрипција и транслација, основи на цитогенетиката, типови хромозомски аберации, клеточен циклус и клеточни делби, Менделова генетика, неменделово, комплексно и мултифакторијелно наследување, мутации- типови, начин на настанување, методи на откривање на генетските промени пред и постнатално, основни постулати на генетското советување, етички аспекти на генетските испитувања Практична настава Методи на генетска анализа- екстракција на ДНА, методи за откривање на познати и непознати мутации, иследување на полиморфизми. Основи на цитогенетиката - изведување на кариотип,			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">методи на боење, ФИСХ техника, препознавање на хромозомски аберации. Скрининг-организација и методи. Основа на дизморфологијата и клиничкото препознавање на синдромските и мултималформативните пореметувања, методи за пренатална и постнатална детекција на малформациите.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">45 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>10</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>20</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><td>Вид на активност</td><td></td></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>2-5</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>7-15</td></tr></table></td></tr>
<tr><td rowspan="5">19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td>30-50</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td>18-30</td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	Кочова и сор.	Медицинска генетика	Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет, Скопје	2013
		2.	Петличковски	Генетика - авторизирани предавања		2014
		3.	Група автори	Практикум по хумана генетика 1+2	Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет, Скопје	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Mueller, R.F. and Young,	Emery's Elements of Medical Genetics. 17th ed.	Elsiever	2022
		2.				

Ред.број: 22

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**МЕДИЦИНСКА ЕТИКА**			
2.	Код	ДА26 216			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Медицинска етика и денотологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв цеклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора	семестар	Трет
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1,5			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за Медицинска етика Проф. д-р Златко Јаќовски *наставата ја изведуваат сите членови на катедрата			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на	Студентот да се стекне со знаењата за медицинската етика, етичкото			

	предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	однесување во секојдневниот живот и на работното место, неговите права и должности при вршење на професијата и како тие знаења да ги примени во секојдневната практика		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	- Етика и морал - Историјат на медицинската етика - Основни етички начела (Почитување и информирана согласност; Доверливостлекарска тајна; Одлучување во име на на пациенти кои се неспособни да донесат одлука; Однос меѓу колегите; Однос со другиот медицински персонал; однос докторпациент; Однос со општествената заедница) - Големите етички прашања (Еутаназија, Трансплантација, Вештачко оплодување) - Конвенции, декларации, кодекси и закони (Универзална декларација за правата на човекот, Конвенција за човековите права и биомедицината; Хипократова заклетва; Женевска ревизија на Хипократовата заклетва; Интернационален кодекс на медицинската етика; Кодекс на медицинската деонтологија на РМ; Лисабонската докларација за правата на пациентите, Закон за правата на пациентите; Хелсиншка декларација за биомедицински истражувања на човек; Препорака бр. Р (90)3 на Комитетот на министрите на замјите членки кои се однесуваат на медицинските истражувања врз човечки суштества - Алтернативна, традиционална медицина, надрилекарство - Несовесно лекување, непружање помош, Малпрактис во согласност со членовите од КЗ на РМ.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предметни од студиската програма.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, изготвување на семинарски теми, проблем фокусирана дискусија		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	8 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	22
18	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава. За да пристапи на завршен испит, студентот треба да ја/ги положи континуираната/ите проверка/и. Доколку проверката не е положена во предвидената колоквиумска недела, студентот пристапува кон **комплетен завршен испит** кој претставува комбинација од тест од неположената проверка и завршен испит. Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз		

основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираната проверка и завршниот испит.

Вид на активност		Предмет
Теоретска настава		15-30
Практична настава		
Семинарска работа		5-10
Континуирана проверка		
Завршен испит	Писмен дел	40-60
	Практичен дел	
Вкупно		**60-100**

19 Начин на оценување

19.1.	Тестови (континуирани проверки): бодови	бодови	мин.-макс.
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	бодови	мин.-макс. 5-10
19.3.	Завршен испит: бодови	бодови	мин.-макс. 40-60

20 Критериуми за оценување (бодови/ оценка)

до 59 бода	5 (пет) (F)
60 х до 68 бода	6 (шест) (E)
69 х до 76 бода	7 (седум) (D)
од 77 до 84 бода	8 (осум) (C)
од 85 до 92 бода	9 (девет) (B)
од 93 до 100 бода	10 (десет) (A)

21. Метод на следење на квалитетот на наставата: Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	К. Бошковски	Медицинска етика и деонтологија	ОЗ Дизајн	2007
2.		Приручник по етика за лекари	МЛД	2005
3.				

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Rogers WA	Practical Ethics for General Practice	Oxford University Press	2008
2.				

Ред.број: 23

Прилог 3		**Предметна програма од прв циклус – стручни студии**			
1.	Предмет	**АНЕСТЕЗИЈА И АНАЛГЕЗИЈА ВО АКУШЕРИЈА**			
2.	КОД	ДА26 217			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Институција (единица, институт, катедра, оддел)	УКИМ, “Медицински факултет” Катедра за анестезиологија со реанимација			
5.	Степен на образование (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година/ семестар	Година	Втора II	Семестар	Трети III
7	ECTC кредити	3 кредита			
8.	Професор (кога има повеќе професори, се назначува одговорен професор)	Проф. Андријан Карталов, д-р мед. наук			
9.	Јазик на студии	Македонски			
10.	Предуслови за следење на наставата и полагање на испитот по предметот	Исполнети услови за IV семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од студиите:	**Наставни цели:** Студентот треба да стекне: • Основни знаења за принципите на анестезија и аналгезија со посебен акцент на акушерската популација. • Познавање на физиолошките промени во бременоста кои влијаат врз изборот и дејството на анестетиците. • Разбирање на видовите анестезија применливи во акушерството: регионална (блокови на плексуси, епидурална, спинална, комбинирана) и општа анестезија. • Основи на фармакологијата на локални анестетици, опиоиди, инхалациони агенси и аналгетици кои се користат во акушерската пракса. • Основи на обезбедување и одржување на дишниот пат кај трудници и родилки. • Познавање на анестезиолошките компликации во акушерството (хипотензија, хипоксија, аспирација, тешка интубација, алергиски реакции) и нивен третман. • Основи на постанестетичка нега и следење на виталните параметри кај мајката и новороденчето. • Разбирање на принципите на обезболување при породување (фармаколошко и нефармаколошко).			
		Студентот треба да биде способен за:			

		• Препознавање на индикации за анестезија и аналгезија во акушерството. • Асистирање при изведба на регионални анестезии и подготовка на пациентката. • Следење и одржување на виталните параметри за време на породување и оперативни интервенции (“sectio cesarea”). • Примена на основни мерки за реанимација на мајката и новороденчето. • Спроведување на оксигенотерапија како и поставување и одржување на венска линија. • Препознавање на постанестетички компликации и соодветна прва реакција.		
		Резултати од учењето: **Знаење и разбирање:** Студентот ќе стекне разбирање за основните принципи на анестезија, аналгезија и реанимација во акушерската пракса, заедно со безбедното управување со пациентката пред, за време и по породувањето или оперативниот зафат. **Клучни вештини:** • Подготвување на трудница за анестезија и учество во тимска работа со анестезиолог и гинеколог. • Примена на основни техники на аналгезија и проценка на степенот на обезболување. • Асистенција во одржување на проодност на дишен пат, мониторинг и хемодинамичка стабилност. • Учествување во тимска нега на пациентка по анестезија.		
13	Поврзаност на предмети	Предметот е поврзан со основните биомедицински науки и клиничките дисциплини, овозможувајќи интегриран пристап во наставата и практичната примена.		
14.	Опис на студиските и работните методи на предметот во детали	Интерактивно учење,теоретски предавања, семинари, практични вежби.		
15.	Вкупен предвиден временски фонд	90 часа		
16.	Форми на наставни активности	16.1.	Теоретски предавања	17 часа Семинари: 3 часа
		16.2.	Практична настава (лабораториска, аудиторна), семинари, тимска работа: часови	Практичен дел 25 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проекти: часови	
		17.2.	Индивидуални задачи: часови	
		17.3.	Учење во домашни услови	45 часа
18	Услови за потпис	Студентот е должен активно да учествува во сите предвидени активности, вклучувајќи континуирана проверка, за да добие потпис.		
19	Методи на проценка			

<table>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td>Тест: поени</td><td colspan="2">Писмен тест
Анестезиологија, реанимација – шок кај пациент и терапија: 21–35 поени</td></tr>
<tr><td></td><td>19.2.</td><td>Семинарска работа/проект, писмена и усна презентација: поени</td><td colspan="2">Семинарска работа/писмена презентација – максимум 4 поени</td></tr>
<tr><td></td><td>19.3.</td><td>Конечен испит</td><td colspan="2">Завршен испит: практичен + усен испит

1. Практичен испит: (според каталогот на вештини) + интегративен усен дел – се проверува интегративното знаење потребно за разбирање на суштината на предметот.
24–40 поени
(за оценка 10 = 38–40 поени,
за оценка 9 = 35–37 поени,
за оценка 8 = 31–34 поени,
за оценка 7 = 28–30 поени,
за оценка 6 = 24–27 поени)

Студентот мора да освои минимум 49% од предвидените поени за секој дел од испитот за да му се признаат поените за завршниот испит. Во спротивно, испитот се смета за неположен.

2. Комплетен завршен испит: комбинација од неположените колоквиуми и завршниот испит.

Забелешка: За да добие право на завршен испит, студентот е должен најпрво да ги положи неположените колоквиуми, а потоа да го полага завршниот испит.
Во случај студентот да не го положи колоквиумот, нема право да пристапи кон завршниот испит.

Поени за активностите на студентот:

Оценката за целиот испит се добива со собирање на поените добиени од сите предвидени активности (предавања, практична настава, семинари, колоквиуми, завршен испит</td></tr>
<tr><td rowspan="6">20</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (поени/оцена)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) (F)</td></tr>
<tr><td>60 х до 68 бода</td><td>6 (шест) (E)</td></tr>
<tr><td>69 х до 76 бода</td><td>7 (седум) (D)</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) (C)</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) (B)</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) (A)</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Методи за следење на квалитетот на наставниот процес</td><td colspan="2">Анонимна евалуација од страна на студентите за предметот, професорите и соработниците кои учествуваат во наставата</td></tr>
</table>

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна				
		Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Edvard Morgan, Madzid Mikail, Majkl Marej	Clinical Anesthesiology	Magor, Proect of the Government of R.M. (translated books)	2011
		2.	Шољакова М. и коавтори	Анестезиологија и реанимација.	Биографика	2007
		3	Група автори	Кардиопулмонална реанимација.	Медицински факултет, УКИМ.	2021
	22.2.	Дополнителна литература				
		Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори.	Oxford Textbook of Obstetric Anaesthesia.	Oxford University Press.	2023

Ред.број:24

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОСНОВИ НА КЛИНИЧКА МЕДИЦИНА ВО АКУШЕРСТВО 1**			
2.	Код	ДА26 221			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за интерна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Прв (I)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за интерна медицина Проф д-р Бети Тодоровска Раководител на катедрата за Инфектологија Проф. д-р Марија Цветановска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни	Запишан 4. семестар			

	предуслови за слушање и полагање на предметот	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Интерна медицина - Да научи за одредени болести од интерната медицина од аспект на нивниот дијагностички и терапевтски пристап - Да се здобие со способност научените теоретски знаења да ги применува вопрактиката Инфектологија - стекнување на теоретско знаење од областа на инфектологијата кое ќе овозможи препознавање и дијагностицирање на инфективните заболувања и нивно лекувањеи идно превенирање на последиците • - Да се здобие со способност научените теоретски знаења за дијагностицирање, лекување и превенирање на инфективните болести и последиците од нив да гипримени во практиката Клиничка пракса и дијагностичка лабораторија: - Да се укаже на важноста на лабораториската дијагностика и клиничката практика. Посебно се потенцира улогата на лабораториската дијагноза во водењето на гравидните жени, детектирањето и лекувањето на евентуалникомпликации во бременост. - Развој на општи и специфични компетенции (знаења и вештини) за предметот и / или модулот - Да се нагласи важноста од соработката на акушерскиот персонал и лекарите со лабораториите, затоа што само постојана меѓусебна комуникација носи добробит за пациентките. - Воведување на разни лабораториски анализи кои сеод огромно значење во дијагностичката и терапевтската процедура.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Кардиологија** 1. Пристап кон кардиолошки болен (анамнеза, физикален преглед, дијагностички процедури) 1 час 2. Клинички преглед на пациент 1 час 3. Нарушувања на ритам и спроведување 1 час 4. Кардиомиопатии 1 час 5. Срцева слабост 1 час 6. Вродени и стекнати срцеви мани 1 час 7. Артериска хипертензија 1 час 8. Ненадејна срцева смрт 1 час 9. Акутен коронарен синдром 1 час 10. Хронична КАБ 1 час 11. Циркулаторни нарушувања- артериски 1 час 12. Циркулаторни нарушувања- венски 1 час 13. Белодробна тромбемболија 2 часа 14. Воспалителни болести (ендо/мио/перикардитис) 1 час **Пулмологија** 1. Статус на бели дробови 1 час 2. Бронхиектазии и белодробен абцес 1 час 3. Болести на плевра и медијастинум 1 час 4. Тумори на бели дробови 1 час 5. Респираторна инфлуенца 1 час 6. Пулмонална тромбемболија 1 час

		7. Симптоми на респираторен тракт 1 час 8. ХОББ 2 часа 9. Болести на горни дишни патишта 1 час 10. Астма 1 час **Ендокринологија** 1. Пристап кон ендокринолошки болен 1 час 2. Дијабетес мелитус и негови компликации 1 час 3. Болести на тироидна жлезда 1 час 4. Лабораториски наод кај дијабетес мелитус и компликации, дијабетес во бременост 1 час 5. Болести на паратироидна жлезда 1 час 6. Болести на надбубрег 1 час 7. Болести на хипофиза 1 час **Ревматологија** 1. Анкилозантен спондилитис 1 час 2. Инфективен артритис 1 час 3. Реактивен артритис 1 час 4. Ревматоиден артритис 1 час 5. Полимијалгија ревматика 1 час 6. Системски лупус 1 час 7. Остеопороза 1 час 8. Системска склероза 1 час 9. Дегенеративни болести 1 час **Гастроентерохепатологија** 1. Диспепсија со ПУБ и хиперемеза во бременост 1 час 2. Акутен масен црн дроб во бременост 1 час 3. Развој на Budd-ChiariSy во бременост 1 час 4. Холелитијаза и холецистопанкреатитис во бременост 1 час 5. Улцерозен колитис и кронова болест во бременост 1 час 6. Цироза и портална хипертензија во бременост 1 час 7. Преeклампсија со црнодробни нарушувања, ХЕЛП синдром и оштета од лекови во бременост 1 час **Хематологија** 1. Нега на анемии во бременост 1 час 2. Нарушување на хемостаза во бременост 1 час 3. Нарушување на леукоцитна лоза во бременост 1 час 4. Лимфоми во бременост 1 час 5. Тромбоциотпении и крварења во бременост 2 часа **Токсикологија** 1. Хипотермија, хипертермија, електричен удар 1 час 2. Убоди од инсекти, каснувања од змија 1 час 3. Труења со лекови и корозивни средства 1 час 4. Труења со јаглероден диоксид и ОФС 1 час 5. Дијагностичко лабораториски корелации кај злоупотреба/труење со лекови и ПАС 2 часа **Нефрологија** 1. Пристап кон болен со заболување на бубрезите (анамнеза, физикален преглед, дијагностички процедури) 1 час 2. Акутни и хронични инфекции на уринарен тракт 1 час 3. Акутно бубрежно оштетување и хронична бубрежна болест 1 час

4. Гломерулонефрити 1 час
5. Тубулопатии 1 час
6. Артериска (секундарна) хипертензија 1 час
7. Цистична болест на бубрезите Нефролитијаза 1 час

Инфектологија

1. Етиологија, патогенеза и клинички карактеристики на инфсктивни болести
2. Дијагностички протокол
3. Антимикробна терапија
4. Имунизација, серопрофилакса и имунопрофилакса
5. Сепса и септичен шок
6. Стрептококни и стафилококни инфекции, дифтерија, мононуклеоза
7. Салмонелоза, дизентерија, амебиаза. трусње со храна, патничка диареа, колера,вирусен ентероколит
8. Пневмонии, легионелози, кламидии, микоплазма, пертусис
9. Гноен и серозен менингит, менингоенцсфалит и енцефалит
10. Тетанус, ботулизам, беснило
11. Антракс, чума, туларемија, токсоплазмоза
12. Бруцелоза, Маларија
13. Инфекции со спирохети, рикеции
14. Хеморагични трески,
15. Вариола; варичела; морбили; рубела, херпес вирус
16. Инфлуенца; аденовируси; паротит.
17. Полио; ентеровируси
18. вируси на хепатит;
19. ХИВ, Системски габични инфекции
20. Нозокомијални инфекции

Клиничка пракса и дијагностичка лабораторија
Теоретска настава: 45 часа
Кардиологија (7 часа)
• Кардиолошки болести - срце и крвни садови и лабораториски наоди при миокрадити, перикардити, коронарна срцева болест, срцеви вициуми, кардиомиопатија и хипертензија. Нарушувања во спроводливоста. Запознавање со клиничките ентитети: срцеви аритмии, конгестивна срцеваслабост, коронарна срцева болест
Ендокринологија (8 часа)
• Ендокрини болести и метаболички нарушувања: лабораториски наоди кајдијабетес мелитус и компликации, дијабетес во бременост, болести на надбубрежната жлезда, болест на тироидната жлезда и паратироидните жлезди. Запознавање со клиничките ентитети: дијабетес мелитус, дијабетичнакетоацидоза, хиперосмоларна кома, хипогликемии.
Гастроентеро-хепатологија (12 часа)
• Болести на гастро интестиналниот систем: лабораториски резултати при пептичен улкус, хиперемеза во бременост, црнодробни нарушувања во бременост (акутен масен црн дроб, идиопатска холестаза при бременост,преeклампсија со црнодробни нарушувања, ХЕЛЛП, цироза и портнахипертензија во бременост, црнодробна оштета од лекови), улцерозен колитис,Кронова болест, акутен и хроничен панкреатитис, акутен и хроничен автоимун хепатитис, вирусен хепатитис Б, Ц и Д, синдроми на холестаза, масен црн дроб и стеатохепатитис, холелитијаза и акутен холецистит. Запознавање со

		клиничките ентитети: автоимун хепатитис, вирусен хепатитис, неалкохолен стеатохепатитис, примарен билијарен холангитис, црнодробна цироза и портнахипертензија, варикозни крвавења, ХЕЛЛП синдром во бременост (хемолиза,елевација на ензими и тромбоцитопенија), улкусна болест со компликации,холелитијаза и компликации, инфламаторна болест на цревото. Нефрологија (10 часа) • Болести на бубрезите и лабораториски наоди кај: акутна и хронична бубрежна инсуфициенција, акутен и хроничен пиелонефритис, гломерулонефритис, нефролитијаза, цистична болест на бубрезите, нефротски синдром, хипер-и хипокалемија. Запознавање со клиничките ентитети: акутна или хронична бубрежна инсуфициенција, Пулмологија (6 часа) • Белодробни заболувања и лабораториските наоди при: воспаление на белитедробови, бронхијална астма, хронична опструктивна белодробна болест. Токсикологија (2 часа) Итна медицина и лабораториска дијагноза, организација на болнички и амбулантскиодделенија, служби за итни случаи и задачи на итната лабораторија.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	150 Предавања-теоретска настава 50 часа предавања интернамедицина 20 часа предавања инфектологија 20 часа предавањаклиничка пракса и дијагностичка лабораторија Вежби 35 часа вежби клиничка пракса и дијагностичка лабораторија Домашно учење		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	90 (50+20 +20)
		16.2.	Семинари	/
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	
		16.4.	Пракса: часови	35
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	55
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит			
	19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**	
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		

	19.4.	Завршен испит: бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Соња Генадиева Ставриќ (уредник), група на автори	Интерна медицина	Медицински факултет	2020
2.	Миленковиќ З, Стојковска С, Кондова Топузовска И, Гроздановски К, Цветановска М, Димзова М, Демири И, Стеванович М, Спасовска К, Богоева Тасевска С, Јакимовски Д, Савевски В, Поповски К, Арсиќ Е и Кондов Б	Инфектологија	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет - Скопје, Катедра по инфективни болести	2024

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Марија Вавлукис (уредник), група на автори	Клиничко испитување	Медицински факултет	2024

Ред.број: 25

		Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ДИЈАГНОСТИЧКИ И ТЕРАПЕВСКИ ИНТЕРВЕНЦИИ И ПРВА ПОМОШ ВО АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26 222			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	I	Семестар	I
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Без посебни предуслови			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се стекнат знаење за современите дијагностички и терапевтски постапки во акушерството,да развијат вештини за препознавање и менаџирање на итни состојби,како и да применуваат принципи на прва помош кај трудница,родилка и новороденче. **По завршување на предметот студентката ќе може да :** - Препознае акушерски итни состојби и да примени соодветни протоколи - Изведува основни дијагностички и терапевтски интервенции во рамките на својата компетенција - Применува алгоритми на прва помош(БЛС/НРП) - Соработува со мултидисциплинарен тим во итни ситуации - Води медицинска документација и обезбедува едукација за самопомош и превенција.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**I. Теоретска интерактивна задолжителна настава – 30 методски единици** 1. Вовед во предметот. Концепт и значење на дијагностички и терапевтски интервенции во акушерство. 2. Основи на физиологијата на бременоста и улогата на акушерката во дијагностичкиот процес. 3. Видови и класификација на дијагностички методи во акушерство.			

		4. Лабораториска дијагностика во бременост – интерпретација на резултати. 5. Биохемиски и хормонални параметри кај трудници. 6. Улогата на ултразвукот во следење на бременоста – основни принципи. 7. Фетален раст и развој – дијагностички параметри. 8. Кардиотокографија (CTG) – принципи, анализа и клиничко значење. 9. Амниоцентеза, хорионбиопсија и други инвазивни постапки – индикации и ризици. 10. Пренатален скрининг и генетско советување. 11. Дијагностички алгоритми кај сомнение за фетални аномалии. 12. Дијагностички процедури во интрапарталниот период. 13. Постпартална дијагностика и следење на родилката. 14. Основи на терапевтски пристап во акушерството. 15. Медикаментозна терапија во бременост – безбедност и дозирање. 16. Апликација на лекови во акушерска пракса (орално, парентерално, локално). 17. Инфузиона терапија – видови раствори и индикации. 18. Кислородна терапија и нејзина примена во акушерство. 19. Крварење во тек на бременост – дијагноза и третман. 20. Крварење по породување – класификација и итна интервенција. 21. Преeклампсија и еклампсија – клиничка слика и итен менаџмент. 22. Акушерски шок – патофизиологија и третман. 23. Реанимација на родилка – принципи на BLS и ACLS во акушерство. 24. Реанимација на новороденче – NRP протокол. 25. Инфекции во бременост и постпартален период – дијагноза и третман. 26. Асепса, антисепса и техника na стерилизација. 27. Организација на итна служба и протоколи за транспорт на родилка. 28. Етички и правни аспекти во дијагностички и терапевтски интервенции. 29. Мултидисциплинарна соработка во менаџирање на итни состојби. 30. Современи протоколи и меѓународни стандарди (WHO, FIGO, RCOG). **II. Семинари – 15 методски единици** 1. Анализа на реален случај: хеморагија во постпартален период. 2. Студија на случај: преeклампсија и еклампсија. 3. Презентација: безбедна апликација на лекови во бременост. 4. Тимска дискусија: комуникација во итна ситуација. 5. Анализа на CTG записи и интерпретација. 6. Преглед на инвазивни техники – ризици и етички аспекти. 7. Рецензија на актуелни WHO и FIGO протоколи. 8. Презентација на национални протоколи за итни состојби. 9. Семинар: организација на транспорт на родилка. 10. Анализа на симулиран случај: акушерски шок. 11. Презентација: асептични техники во акушерска пракса. 12. Дискусија: улогата на акушерката во тим за итна медицинска помош. 13. Преглед на правни аспекти – одговорност и документирање на интервенции. 14. Разработка на мини-проект: алгоритам за прва помош во акушерство. 15. Завршен семинар – интеграција на знаења преку презентација на

		комплексен случај. **III. Практична настава(вежби) – 45 методски единици** 1. Мерење на витални параметри кај трудница и родилка. 2. Проценка на фетални движења и палпација по Леополдови маневри. 3. Подготовка и асистенција при ултразвучен преглед. 4. Практична демонстрација на CTG снимање. 5. Интерпретација на CTG во реален случај. 6. Подготовка на материјал за лабораториска анализа. 7. Поставување венски пристап. 8. Припрема и апликација на инфузија. 9. Апликација на интрамускулна инјекција. 10. Апликација на поткожна инјекција. 11. Мерење на диуреза и следење на хидратација. 12. Практична демонстрација на кислородна терапија. 13. Симулирана постапка при акушерско крварење. 14. Примена на компресивна техника и мерење на крвен притисок. 15. Имобилизација и поставување трудница во безбедна положба. 16. Подготовка на родилка за транспорт. 17. Мерење на пулс и кислородна сатурација. 18. Препознавање на клинички знаци на шок. 19. Интервенција при губење на свест. 20. Реанимација на родилка – практична обука. 21. Реанимација на новороденче – основни чекори според NRP. 22. Поставување на катетер. 23. Подготовка на стерилно поле. 24. Поставување и одржување стерилен прибор. 25. Техника на рачно управување со крварење. 26. Симулиран случај: преeклампсија и итна интервенција. 27. Администрација на магнезиум сулфат. 28. Апликација на антишок мерки. 29. Мониторинг на пациентка под терапија. 30. Документирање на интервенција – пополнување на евиденциски лист. 31. Асистенција при породување со компликации. 32. Подготовка на инструментариум за итна интервенција. 33. Проценка на крварење и подготовка на трансфузија. 34. Симулиран случај: хеморагичен шок. 35. Работа во тим при итна интервенција. 36. Демонстрација на антисептична техника. 37. Контрола на стерилитет и безбедна работа со инструменти. 38. Постапка при инфекција и нега на родилка. 39. Интервенција при ретенција на плацента (асистенција). 40. Проценка на состојбата на новороденче (Apgar). 41. Прва помош при колапс. 42. Комуникација со тим и пациентка во итна состојба. 43. Известување и координација со итна служба. 44. Симулиран комплексен случај: повеќе истовремени интервенции. 45. Завршна практична вежба: интеграција на знаења преку сценарио.
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзаност со предметите : Акушерска нега 1 и 2, Неонатологија,Патофизиологија на бременост и породување, и Прва помош во здравството
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања,демонстарцијана модели,симулации на итни сосотојби,студии на случај,тимска работа,семинари и практични вежби во клиничка средина.

15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа Теоретска настава : 30 часа Семинари : 15 часа Вежби : 45 часа Домашно учење : 90 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	30
		16.2.	Семинари	15
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	45
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	90
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		1 - 3
Практична настава		12 - 14
Семинари		8 - 10
Континуирани проверки		4 - 8
Завршен испит	Практичен дел	12 - 20
	Усен дел	23 - 45
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми) : 2 колоквиуми**
19.2.	Тестови: бодови	мин. 4 – мах. 8
19.3.	Семинари	мин. 8 – мах.10
19.4.	Завршен испит: бодови	**Практичен испит :мин.12 - мах.20** **Усен испит :мин.23 – мах.45**

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Cunningham FGatall Williams	Obstetric	McGraw-Hill	2022
		2.	WHO	Emergency Obstetric Care	Handbook	2022
		3.	Resuscitation Concil UK	Newborn Life Suppport Guidelines		2023
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	RCIG & FIGO	Guidelines on Emergency Obstetric Care	FIGO Publication	2023
		2.	Javed et all	Midwifery Emergencies Manual	Elsevier	2021
		3.	Министерство за здравство	Протоколи за итни акушерки		2024

Ред.број:26

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ПЕДИЈАТРИЈА**			
2.	Код	ДА26 223			
3.	Студиска програма	Прв циклус три годишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора (II)	Семестар	Трет (III)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедра за педијатрија: проф.д-р Соња Бојациева *Наставата ја изведуваат сите наставници од Катедрата по педијатрија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни	За да пристапи на испит студентот треба да го има положено			

	предуслови за слушање и полагање на предметот	предметот Неонатологија
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): - Студентите ќе се запознаат со основните карактеристики на здраво новородено и дете, како и со основните физиолошки и патолошки процеси во периодот на раст и развој на децата. - Запознавање со поволните и неповолни влијанија на здравјето на детето, со развивање на свеста дека основите на здрав стил на живот потекнуваат од детството. - Совладување наследните знаења: - Базични теоретски и практични знаења од предметот педијатрија - Познавања за штетните влијанија на развојот на децата пред раѓање, со акцент на исхраната и здравиот начин на живот во бременоста и основите на генетиката - Развојот на нормално, здраво дете, отстапувања во развојот и нивно лекување - Превентивните постапки во педијатријата - Специфики на најчестите болести во детската возраст - Оспособување за здравствено воспитно делување во корист на детето, мајката и целото општество - Стекнување на соодветни знаења и вештини неопходни за адекватно справување со честите и важни педијатриски болести и ургентни состојби.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава: 40 часа** 1. Вовед во педијатрија 2. Превентивни постапки во педијатрија 3. Генетика (Пренатална и постнатална дијагноза на наследни болести, Генетско советување) 4. Неонатологија, карактеристики на неонаталниот период 5. Раст и развој на нормално здраво дете 6. Исхрана и пореметувања на исхраната 7. Метаболизам на вода и електролити 8. Ендокринологија, дијабетес 9. Обезност и компликации 10. Рахитис 11. Педијатриска гастроентерологија 12. Болести на хепар и на жолчни патишта 13. Инфекции на горните дишни патишта, Бронхиолитис 14. Пнеумонија, Туберкулоза 15. Астма во детска возраст 16. Цистична фиброза 17. Педијатриска кардиологија 18. Вродени срцеви мани, Бактериски ендокардитис, Миокардитис, перикардитис, Кардиомиопатија, Срцева инсуфициенција 19. Ревматска треска 20. Имунологија и алергологија 21. Вакцинации 22. Лекови кај деца 23. Труења 24. Температура, значење, процедури 25. Хронични болести кај деца

		26. Анемии 27. Малигни болести 28. Хеморагични синдроми 29. Зголемени лимфни жлезди 30. Педијатриска нефрологија, вродени аномалии и инфекции на урогенитален тракт 31. Нефротски синдром, гломерулонефритис 32. Неуропедијатрија (Пореметување на состојба на свест, Церебрална парализа, Невромускулни заболувања, Развојни аномалии на централниот нервен систем) 33. Главоболка 34. Фебрилни конвулзии и епилепсија 35. Адолесценција 36. Реанимација и ургентни сотојби во педијатрија 37. Проценка и начин на третман на болка во детска возраст, здравствена нега на дете во терминална фаза на болест 38. Медицинско етички прашања во педијатрија 39. Здравствено воспитно делување во корист на дете, мајка и општество 40. Поедини облици на пореметувања во однесување во детска возраст, ADHD (attention deficite hyperactive disorders) **Пракса: 20 часа** Совладување на клиничките вештини и практична примена на стекнатото теоретско знаење. Праксата е задолжителна и се изведува на различни одделенија под водство на ментор-професор и медицинска сестра одговорна за тој оддел. Студентот е должен да се вклучи во сите активности од подрачјето на здравствената нега во текот на полно работно врме, при што води дневник за своите активности.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	90 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	40
		16.2.	Семинари	/
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.4	Пракса: часови	20
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење – задачи	30
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава. За да добие потпис студентот е потребно да ја посетува теоретската, практичната настава и да освои минмум бодови. За да пристапи кон завршен испит студентот треба да ја положи предвидениот колоквиуми и да освои минимум бодови. Оценката за предметот се формира според табелата за оценки, а врз		

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="4">основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки и завршниот испит.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="5">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2-5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>8-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>20 - 35</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Устен дел</td><td>30-50</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2">Континуирани проверки(колоквиуми) 20 - 35</td></tr>
<tr><td></td><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td></td><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td></td><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td colspan="2">30-50</td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td colspan="2">5 (пет) F</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 60 до 68 бода</td><td colspan="2">6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 69 до 76 бода</td><td colspan="2">7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 77 до 84 бода</td><td colspan="2">8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td colspan="2">9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 93 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен</td><td>Педијатрија и здравје на детето</td><td>Арс Ламина, 2011</td><td>2011</td></tr>
<tr><td></td><td>2.</td><td>Роберт Ц Такер, Роберт Ј Меклур, Карло Л Ацерин</td><td>Прирачник за педијатрија</td><td>Арс Ламина, 2014</td><td>2014</td></tr>
</table>

		3.	Катедра за педијатрија	Авторизирани предавања		
		4.	Љубинка Маринковиќ	Здравствена нега у педијатрији	Beograd, Primal	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kenner Carole, Altimier Leslie	Comprehensive Neonatal Nursing Care	6th Edition Springer Publishing	2019
		2.				

Ред.број:27

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**НЕОНАТОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 224			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора (II)	Семестар	Четврт (IV)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник: проф. д-р Николина Здравеска, Раководител на Катедра за Педијатрија проф.д-р Соња Бојаџиева *Наставата ја изведуваат сите наставници од Катедрата по педијатрија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан 4. семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и	- Стекнување на занења и вештини за интервенции во акушерската нега на здравоновородено - нега и исхрана(промоција на доењето и предностите на доењето кај новороденото). - Оспособување на студентите за проценка на виталноста на			

	резултати од учењето:	новороденото после раѓање, следење на состојбата во тек на адаптација на новороденото на екстраутериниот живот со посебен акцент на препознавање на неправилности. - Усвојување на знаења и вештини за интервенциите кај загрозено новородено и недоносено, проценка на степенот на загрозеност - Стекнување на знаења за надзор на новроденчето во раниот постнатален период - Спроведување на едукација на мајката во врска за негата на новорденчето и доењето - Стекнување на вештини за препознавање на патолошки состојби и симптоми на болест кај новороденото - Стекнување на знања и вештини за згрижување на недоносено и ризично новороденче - Самостајно изведување на едноставни интервенции - Усвојување на знаења и вштини за правилно водење на акушерска документација
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теоретска настава -методски единици: 1. Карактеристики на неонаталната возраст 2. Адаптација на новороденото на екстраутерин живот (Надзор на новородено во непосреден постнатален период) 3. Прва помош на новородено (проценка на виталност, рано и закаснето подврзување на папочна врпца, Важност на ран контакт (“Кожа на кожа”, значење на прв подој во родилна сала“златен час”, медикаментозна профилакса) 4. Скрининг тестови 5. Прием на новородено во “Rooming in” 6. Физиолошки особености на новородено 7. Хигиена на новородено (Превиткување и бањање на новородено, хигиена на кожа, тоалета на папче) 8. Физиолошка жолтица (Карактеристики, механизам на појава) 9. Примитивни рефлекси на новородено 10. Вакцинации во неонатален период 11. Доење и исхрана на новородено (Предности на доењето, техника на доење, неправилности при доење, помош и едукација на мајката) 12. Ризично новородено (Породување на ризично новородено, особености, асфиксија, проценка на виталност) 13. Породилни трауми, еволуција и прогноза, (Повреди и оштетување на мозокот, конвулзии, хидроцефалус, микроцефалија, краниосиностози) 14. Реанимација на новородено 15. Сместување на новородено во инкубатор (Примена на кислород, поставување на венска линија, и.в. инфузија, парентерална исхрана и терапија,земање на венска крв, периферна крв, траен мониторинг) 16. Пореметување на дишењето кај новородено (Хипосурфактоза-RDS, новороденачка апнеа, синдром на аспирација на мекониум, транзиторна тахипнеа, респираторни инфекции) 17. Хромозомски абнормалности и конгенитални малформации 18. Особености на недоносени (Изглед и функционални особености) 19. Карактерисики на негата на недоносени, нега во инкубатор, лечење со кислород 20. Исхрана на недоносено (Ентерална исхрана, поставување на гастрична сонда, парентерална исхрана) 21. Болести и последици од недоносеност 22. Хеморагична болест на новородено (Крварења кај новородено)

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">23. Анемија во неонатален период
24. Жолтица кај новородено (Хемолитична болест,фототерапија, ексангвино трансфузија)
25. Инфекции кај новороденото (Soor, новороденачки конјуктивитис, инфекции на папочна рана, новороденачка сепса, менингитис)
26. Конатални инфективни болести
27. Неонатална нефро-урологија (Најчести патолошки состојби)
28. Акутна срцева и циркулаторна слабост во неонатален период
29. Венепункција и собирање на примерок од крв и урина за лабораториски анализи
30. Водење на акушерска документација

Семинари: 5 часа
1. Евалуација на крвна слика на новородено
2. Лабораториска дијагноза на сепса на новородено(Микробиолошки и вирусолошки анализи)
3. Лабораториска дијагноза при респираторен дистрес синдром
4. Лабораториски тестови при жолтица на новородено
5. Лабораториска дијагноза на електролитни и метаболни нарушувања, (Евалуација на АБС)</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">90 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>30</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>5</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>10</td></tr>
<tr><td rowspan="4">17.</td><td rowspan="4">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење – задачи</td><td>45</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>2-5</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>8-10</td></tr></table>
Мимимум 80% присуство (од теориската и практична настава) е неопходно за студентот да добие финален потпис и право на полагање на испитот. Неопходен услов за право на полагање е учество и презентација во најмалку еден семинар.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2">Континуирани проверки(колоквиуми) 1</td></tr>
</table>

				20 – 35 бодови
	19.2.	Тестови: бодови		/
	19.3.	Семинари		/
	19.4.	Завршен испит: бодови		Устен дел: 30 - 50 бодови
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен	Педијатрија и здравје на детето	Арс Ламина, 2011	2011
2.	Роберт Ц Такер, Роберт Ј Меклур, Карло Л Ацерин	Прирачник за педијатрија	Арс Ламина, 2014	2014
3.	Наставници Катедра за педијатрија	Авторизирани предавања		
4.	Љубинка Маринковиќ	Здравствена нега у педијатрији	Beograd, Primal	2007

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Kenner Carole, Altimier Leslie	Comprehensive Neonatal Nursing Care	6th Edition Springer Publishing	2019

Ред.број:28

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**НЕГА НА НОВОРОДЕНО**

2.	Код	ДА26 225			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Втора (II)	Семестар	Четврт (IV)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедра за Педијатрија проф.д-р Соња Бојаџиева *Наставата ја изведуваат сите наставници од Катедрата по педијатрија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	За полагање на предметот: Положен предметот Неонатологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	- Да се запознаат студентите со областа во која ќе работат и со интервенциите во негата, хигиената и исхраната на здраво и болно новородено и недоносено. - Посебен акцент е ставен на доењето и неговите предности. - Оспособување т.е. стекнување на знаења и вештини за проценка на виталноста на новороденото после пороѓај, следење на состојбата на прилагодување на екстраутериниот живот со акцент на препознавање на неправилности и изведување на интервенции при различни состојби и болести на новороденото и недоносеното. Стекнување на знаења и вештини за: - Проценка на состојбата и виталноста на новороденото после раѓање - Применување на раниот контакт “Кожа на кожа” и препознавање значењето на првиот подој во родилната сала - Спроведување прием на новороденото во детска соба “Rooming in”, да пружи прва нега и медикаментозна профилакса - Следење (мониторинг) на новороденото во непосредниот постнатален период - Знаења и вештини за препознавање на карактеристиките (особеностите) на здраво и ризично новородено, да го следи прилагодувањето на екстраутериниот живот и да го разликува физиолошкиот тек од патолошкиот - Препознавање на физиолошка жолтица и разликување од патолошката и да го предвиди текот - Спроведување хигиена, бањање и превивање на новороденото - Спроведе тоалета на папче и текот на зацелување на папочната			

		рана - Запознавање со особеностите на исхрана на новороденото, препознавање на предностите на доењето испроведување едукација на мајката во врска со негата и доењето - Совладување на техниката на доење и пружање помош на мајката при доење (оцена на успешно доење и да разликува неправилности - Да препознава различни патолошки состојби и симптоми на болест кај новороденото - Да учествува при реанимација на новородено, во припрема на прибор и лекови - Да разликува породилни трауми и да ги предвиди последиците - Да препознае пореметувања во дишењето - Да ги познава особеностите на недоносено и да препознае ризично новородено
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теоретска настава **Здраво новородено** 1. Водење на акушерска документација 2. Особености на здраво доносено новородено 3. Прва нега на новородени 4. Проценка на виталност 5. Прием на новородено во детска соба “Rooming in”, медикаментозна профилакса 6. Надзор на новородено во непосреден постнатален период 7. Прилагодување на нововоденото на екстраутерини живот 8. Физиолошки особености на здраво новородено 9. Превивање и бањање на новородено, хигиена на кожа и тоалета на папче 10. Физиолошка жолтица 11. Однесување и примитивни рефлекси на новородено 12. Новороденачки скрининг 13. Вакцинација во новороденачки период 14. Доење и исхрана на новородено, предности на доење за новороденото 15. Техники на доење 16. Неправилности при доење, помош и едукација на мајката 17. Венепункција, земање на примерок на крв за лабораториска анализа 18. Земање на примерок од периферна крв 19. Земање на примерок од урина и други секрети 20. Парентерална примена на лекови, поставување на венска линија **Ризично новородено и недоносено** 21. Прием на новородено на оддел за интензивна нега и терапија 22. Особености на ризично новородено и недоносено 23. Сместување на новородено во инкубатор, примена на кислород 24. Прилагодување на ризично новородено и недоносено на екстраутерини живот 25. Припрема на новородено за преглед 26. Исхрана на новородено со измолзено мајчино млеко, млечни формули 27. Поставување на гастрична сонда 28. Парентерална исхрана 29. Превивање и бањање на новородено, хигиена на кожа и тоалета на папче

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">30. Вагање и мерење
31. Посматрање на новородено и детекција на неправилности во боја, дишење

32. Мониторинг на витални функции
33. Контрола на мокрење и столица
34. Прва помош на асфиктично новородено и недоносено, проценка на виталност
35. Аспирација на дишни патишта
36. Пресекување на папче, земање на крв од папче
37. Примена на трансфузија на крв и крвни деривати
38. Асистирање при ексангвино трансфузија
39. Припрема на новородено за фото терапија
40. Едукација на мајката при испис од болница

Практична настава:
Совладување на клиничките вештини и практична примена на стекнатото теоретско знаење.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, пракса</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">90</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>40</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>16.4</td><td>Пракса: часови</td><td>10</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење – задачи</td><td>40</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>2-5</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>8-10</td></tr></table>
Мимимум 80% присуство (од теориската и практична настава) е неопходно за студентот да добие финален потпис и право на полагање на испитот. Неопходен услов за право на полагање е учество и презентација во најмалку еден семинар.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2">Континуирани проверки(колоквиуми) 2

*Континуирана проверка на знаењата (колоквиуми):</td></tr>
</table>

				2 писмени теста (multiple choice) Ги покриваат сите области од Нега во неонатологија: **Колоквиум 1:** Здраво новородено: 15-25 поени **Колоквиум 2:** Ризично новородено и недоносено: 15-25 поени.
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		/
	19.4.	Завршен испит: бодови		Завршен испит 20-35 бодови
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.

Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен	Педијатрија и здравје на детето	Арс Ламина, 2011	2011
2.	Роберт Ц Такер, Роберт Ј Меклур, Карло Л Ацерин	Прирачник за педијатрија	Арс Ламина, 2014	2014
3.	Наставници Катедра за педијатрија	Авторизирани предавања		
4.	Љубинка Маринковиќ	Здравствена нега у педијатрији	Beograd, Primal	2007

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Kenner Carole, Altimier Leslie	Comprehensive Neonatal Nursing Care	6th Edition Springer Publishing	2019

Ред.број:29

Прилог бр. 3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСКА ГРИЖА ЗА ПАЦИЕНТКИ СО ХИРУРШКИ ТРЕТМАН И РЕХАБИЛИТАЦИЈА**			
2.	Код	ДА26 226			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II	Семестар	IV
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедра по гинекологија и акушерство Проф.д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Неопходен предуслов за запишување на предметот е студентот/студентката да го има слушано предметот Акушерство 2 нормални состојби и Акушерство 2 нормални состојби (клиничка пракса). Неопходен предуслов за полагање на предметот е студентот/студентката да го има положено предметот Акушерство 2 нормални состојби и Акушерство 2 нормални состојби (клиничка пракса).			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат теоретски и практични знаења за хируршките интервенции во акушерството и гинекологијата. Да развијат вештини за асептична работа, подготовка и постоперативна нега на пациентки. Да научат да препознаваат и превенираат можни компликации по операција. Да развијат комуникациски способности и способност за работа во тим. **По завршувањето, студентот ќе може да:** Ги објасни најчестите акушерски и гинеколошки хируршки операции. Опише подготовка на пациентка пред операција. Применува стерилна техника, асепса и антисепса. Организира и спроведе постоперативна нега. Препознае и адекватно реагира на компликации. Води документирана и етички исправна работа во тим.			
12.	Детална содржина	**Теоретски предавања (12 часа)**			

	на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	- Вовед во хируршки третман во акушерството.Основни принципи, видови операции, улога на акушерката - Припрема на пациентка за операција.Физичка и психолошка подготовка, информирана согласност - Акушерски операции-Царски рез, ревизија на матка, вакум,форцепс,постпартални интервенции - Гинеколошки операции-Миомектомија, хистеректомија, лапароскопија - Инфекции и превенција кај хируршки пациентки-протоколи за стерилизација, контрола на интрахоспитални инфекции - Постоперативна нега-Мониторинг, мобилизација, хигиена, исхрана Компликации по операција-Хеморагија, инфекција, тромбемболија - Улога на акушерката во тимска хируршка нега-комуникација, документација, етички принципи **II. Семинари (11 часа)** - Хируршки зафати во акушерството-Презентации, дискусии - Индикации за оперативен третман-Анализа на случаи - Организација на операциона сала-Симулиран распоред на активности - Превенција на инфекции-Примери и евалуација - Документација и протоколи-Пополнување и евиденција - Компликации и итни интервенции-Студија на случај - Тимска комуникација и професионализам-Симулација на улоги **III. Практични вежби (22 часа)** - Асептична техника-Подготовка на стерилно поле и стерилни материјали - Правилно хируршко миење на раце и облекување на стерилна облека -Демонстрација на правилна техника - Подготовка на операциона сала-Распоред и проверка на инструменти - Асистенција при царски рез (набљудување)-Идентификација на фази и задачи - Мониторинг на витални функции-Практична демонстрација и евиденција - Постоперативна нега на пациентка-Преврски, мобилизација, хигиена - Превенција на инфекции-Практична примена на протоколи - Комуникација и документација-Разговор со пациентка, водење записи - Грижа за рана и преврски-Работа со стерилен материјал - Поставување уринарен катетер-Демонстрација, техники и аспекти - Одржување интравенска линија-Безбедно ракување со инфузии - Набљудување постоперативни параметри-Температура, пулс, диуреза, крвен притисок - Грижа за пациентка по царски рез-Практична демонстрација и инструкции - Препознавање на компликации-Клинички примери и интервенции - Симулација на итна интервенција-CPR, контрола на крварење, работа во тим
13	Заемна поврзаност на предметите	Акушерство 1 – Грижа за жената Гинекологија

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">Акушерство 2 – Нормални состојби
Дијагностички и терапевтски интервенции и прва помош во акушерство</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со мултимедијални презентации
Симулатори и видео-демонстрации
Студија на случај
Тимска работа
Самостојна анализа на протоколи</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно : 60 часа
предавања : 12 часа
семинари : 11 часа
вежби : 22 часа
домашно учење : 30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>12 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>11 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>22 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>45 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит .
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 - 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Писмен тест</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Практичен дел</td><td>12 - 20</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми) : писмен тест</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td>Мин. 4 - Мах.8</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>Мин. 8 – Мах.10</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>Практичен дел : Мин. 12 - Мах.20
Усен дел : Мин. 23 - Мах.45</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
</table>

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Williams	Obstetrics	27th ed., McGraw-Hill	2023
		2.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024
		3.		Alexander's Care of the Patient in Surgery	Elsevier	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	WHO	Global Guidelines for the Prevention of Surgical Site Infection		2016
		2.	ACOG	First and Second Stage Labor Management		2024

Ред.број:30

Прилог бр. 3		**Предметна програма за тригодишни стручни студии за дипломирана акушерка/акушер**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ФИЗИОТЕРАПИЈА ВО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26 227			
3.	Студиска програма	Прв циклус. тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за физикална медицина и рехабилитација			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II	Семестар	IV
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник Раководител на катедрата за физикална медицина и рехабилитација: Проф. д-р Ериета Николиќ-Димитрова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и	Исполнет услов за запишување во втора година			

	полагање на предметот			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Студентот се здобива со знаења за основите на примена на: - респираторни вежби, - вежби кои се применуваат во тек и по бременост, - различни видови на физички активности кои се применуваат во тек и по бременост, - вежби кај лица со стрес инконтиненција, - вежби кај лица по оперативна гинеколошка интервенција.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	- Постура и рамнотежа во тек на бременост - Средства во кинезитерапија, видови на вежби - Респираторни вежби - Вежби релаксација - Вежби во тек на бременост, за секој трместар од бременоста - Вежби истегање, јога вежби и бременост - Вежби на тераписка топка - Кегелови вежби - Вежби во вода и бременост (хидрокинезитерапија) - Физичка активност во тек на бременост и по породување - Кинезиотејпинг кај бремени жени - Масажа во тек на бременост - Стрес инконтиненција - Кинезитерапија и едукација кај жени со стрес инконтиненција - Функционална магнетна стимулација кај уринарна инконтиненција - Примена на физиотерапија по гинеколошки хируршки интервенции - Вежби за бремени жени со инвалидност - Ортопедски помагала и помагала за активности на дневен живот кај бремени со инвалидност - Лумбална болка во тек на бременост		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	150		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	30
		16.2.	Семинари	/
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	30
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

		Вид на активност |
		Теоретска настава | 6-10
		Практична настава |
		Семинари |
		Континуирани проверки | 54-90
		Завршен испит – Писмен дел | 54-90
		Завршен испит – Практичен дел |
		Вкупно | **60-100**

19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит			
	19.1.	Континуирана проверка: бодови		Континуирани проверки (колоквиуми) -1
	19.2.	Тестови: бодови		Бодови 54-90 1 Континуирана проверка
	19.3.	Семинари		/
	19.4.	Завршен испит: бодови		Бодови: 54-90
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Катедра по физикална медицина и рехабилитација	Авторизирани предавања		

		2.	Ериета Николиќ Димитрова	Физикална медицина и рехабилитација за тригодишни стручни студии за дипломирани медицински сестри/техничари (Одделни предавања)	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Muftić M., Mehmedbašić S.	Edukacija trudnica za vježbanje u trudnoći	Federalno Ministarstvo zdravljaFBiH, Sarajevo	2011
		2.	Бекер Б.Е., Кол. Е.Ј.	Рехабилитација во вода. Во Физикална медицина и рехабилитација, том 1.	Ур. Џ. Де Лиза, Табернакул, Скопје, 2012	2012, 479-492.
		3.	Стојановска Мирослава	Основи на кинезитерапија Одделни предавања	Пергамент Паблик, Скопје	2012
		4.	Radisavljević M., Antić Lj., Milićev S.	Kineziterapija u funkciji psihofiyičke pripreme trudnica za porođaj	SPORT - Nauka i Praksa, Vol. 6, № 1&2, 2016, str. 87-98	2016

Ред.број:31

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ЗДРАВСТВЕНО И СОЦИЈАЛНО ЗАКОНОДАВСТВО**			
2.	Код	ДА26 228			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Социјална медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II (втора)	Семестар	IV (четврти)

7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1 ЕКТС
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за социјална медицина: проф. д-р Фимка Тозија
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
*10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Сите испити од прва година да бидат положени
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	По завршувањето на овој предмет, студентот ќе го продлабочи знаењето за здравственото и социјално законодавство и би требало да биде способен да: • Ги разбира основните концепти на здравственото законодавство и социјалното законодавство во Република Македонија и Европа • Има знаења за постоечката легислатива за човековите права, правата за здравје и здравствена заштита и правата на пациентите во земјата и Европа • Го разбира процесот на хармонизација на легислативата за здравствена и социјална заштита и ЕУ интеграцијата • Има знаења за стратешките документи и програми за здравствена и социјална заштита
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Содржина на предметната програма** **Теоретска настава (предавања):** - Закон за здравствена заштита - Здравствен систем, нивоа на здравствена заштита во Република Македонија - Здравствени организации, здравствени работници и соработници: легислативни аспекти - Закон за здравствено осигурување - Закон за евиденции во областа на здравството - Здравствен информативен систем - МКБ 10 - Закон за јавно здравје - Закон за права на пациентите и Европска повелба - Закон за заштита на населението од заразни болести - Закон за социјална заштита и систем на социјална заштита во Република Северна Македонија - Закон за заштита на децата - Закон за семејство - Закон за превенција и заштита од семејно насилство - Закон за заштита од пушењето - Закон за прекинување на бременоста - Здравствени стратегии, акциски планови, програми и протоколи со посебен осврт на сексуални и репродуктивни права Резултати од настава и учење: изготвена самостојна критичка анализа на

		закон или програма		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, консултации, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми со активна дискусија и дебати, преглед на литература, критичко читање, тематски филмови, интернет, вештачка интелегенција, датабази, симулации, индивидуална работа и групна работа.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	15 часа
		16.2.	Семинари	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	
		16.4.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		
Теоретска настава		6-10
Практична настава		/
Семинари (самостоен труд)		12-20
Континуирани проверки		/
Завршен испит	Писмен дел	42-70
	Практичен дел	/
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	нема
19.3.	Семинари (самостоен труд)	12-20
19.4.	Завршен испит: бодови	42-70

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C

<table>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="3">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="11">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="6">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Министерство за здравство на РМ Фондот за здравствено осигурување Министерство за социјална политика</td><td>Закони, подзаконски акти. Стратегии Акциони планови Програми</td><td>Министерство за здравство на РМ (www.zdravstvo.gov.mk Фондот за здр. осигурување (http://www.fzo.org.mk), Министерство за труд и социјална политика (http://www.mtsp.gov.mk/)</td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Донев Д., Спасовски М., Тозија Ф., Ќосевска Е.</td><td>Социјална медицина</td><td>Скопје, УКИМ Медицински факултет</td><td>2013</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Спасовски М., Тозија Ф., Ќосевска Е., Панговски И., Стаменова А.</td><td>Вовед во медицина</td><td>Скопје, УКИМ Медицински факултет</td><td>2023</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Тозија Ф., Гудева-Никовска Д., Стаменова А., Стојчевска М., Панговски И.</td><td>Социјална медицина - практикум</td><td>Скопје, УКИМ Медицински факултет</td><td>Во печат</td></tr>
<tr><td>5.</td><td colspan="4">Авторизирани предавања на Катедра за социјална медицина</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Tulchinsky T.H., Varavnikova E.A., Cohen M.J.</td><td>The New Public Health. Fourth Edition</td><td>Academic press, San Diego</td><td>2023</td></tr>
</table>

Ред.број:32

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ПСИХОЛОГИЈА ВО АКУШЕРСТВО И МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ**
2.	Код	ДА26 229

3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за психијатрија со медицинска психологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
*6.	Академска година / семестар	Година	втора	семестар	четврти
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Славица Арсова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Исполнети услови за запишување на студиската програма. Положени сите предмети од прва година			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со оновите на медицинската психологија: цели, поими, психички процеси, структура и теории за развој на личноста, реакции на индивидуата на болест Развивање на комуникациски вештини и воспоставување контакт со болен Стекнување вештини и знаења за холистички пристап кон пациентот Запознавање со социјалните детерминанти на здравјето и значењето на здравје и болест во контекст на современото општество			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава: Медицинска психологија во акушерство** - медицинска психологија и психопатологија психички функции - развој и структура на личноста - развој на личноста низ фазите на животниот циклус анксиозност - стрес и механизми на одбрана - стрес на работно место и мобинг **Теоретска настава – Ментално здравје** Ментално здравје: - дефиниција, фактори на ризик и протективни фактори и нивоа на превенција; - Ментално здравје и мајчинство - Знаци и симптоми на ментални нарушувања, со посебен осврт на симптоми и знаци во тек на - бременост и мајчинство - Органски ментални нарушувања - Злоупотреба и зависност од психоактивни супстанции и бременост и мајчинство - Психози и психози во период на бременост и пуерпериум			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">- Афективни нарушувања во период на бременост и пуерпериум
- Суицидалност и суицидално однесување
- Невротски и со стрес поврзани нарушувања
- Нарушувања на личност
- Третман на психијатриски пациент

Практична настава:
Медицинска психологија во акушерство
- Реакции на болен на болеста
- релација акушерка-пациент/родилка
- комуникација и комуникациски вештини
- решавање на конфликтни ситуации
- професионално согорување и мобинг

Практична настава – Менетално здравје
Воведен семинар на психијатриско одделение, интервјуирање пациенти, земање на анамнеза и планирање на интервентни активности кај пациенти со ментални нарушувања</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>15</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr><tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>5-10</td></tr><tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>5-10</td></tr><tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr><tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>21 - 40</td></tr><tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>21 - 40</td></tr><tr><td>Усмен дел</td><td>/</td></tr><tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr><tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr></table></td></tr>
<tr><td rowspan="2">19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
</table>

	19.2.	Тестови: бодови	**21 - 40**
	19.3.	Семинари	/
	19.4.	Завршен испит: бодови	**21-40**

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Чадловски, Филиповска и Белевска	Медицинска психологија	Просветно дело, Скопје	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Чадловски Ѓ.	Психијатрија за стоматолози	Просветно дело	1993

Ред.број:33

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**НЕГА НА НОВОРОДЕНО ПРАКСА**			
2.	Код	ДА26 311			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Четврт (IV)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8,5			
8.	Наставник (во случај на повеќе	Раководител на Катедра за Педијатрија Проф.д-р Соња Бојаџиева *Наставата ја изведуваат сите наставници од Катедрата по педијатрија			

	наставници назначен одговорен наставник)	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен предметот Неонатологија
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): - Да се запознаат студентите со областа во која ќе работат и со интервенциите во негата, хигиената и исхраната на здраво и болно новородено и недоносено. - Посебен акцент е ставен на доењето и неговите предности. - Оспособување т.е. стекнување на знаења и вештини за проценка на виталноста на новороденото после пороѓај, следење на состојбата на прилагодување на екстраутериниот живот со акцент на препознавање на неправилности и изведување на интервенции при различни состојби и болести на новороденото и недоносеното. Стекнување на знаења и вештини за: - Проценка на состојбата и виталноста на новороденото после раѓање - Применување на раниот контакт “Кожа на кожа” и препознавање значењето на првиот подој во родилната сала - Спроведување прием на новороденото во детска соба “Rooming in”, да пружи прва нега и медикаментозна профилакса - Следење (мониторинг) на новороденото во непосредниот постнатален период - Знаења и вештини за препознавање на карактеристиките (особеностите) на здраво и ризично новородено, да го следи прилагодувањето на екстраутериниот живот и да го разликува физиолошкиот тек од патолошкиот - Препознавање на физиолошка жолтица и разликување од патолошката и да го предвиди текот - Спроведување хигиена, бањање и превивање на новороденото - Спроведе тоалета на папче и текот на зацелување на папочната рана - Запознавање со особеностите на исхрана на новороденото, препознавање на предностите на доењето испроведување едукација на мајката во врска со негата и доењето - Совладување на техниката на доење и пружање помош на мајката при доење (оцена на успешно доење и да разликува неправилности - Да препознава различни патолошки состојби и симптоми на болест кај новороденото - Да учествува при реанимација на новородено, во припрема на прибор и лекови - Да разликува породилни трауми и да ги предвиди последиците - Да препознае пореметувања во дишењето - Да ги познава особеностите на недоносено и да препознае ризично новородено

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="4">Пракса 255 часа
Совладување на клиничките вештини и практична примена на стекнатото теоретско знаење.
Праксата е задолжителна и се изведува на Клиника за Детски болести и на Клиника за гинекологија и акушерство под водство на ментор-професор и медицинска сестра одговорна за одделот.
Студентот е должен да се вклучи во сите активности од областа на здравствената нега во текот на полно работно врме, при што води дневник за своите активности.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="4">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="4">Интерактивни предавања, вежби, пракса</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="4">255</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">17.</td><td rowspan="4">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Пракса: часови</td><td>255</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење – задачи</td><td>/</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="4">За да добие потпис, студентот треба редовно да ја посетува праксата</td></tr>
<tr><td rowspan="5">19.</td><td colspan="5">Начин на оценување: Оценувањето на предметот е описно (положил)</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td colspan="2">5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td colspan="2">6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td colspan="2">7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td colspan="2">8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td colspan="2">9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен	Педијатрија и здравје на детето	Арс Ламина, 2011	2011
		2.	Роберт Ц Такер, Роберт Ј Меклур, Карло Л Ацерин	Прирачник за педијатрија	Арс Ламина, 2014	2014
		3.	Наставници Катедра за педијатрија	Авторизирани предавања		
		4.	Љубинка Маринковиќ	Здравствена нега у педијатрији	Beograd, Primal	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kenner Carole, Altimier Leslie	Comprehensive Neonatal Nursing Care	6th Edition Springer Publishing	2019

Ред.број:34

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСТВО 3 – ПАТОЛОШКИ СОСТОЈБИ**			
2.	Код	ДА26 312			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III	Семестар	V
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и	Предуслов е слушан и положен предметот Акушерство 2 нормални состојби и Акушерство 2 нормални состојби клиничка пракса			

	полагање на предметот	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување знаења за патолошките состојби во бременост, породување и пуерпериум, нивното препознавање, превенција, мониторирање и соодветна акушерска грижа со цел намалување на мајчинскиот и перинаталниот морбидитет и морталитет.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Предавања (15 часа)** 1.Вовед во патолошко акушерство 2.Хиперемеза во акушерство 3.Претеклампсија, еклампсија и ХЕЛЛП синдром 4.Гестациски дијабетес 5.Анемии во бременост 6.Инфекции во бременост (ТОРЦХ, СМВ, Право Б19, бактериурии) 7.Rh изоимунизација и хемолитична болест на новороденче 8.Претходно крварење во бременост: абортус, плацента превија, абрупција на постелка 9.Претходно пукање на плодови (ПРОМ, ППРОМ) 10.Претерано и недоволно зголемување на фетален раст (ИУГР,ЛГА) 11.Пренатална дијагностика и ултразвучни знаци на патолошка бременост 12.Претпородилни компликации – предвремено породување 13.Дистоции, неправилни позиции и презентации 14.Акушерско крварење – постпартална хеморагија 15.Компликации во пуерпериум (ендометритис, тромбемболии, маститис) **Семинари (10 часа)** 1.Анализа на клинички случаи: преeклампсија 2.Гестациски дијабетес – протокол и исхрана 3.Инфекции во бременост – ТОРЦХ панел 4.Rh несогласување – превенција и терапија 5.Ултразвучна проценка на фетален раст и доплер 6.Предвремено породување – превенција и третман 7.Акушерско крварење – симулациски пристап 8.Акушерска нега кај тешка анемија и срцеви заболувања 9.Комуникација со пациентка со патолошка бременост 10.Тимска работа и медицинска документација **Вежби (20 часа)** 1.Контрола на витални знаци и мониторинг 2.Анализа на ЦТГ записи(НСТ,ЦСТ) 3.Примена на протокол за висок ризик 4.Проценка на едем, протеинурија и притисок 5.Следење на пациентки со преeклампсија 6.Апликација на медикаменти ($MgCO_4$, антихипертензиви) 7.Асистенција при индукција и царски рез 8.Примена на стандардизирани чек-листи 9.Нега на пациентка со крварење 10.Нега на пациентка со инфекција 11.Проценка на ризик за тромбоемболија 12.Едукација на пациентка за самонабљудување

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">13.Документација и известување
14.Работа во тим и комуникациски стратегии
15.Стандардни мерки на асепса
16.Практикум во лабораторија (урина, Хб, гликемија)
17.Следење на фетус со ИУГР
18.Преглед на кардиотокограм и оцена
19.Практична анализа на клинички случаи
20.Завршна проверка на практични вештини</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Акушерство 2 – нормални состојби, Гинекологија, Патофизиологија, Анестезија и аналгезија во бременост, Клиничка пракса.</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со активна дискусија,семинари студии на случај,проблемско учење (ПБЛ),симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно часови: 45 часа
предавања : 15 часа
семинари : 10
вежби : 20
домашно учење : 45</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>15 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>10 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>20 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>45 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 – 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>12 - 20</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит .
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми) : 2 колоквиуми</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови : бодови</td><td>Мин. 4 – Мах. 8</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>Мин. 4 – Мах. 8</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>Практичен испит : Мин.12 – Мах.20
Усен испит : Мин. 23 – Мах.45</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2"></td><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
</table>

			од 93 до 100 бода	10 (десет) А	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Williams	Obstetrics	27th ed., McGraw-Hill	2023
		2.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024
			RCOG Guidelines	Management of Hypertensive Disorders, Diabetes, and Preterm Labour		London, 2023.
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Škrablin S	Patološko porodništvo	Medicinska naklada, Zagreb	2021
		2.	WHO	Recommendations for the Prevention and Treatment of Pre-eclampsia and Eclampsia	Geneva	2023

Ред.број:35

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**КОМУНИКАЦИЈА ВО АКУШЕРСТВОТО**			
2.	Код	ДА26 313			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство Катедра за Интерна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III	Семестар	VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство роф. д-р Ана Данева Маркова			

9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема посебни предуслаови
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	**Цел на предметот:** Да се стекнат знаења и практични вештини за ефективна, емпатична и професионална комуникација со пациентки, нивни семејства и здравствени тимови, во согласност со етичките принципи на современото акушерство. **По завршување на предметот, студентката ќе може да:** Ги дефинира основите на вербална и невербална комуникација. Демонстрира активно слушање, емпатија и професионален однос со родилка и семејството. Препознае бариери во комуникацијата и применува стратегии за нивно надминување. Комуницира ефективно во тим и при конфликтни ситуации. Применува техники на комуникација во советувалиште и патронажна работа.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретски предавања (8 часа) :** 1.Вовед во комуникацијата во здравството и акушерството. 2.Вербална и невербална комуникација – форми, значење, контекст. 3.Емпатична и асертивна комуникација кај акушерка 4.Комуникација во предродилен и постпородилен период 5.Комуникација во ситуации на стрес, болка и загуба 6.Решавање конфликти и културолошка и религиозна сензитивност во акушерството 7.Тимска комуникација и меѓупрофесионална соработка 8.Етички и правни аспекти на комуникацијата со пациентки. **Семинари (7 часа) :** 1.Примери на добра и лоша комуникација во акушерска пракса 2.Игра на улоги : комуникација со бремена жена при прв преглед 3.Анализа на невербални сигнали во разговор со родилка 4.Комуникација со семејство при неповолен исход 5.Тимска комуникација меѓу акушерка, гинеколог и педијатар 6.Етички дилеми во комуникација и доверливост на информации 7.Едукација и советување во постпородилен период **Практични вежби (15 часа) :** 1.Практична демонстрација на комуникација со пациентка во амбуланта.- 2 часа

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">2.Комуникација со родилка во тек на породување.- 2 часа

3.Симулација на кризна комуникација (губиток, компликации). – 2 часа

4.Активно слушање и поддршка при анксиозност и страв. – 2 часа

5.Вежби за доверба и тимска комуникација. – 2 часа

6.Комуникација при советување за доење и нега на новороденче. – 2 часа

7.Патронажна комуникација и советувалишна едукација на родители – 3 часа</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Менаџмент и организација на здравствена заштита во акушерството ,Социологија во здравството</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со активна дискусија,семинари студии на случај,проблемско учење (ПБЛ),симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">Вкупно : 60 часа
Предавања : 8 часа
Семинари : 7 часа
Вежби : 15 часа
Домашно учење : 30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>8 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>7 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>15 часа</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит .
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 – 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Писмен тест</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>12 – 20</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми) : Писмен тест</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови : бодови</td><td>Мин. 4 – Мах. 8</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>Мин. 4 – Мах. 8</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	19.4.	Завршен испит: бодови		**Практичен испит : Мин**.12 – **Мах.**20 **Усен испит : Мин.** 23 – **Мах.**45
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Silverman J, Kurtz S, Draper J.	Skills for Communicating with Patients.	CRC Press	2013
2.	Kurtz S, Silverman J, Draper J.	Teaching and Learning Communication Skills in Medicine.	CRC Press	2020

Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	McCarthy B, O'Donovan M.	Effective Communication in Nursing and Midwifery Practice	Palgrave Macmillan	2020
2.	RCM (Royal College of Midwives)	Midwives' Communication	Toolkit	London, 2021

Ред.број:36

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ЗДРАВЈЕ И ЗАШТИТА ПРИ РАБОТА**
2.	Код	ДА26 314
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Медицина на трудот

5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	Семестар	**Петти**
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1,5 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата Проф. д-р Јордан Минов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишана 3. година			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Студентот за здобива со основни познавања за можните ризици, штетности и опасности на работното место, како и со мерките за заштита на работа кај здравствените работници во акушерската дејност			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава (20 часа):** - Медицина на трудот - здравје и безбедност при работа. Работно место, работни услови, работна средина - Физиологија и психологија на трудот и ергономски аспекти на работата - Анализа на работното место, професионални ризици, професионални штетности и опасности - Професионални болести, болести во врска со работата и повреди при работа - Мерки за превенција (техничко-технолошки, медицински и законски) - Физички агенси (температура, бучава, вибрации, зрачење) - здравствени ефекти и мерки за превенција - Радиоактивност - здравствени ефекти и мерки за превенција - Хемиски агенси - здравствени ефекти и мерки за превенција - Биолошки агенси - убодни инциденти, здравствени ефекти и мерки за превенција - Психосоцијални агенси - здравствени ефекти, мерки за превенција - Промоција на здравје на работно место - Специфични професионални ризици кај здравствените работници **Практична настава - вежби (10 часа):** - Препознавање на основните извори на опасности и штетности на работа во лабораториите, усвојување на правилни постапки и процедури при работа, како и препорачани мерки за заштита, самозаштита и давање			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">прва помош на работното место акушерка/акушер
- Основни методи за функционална проценка на органите и системите ангажирани во работниот процес
- Усвојување на препораки за превенција и промоција на здравјето на работното место здравствен работник</td></tr>
<tr><td></td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">45</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>16</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>8</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>21</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><td>Вид на активност</td><td></td></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>9-15</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>11-20</td></tr><tr><td>Семинари</td><td></td></tr><tr><td>Континуирани проверки</td><td></td></tr><tr><td>Завршен испит
Писмен дел</td><td>40-65</td></tr><tr><td>Вкупно</td><td>60-100</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит<table><tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr><tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td>/</td></tr><tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr><tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>40-65</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода
од 60 до 68 бода
од 69 до 76 бода
од 77 до 84 бода
од 85 до 92 бода</td><td>5 (пет) F
6 (шест) E
7 (седум) D
8 (осум) C
9 (девет) B</td></tr>
</table>

			од 93 до 100 бода	10 (десет) А	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			Ј. Минов, Д. Мијаксоки, С. Столески, А. Атанасовска, Д. Бислимовска	Медицина на трудот за Тригодишните стручни студии и Академските студии по логопедија	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2025
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Карацинска Бислимовска Ј, Минов Ј, Ристеска-Куч С, Мијакоски Д, Столески С.	Медицина на трудот	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2011
		2.	Стикова Е	Медицина на труд	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2012

Ред.број: 37

Прилог бр. 3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ГРИЖА ЗА МАЈКАТА И ДЕТЕТО – КЛИНИЧКА ПРАКСА (патронажа и советувалиште за родители)**			
2.	Код	ДА26 315			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III	Семестар	VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	14 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			

	назначен одговорен наставник)	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслов е слушан и положен предметот Акушерство 2 нормални состојби и Акушерство 2 нормални состојби клиничка пракса.
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се обезбеди целосно усовршување на студентот-акушерка во следење и поддршка на мајката и новороденчето по породувањето, преку работа во патронажна служба и советувалишта за родители. Да се развијат практични, комуникациски и едукативни вештини за промоција на здравје, доење и психофизичка адаптација во постпарталниот период. **По завршувањето на предметот студентот ќе може да :** планира и реализира патронажни посети кај родилки и новороденчиња; препознае ризици за мајката и детето во домашни услови; обезбеди советување за доење, исхрана, хигиена и психолошка поддршка; комуницира професионално со семејство и здравствен тим; подготви извештаи и документација од патронажна работа; спроведе групна и индивидуална едукација на родители во советувалиште; препознае и упати при сомнеж за постпартална депресија или негабен развој.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Клиничка пракса со активна дискусија, симулации,ролева игра и рефлексија.
13	Заемна поврзаност на предметите	Акушерство 3 – Патолошки состојби, Педијатрија, Психологија и Комуникациски вештини, Јавно здравје и Превентивна медицина.
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	1. Вовед во патронажна служба- Организација, цели, опрема, документација. 2. Планирање и реализација на патронажна посета- Проценка на услови во дом, комуникација со семејство. 3. Првична посета по отпуст од родилиште -Проценка на мајката и новороденчето во првата недела. 4 .Контрола на витални параметри кај родилка- Практична демонстрација и следење. 5. Проценка на лохии и инволуција на матката- Проценка и документација. 6. Преглед и процена на дојка- Препознавање на маститис, застој, совети за доење. 7. Поддршка при доење -Позиционирање, техника на прицврстување,

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">едукација.
8. Исхрана на родилка и лактација -Совети и едукација според упатства на WHO/UNICEF.
9. Проценка на психолошка состојба- Скрининг за постпартална депресија (Единбуршка скала).
10. Преглед на новороденче : Апгар, тежина, жолтица, навики на исхрана.
11. Хигиена и нега на папочна рана -Демонстрација, превенција на инфекција.
12. Имунизација на новороденче- Распоред, улога на акушерката, едукација на родители.
13. Совети за безбедност и спиење на новороденче -Превенција на SIDS.
14 .Следење на доење и раст во 1-ви месец Документација, график на раст.
15. Советувалиште за родители – организација(Подготовка на просторија, едукативни материјали).
16 Советувалиште – психофизичка подготовка за породување - Асистенција на групна едукација.
17. Советувалиште – постпартална адаптација (Совети за нега, исхрана и сексуално здравје).
18. Советувалиште – улога на таткото (Интеграција на партнерот во нега на мајката и бебето).
19.Домашни посети кај ризични мајки -Препознавање на ризици и упатување во здравствена установа.
20. Психолошка поддршка на мајка со губење на бременост или неонатална загуба- Емпатиски пристап и комуникација.
21.Соработка со матичен гинеколог и педијатар Протокол на известување и документација.
22. Јавно-здравствени акции и превенција- Едукација за доење, вакцинација, контрацепција.
23. Следење на развој до 6 месеци- Проценка на раст и психомоторен развој.
24. Индивидуално советување- Практична демонстрација на разговор со мајка.
25. Изготвување на патронажен извештај -Пополнување на формулар и анализа.
26. Практична проверка- Финална евалуација на вештини.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">420 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>420</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>/</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира од присуство на следниве активност : присуство и активност на пракса,едукација во советувалиште,финален извештај и практична демонстарција.</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Практична настава :</td><td>Мин. 5 – Мах.15</td></tr>
</table>

	19.2.	Едукација во советувалиште :		Мин. 25 – Max.35
	19.3.	Финален извештај :		Мин. 25 – Max.35
	19.4.	Практична демонстрација (испит) :		Мин. 5 – Max.15
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Williams	Obstetrics	27th ed., McGraw-Hill	2023
		2.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Škrablin S.	Практична опстетрицијa	Медицинска Књига, Белград-Загреб	1985
		2.	UNICEF & WHO	Ten Steps to Successful Breastfeeding		2023

Ред.број: 38

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АКУШЕРСТВО 3 – ПАТОЛОШКИ СОСТОЈБИ – КЛИНИЧКА ПРАКСА**			
2.	Код	ДА26 321			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III	Семестар	VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	17 ЕКТС кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			

	назначен одговорен наставник)			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслов е слушан и положен предметот Акушерство 2 нормални состојби и Акушерство 2 нормални состојби клиничка пракса		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Овозможување на практична примена на знаењата за патолошките состојби во акушерството во реална клиничка средина, со усвојување на вештини за препознавање, следење и асистирање во третман на комплицирани бремености и породувања. Студентот по завршување на клиничката пракса ќе може да: препознае патолошка состојба во бременост и породување; спроведува основен мониторинг и документира наоди; асистира при итни состојби (крварење, еклампсија, абрупцио, дистоции); обезбеди психолошка и едукативна поддршка на пациентка; соработува во мултидисциплинарен тим; демонстрира одговорност, професионализам и етички пристап.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Структура на праксата :** Работа во дневна амбуланта за висок ризик : 50 часа Работа во оддел за патолошка бременост : 100 часа Работа во предродилна сала : 100 часа Асистенција во родилна сала : 100 часа Пракса во постпартални и неонатални оддели : 50 часа Дежурства и итни состојби под надзор : 60 часа Документација и извештаи за секој случај : 50 часа		
13	Заемна поврзаност на предметите	Акушерство 1 – Грижа за жената Гинекологија Неонатологија Акушерска нега 2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Клиничка пракса со активна дискусија, симулации,ролева игра и рефлексија.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	510 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	/
		16.2.	Семинари	/
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.4.	Пракса: часови	510
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	/
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		
19.	**Начин на оценување :** Оценката за предметот се формира од присуство на активност во практична настава – 20%,менторска евалуација – 30%,практична демонстрација : 30%, завршна евалуација (испит) – 20%			
	19.1.	Практична настава :	Мин. 5 – Max.15	

	19.2.	Менторска евалуација :		Мин. 25 – Max.35
	19.3.	Практична демонстрација :		Мин. 25 – Max.35
	19.4.	Завршена евалуација (испит) :		Мин. 5 – Max.15
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Williams	Obstetrics	27th ed., McGraw-Hill	2023
		2.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	RCOG.	Clinical Governance in Obstetrics and Gynaecology		2023
		2.	Ристиќ	Практична опстетрицја	Freemental, Белград	2001

Ред.број: 39

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**РАДИОЛОГИЈА ВО АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26 322			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за радиологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	Семестар	Шести
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници	Раководител на катедрата за радиологија Проф. д-р Петар Јаневски			

	назначен одговорен наставник)			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан 6. семестар		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	По завршување на преметот студентот/тките ќе бидат запознаени со основните принципи на радиолошките методи кои се употребуваат во гинеколошката и акушерската пракса и улогата на акушерката во истите; Ќе ги осознаат основните испитувања на радиолошките методи на дијагностика во гинекологија и акушерство и ќе можат да ги разберат резултатите од радиолошките испитувања; Ќе можат да го разберат и да ги интерпретираат влијанието на различните фактори врз резултатите како и да ја направат припремата на пациентите за радиолошките и други испитувања. Ќе можат да се осознаат за интерпретацијата на поважните и почестите дијагностички процедурии резултатите од истите		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** Основни принципи на радиологијата, создавање на рендген зраци, ултразвук и магнетна резонанца. Дијагностички радиолошки методи ; Заштита од јонизирачко зрачење; Радиолошки методи во дијагностика на болести на гениталниот тракт; Припрема на пациентки за секој посебно радиолошки и друг дијагностички преглед. Хистеросалпингографија(ХСГ),апаратура,индикации и контраиндикации , техника на ХСГ,патолошки наод при ХСГ и компликации на ХСГ преглед. Радиолошки и уролошки испитувања во гинекологија; Контрастни средства во радиологија и препознавање на алергии од контрастно средство; Ултразвук во гинекологијата; Компјутерска томографија во дијагностика на аномалии и болести на генитален тракт; Улогата на магнетна резонанца во дијагностика на вродени аномалии и болести на утерус, овариуми, вагина; Мамографија; Галактографија; Интервентни радиолошки процедури. **Практична настава:** Апаратура во радиологијата; Современи апарати во радиологија; Основна радиолошка анатомија на генитален систем; Припрема на пациенти за радиолошки преглед; Хистеросалпингографија; Ултразвук; Мамографија; Компјутерска томографија; Нуклеарна магнетна резонанца; Индикации и контраиндикации за радиолошки испитувања; Интервентни радиолошки процедури ; Галактографија; Методи за дијагностика на трудници ; Заштита од јонизирачко зрачење ; Современи дијагностички методи кои не употребуваат рендген зраци		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	10
		16.2.	Семинари	/
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	5

		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		
Теоретска настава		1-5
Практична настава		15-25
Семинари		/
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	42-70
	Практичен дел	/
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1	Повеќе автори	Практикум за вежби по Клиничка радиологија1	УКИМ Медицински факултет Скопје	2023
2	Повеќе автори	Практикум за вежби по Клиничка радиологија2	УКИМ Медицински факултет Скопје	2025
4	Herring, W.	Learning Radiology: Recognizing the Basics. 4th Edition.	Elsevier	2019

	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Mettler, F. A.	*Essentials of Radiology*. 4th Edition.	Elsevier	2018

Ред.број: 40

Прилог бр. 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА**			
2.	Код	ДА26 323			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за социјална медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III(втора)	Семестар	VI (четврти)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за социјална медицина: Проф. д-р Фимка Тозија			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	По завршување на наставата и завршниот испит, студентите ќе имаат знаења, вештини и компетенции за: - Основните принципи на социјалната медицина - Превенција и контрола на заразни и незаразни болести, повреди и насилство - Превенција и здравствена заштита на вулнерабилни групации на населението сопособен акцент на сексуално и репродуктивно здравје на жените - Концептот, организацијата и евалуацијата на здравствен систем - Квалитетот на здравствена заштита и безбедноста на пациентите			
12.	Детална содржина на предметот по	**Содржина на предметната програма**			

	поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**ПОГЛАВЈЕ 1: Социјална медицина и јавно здравје** Теоретска настава (предавања): - Социјална медицина како наука, дефиниција, концепти, цели, подрачје на активност и предмет на проучување - Социјалномедицински метод, епидемиолошки модел, јавноздравствен пристап и еколошки модел - Фамилијарни и специјални здравствени потреби (деца, млади, жени, мажи, постари лица, мигранти, бездомници, затвореници, работници, лица со попреченост и здравјето на ЛГБТ заедницата и др.) - Социјално-медицински и јавноздравствени аспекти на заразни и незаразни болести - Социјално-медицински и јавноздравствени аспекти на повреди и насилство Семинари: - Примена на вештачката интелигенција за евалуација на здравје и здравствен систем - Методологија и изготвување на јавноздравствени акции и стратегии базирани на научни докази Практична работа - вежби: - Социјално-медицинска дијагностика и пропедевтика: од податоци до здравствена политика и интервенција - Извори на здравствени информации и примена на бази на податоци и информации (Health for All - HFA) на Светска здравствена организација, ECHI и други Резултати од настава и учење на поглавје 1: - Самостојно да земат социјално-медицинска анамнеза, да извршат социјално медицинска дијагностика, дефинираат проблем и предложат јавноздравствена интервенција - Индивидуален семинарски труд: дефиниран јавноздравствен проблем и стратегија за интервенции **ПОГЛАВЈЕ 2: Организација на здравствена заштита и здравствен менаџмент** Теоретска настава (предавања): - Дефиниции и концепт на здравствена заштита и дејност. основни начела и принципи на организација на здравствена заштита и здравствена служба (легислативна рамка) - Концепт на здравствен систем: организација и евалуација, функции и есенцијални јавноздравствени операции - Нивоа на здравствена заштита: примарна, секундарна и терциерна здравствена заштита - Основни принципи на финансирање и модели на финансирање на здравствена заштита - Основни принципи и концепти на здравствен менаџмент Резултати од настава и учење на поглавје 2: - Стекнати знаења за сите наведени теми
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, консултации, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми со активна дискусија и дебати, преглед на литература, критичко читање, тематски филмови, интернет, вештачка интелегенција, датабази, симулации, индивидуална работа и групна работа.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	8
		16.2.	Семинари	2
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	5
		16.4.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење – задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		
Теоретска настава		3-5
Практична настава		3-5
Семинари (самостоен труд)		12-20
Континуирани проверки		/
Завршен испит	Писмен дел	42-70
	Практичен дел	/
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	нема
19.3.	Семинари (самостоен труд)	12-20
19.4.	Завршен испит: бодови	42-70

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Донев Д., Спасовски М., Тозија Ф., Ќосевска Е., Гудева-Никовска Д. и сор.	Социјална медицина	УКИМ, Медицински факултет - Скопје	2013
		2.	Тозија Ф., Гудева-Никовска Д., Стаменова А., Стојчевска М., Панговски И.	Социјална медицина - практикум	УКИМ, Медицински факултет - Скопје	Во печат
		3.	Тозија Ф., Спасовски М., Ќосевска Е., Гудева-Никовска Д., Панговски И., Стаменова А.	Вовед во медицина - практикум	УКИМ, Медицински факултет - Скопје	2023
		4.	Авторизирани предавања од Катедрата за социјална медицина			
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Tulchinsky T.H., Varavnikova E.A., Cohen M.J.	The New Public Health. Fourth Edition	Academic press, San Diego	2023

Ред.број:41

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОСНОВИ НА ХИРУРГИЈА ВО АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26 324			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хирургија Катедра за ортопедија Катедра за оториноларингологија Катедра за офталмологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Прва (I)	Семестар	Прв (I)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за хирургија Проф. д-р Оливер Станков			
9.	Јазик на кој се	Македонски			

	изведува наставата	
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан 6. семестар
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Студентот да се стекне со основни теоретски познавања за превенција, дијагноза и третман на повреди, нарушувања и болести од хирургијата. Студентот да ги научи и сознае стандардите и активностите за здравствена заштита во изменети услови на хируршките болни. Студентот да се оспособи да знае да изведува посебни неователски и акушерски вештини и активности од областа хирургија Студентот да се стекне со основни теоретски познавања за превенција, дијагноза и третман на повреди, нарушувања и болести од трауматологија, ортопедија, оториноларингологија и офталмологија. Студентот да ги научи и сознае стандардите и активностите за здравствена заштита на трауматолошки, анестезиолошки ,ортопедски, оториноларинголошки и офталмолошки болни. Студентот да се оспособи да знае да изведува посебни негувателски и акушерски вештини и активности од дадените области
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Торакална, васкуларна и кардиохирургија:** - Вродени Срцеви заболувања - Заболувања на вените, варикозни проширувања и белодробна емболиа - Заболување на дојката - Белодробен емфизем и пнеуматоракс - Траума на граден кош **Неврохирургија** - Повреди на глава и мозок - Васкуларни заболувања на мозочните крвни садови и крварења на мозокот - Вродени аномалии на ЦНС, конгенитален хидроцефалус и краниостеноза - Вродени аномалии на рбетникот – spina biffida **Пластична и реконструктивна хирургија** - Конгенитални аномалии - Тумори и изгореници - Безбедност на новороденче и мајка при непогоди, улогата на акушерките во изменети услови - Интернационални стратегии при поплави, земјотреси, пожари, епидемии и војна **Детска хирургија** - Ургентни состојби кај новороденче - Аномалии на гастро-интестринален тракт - Аномалии на урогенитален тракт - Асепса и антисепса **Урологија** - Уринарни инфекции при бременост - Урообструкција при безбедност - Диагностички методи на уринарен тракт кај бремени жени - Оперативни уролошки процедури кај бремени жени **Дигестивна хирургија** - Акутен абдомен - Најчести абдоминални акутни заболувања

		- Повреди на ректумот и перинеумот - Хернии **Ортопедија** - Препознавање на вродените конгенитални аномалии кај новороденче - Превенција на развојна дисплазија на колкот кај новороденче - Протокол за третман на вроденото криво стапало - Протокол за третман на тортиколис (позиционен тортиколис, тортиколис заради руптура на m.sternocleidomasteoidalis) - Препознавање на пост наталните повреди (фрактура на клавикула, руптура на m.sternocleidomasteoidalis) - Препознавање и третман на plexus branchialis - Влијанието на Абгар скор во однос на вродените аномалии - Вродени аномалии на шаката (полидактилија, синдактилија и нивни третман) - Вродена Луксација на детски колк (препознавање и третман) Трауматологија - Антисепса, стерилизација и организација на работата во операциона сала - Видови и лекување на рани - Фрактури, видови, третман и компликации - Хируршки инфекции и начела на лекување - Ургентни состојби во детска хирургија и неонатална хирургија - Хируршки инструменти - Тапи повреди на труп компликации - Flebotrombosis и Tromboflembitis **Оториноларингологија** - акутни и хронични воспалителни процеси на уво - отогени компликации - воспалителни процеси на носот и параназалните синуси - епистакса - заболувања на назофаринкс и орофаринкс - заболувања на ларинкс и на трахеа кај деца - аспирација на туѓи тела и повреди на ларинкс **Офталмологија** - Преглед и методи на испитување , базична анатомија и физиологија на очите - Птоза, васкуларни тумори на капаци со конгенитални аномалии, аномалии во назолакрималeн дренажен систем,неонатален дакриоцистит - Коњунктивити кај новороденче,кератити како компликација на коњунктивити и конгенитални аномалии на роговица - Повреди на очите како резултат на породилна траума, еклампсија, асоцијација на висока миопија и породување - Конгенитални аномалии асоцирани со локализацијата и транспарентноста на леќата, конгенитална катаракта, етиологија, третман и компликации - Увеитиси и клинички манифестации на конгенитална токсоплазмоза, конгенитален и инфантилен глауком - Педијатриски системски заболувања со окуларна инволвираност (дијабет, метаболни заболувања, хромозомални аномалии, албинизам и др.) - Прематурна ретинопатија, ретинобластом - Страбизам и амблиопија - Педијатриска неврофталмологија, нистагмус

<table>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>58</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>30</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>32</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>9-15</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>15-25</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Тест</td><td>36 - 60</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.</td><td colspan="3">Литература</td></tr>
<tr><td>22.1.</td><td colspan="2">Задолжителна литература</td></tr>
</table>

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кортни М. Таунсенд, помладиот Даниел Бошам Марк Еверс Кенет Л. Матокс	Учебник по Хирургија на Сабистон	Табернакул	2013
		2.	Rudolph Probst, Gerhard Grevers, Heinrich Iro	Основи на оториноларинго логија	Академски печат	2010
		3.	Јанев К, Зечевиќ С.	Општа офталмологија	Менора	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			Авторизирани предавања од катедрите			

Ред.број:42

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОСНОВИ НА КЛИНИЧКА МЕДИЦИНА 2**			
2.	Код	ДА26 325			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за неврологија Катедра за дерматовенерологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедра за неврологија проф. д-р Наталија Банева Долненец Раководител на Катедра за дерматовенерологија проф. д-р Сузана Николова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан 6. семестар			
11.	Цели на предметната	Цели на предметната програма: Студентите ќе се образуваат за да стекнат знаења, вештини и ставови			

	програма (компетенции) и резултати од учењето	за дијагностичките постапки и процедури кои се потребни за дијагноза и диференцијална дијагноза на невролошки нарушувања во генеративниот период на жената, со осврт на периодите: предконцепциски период, концепциски период, породување и период по породување, период на доење. Студентите ќе се образуваат за да стекнат знаења, вештини и ставови неопходни за грижата за здравјето на жената со невролошки заболувања (акутни и хронични), во генеративниот период, во текот на третманот со фармаколошки и нефармаколошки тераписки постапки. Целта на предметната програма е студентите да се запознаат со клиничката слика, дијагностичките и терапевски можности на најчестиите невролошки заболувања кои може да го нарушат здравјето на жената во нејзиниот генеративен период и да научат да ја препознаат улогата на акушерката во тимската работа со лекарот во обезбедување соодветна грижа за здравјето на жената во генеративниот период на жената, особено поврзан со периодот пред породување, периодот на породуување периодот по породување и доење. Цели на предметната програма по дерматологија: Студентите ќе се запознаат со физиолошките и патолошките особености на кожата и кожните аднекси карактеристични за периодот на бременост, пуерпериум и лактација кај мајката , новороденото и доенчето. Студентите ќе се стекнат со знаења и вештини за препознавање и третман на најчестите дерматози и ургентните состојби на кожата кои сејавуваат во периодот на бременост, пуерпериум и лактација, како и кај новороденото и доенчето. Студентите ќе се стекнат со ставови за соодветна комуникација во рамките на здравствениот тим, мајката и нејзиното семејство.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: **Неврологија (15 часа)** Здравственанегакај пациент со невролошки нарушувања во генеративенпериод на жената Теоретска настава: - Топографската анатомија, фукција и дисфункција на централниот нервен систем - Топографска анатомија, функција и дисфункција на периферниот нервен систем - Топограсфска анатомија, функција и дисфункција на вегетативниот нервен системи хипоталамично-хипофизарен комплекс - Невролошки дијагностички методи; - Цереброваскуларен инсулт; - Епилепсија; - Епилептичен статус - Мултипла склероза; - Тумори на мозок; - Болни синдроми - Болести на периферни нерви-полиневрити, полирадикулоневрит; - Невромускулни болести-миопатии - Болести на невромускулната спојница - Повреди на мозок; Дистонии - Главоболки и фацијална болка

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">Дерматовенерологија (15 часа)

Здравствена нега кај бремени жени, новороденчиња и доенчиња со дерматовенеролошки нарушувања

Теоретска настава:
- Особености во градбата и функцијата на кожата кај бремената жена и новороденото
- Нега на кожата на бремената жена и новороденото
- Безбедна терапија во бременост и кај новороденото која се користи во дерматологијата
- СПИ во бременост
- Дерматози во бременост
- Дерматози кои се влошуваат во тек на бременост
- Бактериски кожни инфекции
- Вирусни и паразитарни кожни инфекции
- Алергиски болести од анафилактичен тип
- Дерматити/Екцеми
- Дерматози врзани со лојните жлезди
- Болести на влакната и нарушување на пигментацијата
- Генетски болести со нарушена кератинизација
- Булозни генетски дерматози
- Кожни тумори</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>30</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2-10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td>29-45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Завршен испит</td><td>29-45</td></tr>
<tr><td></td><td>Усен дел</td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

		Вкупно		**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми)**	
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F	
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		2. 1.	Роџер П. Симон, Дејвид А. Гринберг Мајкл Ј. Аминоф	Клиничка неврологија	Арс Ломина ДОО; 7 едиција,	2011
		2.	Ален Х. Ропер, Роберт Х. Браун	Принципи на неврологија на Адамс и Виктор	Магор ДОО; Скопје	2013
		3.	Анчевски А., Гоцев Ѓ, Павлова Љ., Петрова Н.	Дерматовене-рологија	Култура, Скопје	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
			Авторизирани предавања од катедрите			

Ред.број:43

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**НУТРИЦИЈА И ДИЕТЕТИКА КАЈ БРЕМЕНИ ЖЕНИ**
2.	Код	ДА26 326

3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	III	Семестар	VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС кредит (1+1)			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедра за интерна медицина Проф.д-р Бети Тодоровска Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство проф. д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема посебен предуслов за слушање и полагање на предметот			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се стекнат основни знаења за принципите на исхрана во бременоста. Да се препознаат нутритивните потреби и ризици кај бремените жени. Да се совладаат принципите на диететика при патолошка бременост. Да се разбере значењето на физикалниот третман и безбедната физичка активност во бременост. Да се развијат практични вештини за едукација и советување на трудници. **По завршување на предметот, студентот треба да биде способен да:** Ги објасни основните принципи на нутрицијата во бременоста. Разликува нормални и ризични нутритивни состојби. Препорача соодветна диета при гестациски дијабет, анемија, хиперемеза и др. Опише видови на физикален третман и нивна примена кај трудници. Учествува во тимска едукација на трудници во советувалишта.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретски предавања (8 часа)** **Општ дел (4 часа):** Основи на медицинска диететика, состав на храна и видови исхрана Метаболизам на храна Апсорпција, дигестијаЗдрава храна, диети **Специјален дел (4 часа):** 1. Физиологија и принципи на исхраната во бременоста (енергетски потреби, макронутриенти, витамини и минерали,улога на железо, фолна киселина, калциум, витамин D) 2. Диететика кај нормална и ризична бременост (гестациски дијабет,			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">анемија, хиперемеза, прееклампсија,пример дневно мени, грешки во исхрана)
3. Физикален третман и физичка активност во бременоста (безбедни вежби и контраиндикации,улога на акушерката во надзор на активноста)
4. Советувалишта за трудници и здравствено едуцирање(едукација и мотивација, техники на комуникација,поддршка на здрав начин на живот)

II. Семинари (8 часа)
1. Анализа на дневен нутритивен внес кај трудница – калориска вредност
2. Студија на случај: Исхрана при гестациски дијабет
3. Улогата на физичката активност во спречување на дебелина
4. Подготовка на едукативен материјал за советувалиште

III. Вежби (14 часа)
1. Проценка на нутритивен статус и телесна тежина кај трудница
2. Мерење на БМИ и толкување
3. Изработка на индивидуален нутритивен план
4. Практична демонстрација на дишење и техники на релаксација
5. Групна вежба – моделирање на физичка активност во 3 триместри
6. Посета на советувалиште за трудници
7. Симулација на комуникација и советување</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Акушерска нега 3 – грижа за мајката и детето клиничка пракса (патронажа и советувалиште за росители)</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Предавања со активна дискусија,семинари студии на случај,проблемско учење (ПБЛ),симулации,ролева игра и рефлексија.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">60 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>8 часа</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>8 часа</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>14</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30 часа</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>1 – 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>12 – 14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>8 – 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Писмен тест</td><td>4 – 8</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>12 – 20</td></tr>
<tr><td>Усен дел</td><td>23 – 45</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување : Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит .</td></tr>
</table>

	19.1.	Континуирана проверка: бодови		Континуирани проверки (колоквиуми) : писмен тест
	19.2.	Тестови : бодови		Мин. 4 – Max. 8
	19.3.	Семинари		Мин. 4 – Max. 8
	19.4.	Завршен испит: бодови		Практичен испит : Мин.12 – Max.20 Усен испит : Мин. 23 – Max.45
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Мишевска П и сор.	Медицинска диететика (ед).,	Скопје: Медицинскифакултет	2016
2.	Williams	Obstetrics	27th ed., McGraw-Hill	2023
3.	Проф.д-р Горан Димитров и сораб.	Учебник по гинекологија и акушерство за студенти општа медицина	Медицински факултет,Скопје	2024

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	WHO.	Nutrition counselling during pregnancy and lactation	WHO Guidelines	Geneva, 2021
2.	ACOG	Physical Activity and Exercise During Pregnancy and the Postpartum Period.	Obstet Gynecol,	2020

Ред.број:44

Прилог бр. 3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОСНОВИ НА НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА**
2.	Код	ДА26 327
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно	УКИМ – Медицински факултет Катедра за интерна медицина

	институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник Проф. д-р Марија Вавлукис *учествуваат наставници наведени во Табелите 8.1 и 8.2			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	За слушање на предметот треба да биде запишан 4. семестар. За полагање на предметот треба да бидат положен предметитот Информатика и биостатистика			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	**Цели на предметната програма** Студентите преку овој предмет стекнуваат способности за: - Идентификување и формулирање на истражувачко прашање - Научно и етичко размислување и одлучување - Академска и методолошка подготовка за спроведување истражувања - Критичка анализа на клинички информации и нивна интеграција во решавање на случаи **Компетенции што ги развива предметот** **Клинички и академски компетенции** - Разбирање на научниот метод и неговата примена во медицината - Примена на медицина базирана на докази **Аналитички и когнитивни компетенции** - Проблем ориентирано размислување - Дефинирање на истражувачко прашање, цели и хипотеза **Практични и комуникациски компетенции** - Тимска работа и групна анализа - Комуникација со колеги, пациенти и здравствен персонал **Образовни и методолошки компетенции** - Критичко размислување и евалуација на информации - Пишување и читање научни трудови - Етичко размислување и одговорно однесување во науката			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** - Вовед во предметот - Наука-дефиниција, историја на науката, - Научен метод, - Дизајн на истражувања во биомедицинските науки - Медицина базирана на докази и нејзината примена - Користење на биомедицински бази на податоци - Етика во научно-истражувачка работа и одговорно однесување во			

		науката - Како да се напише труд од оригинално истражување (градба-структура на напишан научен, стручно-научен труд), - Како да се чита труд (критичка анализа на научен труд) **Вежби:** - Вежба 1. Како да се одбере тема за научно истражување (вклучително пребарување на литература со користење на клучни зборови), - Вежба 2. Планирање и организирање на научно-истражување (вежбање на неколку зададени предмети на истражување со цел да се продискутираат различни дизајни на истражувања), - Вежба 3. Дефинирање на истражувачко прашање, цели на истражување, хипотеза/и, методологија на истражување: критериуми за вклучување/исклучување; зависни и независни обележја.....) - Вежба 4. Пишување и читање на научен труд (основи структурни делови на научен труд и критичка анализа на трудот-вежбање на зададен труд), - Вежба 5. Етика во науката – вежбата се изведува во вид на панел дискусија на зададени примери кои се однесуваат на научната чесност (плагијаторство, фабрикација, фалсификаторство, неделивост на резултати, итн), како и на етиката во биомедицинските науки (етички принципи при истражувања на луѓе и животни), Секоја вежба завршува со квиз со пет прашања од обработуваната тема **Семинар:** самостојна работа на зададена тема и групна дискусија (секој студент индивидуално работи задача на зададена тема: пишување абстракт од зададен труд, дизајнирање на истражување на дадено истражувачко прашање и сл.)		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- Интерактивни предавања, на зададените теми - Вежби – студентите имаат пет вежби на зададените теми, присуството на сите пет вежби е задолжително, секоја вежба завршува со квиз од пет прашања, при што секое прашање носи 1.5 поен. За да се смета квизот за положен, односно совладана материјата од вежбата студентот треба да има најмалку 3 точни одговори. Овие поени се вклучени во кумулативното вреднување на активностите на студентот. - Семинар (1 семинар во траење од 3 часа со индивидуална работа на зададена тема: пишување абстракт од зададен труд, дизајнирање на истражување на дадено истражувачко прашање и сл.). Семинарот треба да покаже колку студентите успешно ја совладале материјата од предавањата и вежбите. Истиот носи 4-6 поени. - Проектна задача е дел од индивидуалната работа, истата не е задолжителна, но доколку реши студентот треба да се пријави на почетокот на наставата. Проектната задача е по менторски тип, темата ја задава еден од наставниците кои ја реализираат наставата, и се вреднува со 3-5 поени.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	60 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	12 часа
		16.2.	Семинар	3 часа
		16.3.	Вежби	15 часа
		16.4.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	10 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	

		17.3.	Домашно учење - задачи	20 часа
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска, практична настава и семинари.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		4-6
Практична настава		4-6
Семинар		2.5-5.5
Континуирани проверки		22.5-37.5
Завршен испит	Писмен дел	27-45
	Практичен дел	
Вкупно		60-100

19.1.	Континуирана проверка: бодови	22.5-37.5
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинар	2.5-5.5
19.4.	Завршен испит: бодови	27-45

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Георгиевска-Исмаил Љ. уредник (група автори)	Основи на научноистражувачка работа	Медицински факултет	2022

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Авторизирани предавања			

Ред.број: 45

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ЗАВРШЕН ИСПИТ И ПОДГОТОВКА НА ДИПЛОМСКА РАБОТА**			
2.	Код	ДА26 328			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Учествуваат сите катедри учеснички во студиската програма			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	одговорен наставник – по избор на студентот *наставата ја изведуваат сите наставници од Табела 8.1 и 8.2 по избор на студентот, по менторски систем			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Неопходни предуслови за избор на тема и ментор се положени сите задолжителни испити од втора година и остварени 140 ЕКТС кредити и потпис од предметот ОСНИР. За да пристапи кон одбрана на трудот студентот треба да ги има положено сите предвидени испити и положен испит по предметот ОСНИР			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цел: студентот самостојно да напише и одбрани завршен дипломски труд од област на оптометријата. Резултати: По изготвениот и одбранет стручен труд студентот треба да има развиени: општи способности за самостојност во работата и стручното усовршување; предметно- специфични способности – систематски приод кон конкретен проблем од струката, презентирање и бранење на стручни резултати.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Завршниот испит претставува самостоен стручен труд на студентот во кој тој ќе се запознае со методологијата на изготвување на стручен труд во областа. Во зависност од избраната тема, по завршување на практичниот и/или теоретски дел, студентот по спроведување на истражувањето, под менторство, го подготвува завршниот испит во форма која генерално ги содржи следниве поглавја: вовед, теоретски и /или експериментален дел, резултати и дискусија, заклучок и користена литература. По завршената изработка на трудот и одобрението од менторот, се закажува јавна одбрана. Јавната одбрана се реализира пред членови на комисија во следен состав: претседател на комисија и двајца членови на комисијата, од кои едниот е ментор на трудот. Во скратена форма,			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="5">студентот ги презентира главните аспекти на трудот, а потоа одговара на прашањата кои ги поставуваат членовите на комисијата. По завршување на јавната одбрана, членовите на комисијата се повлекуваат и донесуваат одлука дали завршниот испит е положен, даваат соодветна оцена и поднесуваат записник.</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="5">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="5">Методи на учење: клиничко истражување, методи на пишан текст и усна презентација.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="5">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td colspan="2">Предавања- теоретска настава. часови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td colspan="2">Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td colspan="2">Пракса: часови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td colspan="2">Проектни задачи: часови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td colspan="2">Самостојни задачи: часови</td><td colspan="2">30 часа</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td colspan="2">Домашно учење - задачи</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услов за потпис</td><td colspan="5">Положени испити од студиската програма за акушерство</td></tr>
<tr><td rowspan="4">19.</td><td colspan="6">Начин на оценување</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="3">Тестови: бодови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td colspan="3">Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td colspan="3">Завршен испит: бодови</td><td colspan="2">/</td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="3" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) (F)</td></tr>
<tr><td>60 - 68 бода</td><td>6 (шест) (E)</td></tr>
<tr><td>69 - 76 бода</td><td>7 (седум) (D)</td></tr>
<tr><td>77 - 84 бода</td><td>8 (осум) (C)</td></tr>
<tr><td>85 - 92 бода</td><td>9 (девет) (B)</td></tr>
<tr><td>93 - 100 бода</td><td>10 (десет) (A)</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="3">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата</td></tr>
<tr><td rowspan="8">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td colspan="5">По избор, соодветно на темата</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td colspan="5">По избор, соодветно на темата</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Ред.број:1

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД АНАТОМИЈА**			
2.	Код	ДА26И 001			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за анатомија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за анатомија проф. д-р Биљана Зафирова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Исполнети услови за запишување на студиската програма. Запишан предмет Анатомија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со анатомијата на човековото тело, со посебен осврт на темите кои се од интерес за студентот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на анатомијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			

13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4
		16.2.	Семинари	4
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	
22.	Литература		
	22.1.	Задолжителна литература	

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Матвеева Н, Живадиновиќ Ј, Папазова М, Зафирова Б, Чадиковска Е	Анатомија 1 за студентите од општа медицина	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2019
		2.	Живадиновиќ Ј, Матвеева Н, Папазова М, Зафирова Б, Чадиковска Е.	Анатомија 2 за студентите од општа медицина	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2020
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мур КЛ, Дали АФ, Агур АМП.	Клинички ориентирана анатомија	Скопје: Табернакул.	2011
		2.	По избор	Анатомски атлас	/	/

Ред.број:2

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД БИОФИЗИКА СО ЕРГОНОМИЈА**			
2.	Код	ДА26И 002			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за медицинска физика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за медицинска физика проф. д-р Томислав Станковски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и	Исполнети услови за запишување на студиската програма. Запишан предмет Биофизика			

<table>
<tr><td></td><td>полагање на предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Запознавање со основи на биофизика.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на биофизика по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
</table>

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. м	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Матвеева Н, Живадиновиќ Ј, Папазова М, Зафирова Б, Чадиковска Е	Анатомија 1 за студентите од општа медицина	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2019
		2.	Живадиновиќ Ј, Матвеева Н, Папазова М, Зафирова Б, Чадиковска Е.	Анатомија 2 за студентите од општа медицина	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2020
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мур КЛ, Дали АФ, Агур АМП.	Клинички ориентирана анатомија	Скопје: Табернакул.	2011
		2.	По избор	Анатомски атлас	/	/

Ред.број:3

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ЕМБРИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 003			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хистологија и ембриологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година	Година	II-III	Семестар	IV-VI

	/ семестар				
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник проф. д-р Ирена Костадинова Петровска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Исполнети услови за запишување на студиската програма. Запишан предмет Ембриологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со основната градба, микроскопската структура и развојот на ткивата и органите кај човекот, со посебен осврт на темите кои се од интерес за студентот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на хистологијата и ембриологијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7	
		16.4.	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15	
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.			
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит				

		Вид на активност		**Бодови**	
		Теоретска настава		2 - 4	
		Практична настава		4 - 6	
		Семинари		12-20	
		Континуирани проверки			
		Завршен испит	Писмен дел	/	
			Усмен дел	42 - 70	
			Практичен дел	/	
		Вкупно		**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми)**	
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F	
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Н. Костовска, Л. Миленкова	Хистолошка градба и ембрионален развиток на органските системи	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2013
		2.	Мајкл Х.Рос, Војчин Павлина	Хистологија, текст и атлас	Скопје: Табернакул.	2010
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	К.Л.Мур и Т.В.Н. Персауд	Човекот во развој – Клинички ориентирана ембриологија	Скопје: Табернакул.	2008
		2.	Л.К.Жункеира и Х. Карнеиро	Основи на хистологијата – текст и атлас	Просветно дело	2009

Ред.број:4

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ХУМАНА ГЕНЕТИКА**			
2.	Код	ДА26И 004			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хумана генетика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за хумана генетика проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Хумана Генетика			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	• Запознавање на студентите со основните генетски принципи што имаат влијание врз медицинската практика • Запознавање на студентите со основните принципи на цитогенетиката, молекуларната генетика, биохемиската генетика,развојната генетика, популационата генетика, репродуктивната генетика и форензичната генетика			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на генетиката по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7	

		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Проф. Др Кочова и соработници	Медицинска генетика	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2013

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Mueller, R.F. and Young, I.D.	Emery’s Elements of Medical Genetics. 10th ed.	Elsiever	2015

Ред.број:5

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ФИЗИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 005			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Физиологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за физиологија проф. д-р Бети Дејанова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Физиологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со физиологијата на човековото тело, со посебен осврт на темите кои се од интерес за студентот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на физиологијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно			

<table>
<tr><td></td><td>наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература
<table>
<tr><th>Ред. број</th><th>Автор</th><th>Наслов</th><th>Издавач</th><th>Година</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Артур К. Гајтон, Џон Е. Хол</td><td>Учебник по медицинска физиологија</td><td>Академски печат</td><td>2012</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

		2.	Линда С. Констанцо	Физиологија	Арс Ламина	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ш. Зибернагл, А. Деспопулос	Физиолошки атлас во боја	Табернакул	2010
		2.	Ерик П Вајдемаер, Хершел Раф, Кевин Т. Странг.	Вандерсова човечка физиологија: механизми на функционирањето на телото.	Вандерсова човечка физиологија: механизми на функционирањет о на телото.	2014

Ред.број:6

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 006			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за психијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за психијатрија и медицинска психологија проф. д-р Славица Арсова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни	Запишан предмет Медицинска психологија			

<table>
<tr><td></td><td>предуслови за слушање и полагање на предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">• Да ги запознае студентите со основите на медицинската психологија: поимите, психичките процеси, структурата и развојот на личноста и реакциите на индивидуата на болест
• Да овозможи кај студентите развој на комуникациски вештини, воспоставување контакт со болен и примена на овие вештини
• Да овозможи вештини и знаења во пристапот кон пациентот како основа за холистичкиот пристап
• Да овозможи стекнување знаења и вештини за социјалните детерминанти на здравјето, и значењето на здравјето и болеста во контекст на современото општество</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на медицинската психологија по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td>Завршен</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

		испит	Усмен дел	42 - 70		
			Практичен дел	/		
			Вкупно	**60-100**		
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки (колоквиуми)**	
	19.2.	Тестови: бодови				
	19.3.	Семинари				
	19.4.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 59 бода	5 (пет) F	
				од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
				од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
				од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
				од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
				од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Георги Чадловски, Ангелина Филиповска, Дијана Белевска	Медицинска психологија	Просветно дело	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Taylor, S.E.	*Health Psychology*	McGraw-Hill Education	2018

Ред.број:7

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД БИОХЕМИЈА**			
2.	Код	ДА26И 007			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за биохемија и клиничка биохемија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во	Раководител на катедрата за биохемија и клиничка биохемија			

<table>
<tr><td></td><td>случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)</td><td colspan="3">проф. д-р Ирена Костовска</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="3">Македонски</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот</td><td colspan="3">Запишан предмет Биохемија</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Разбирање на молекуларните основи на животните процеси, вклучувајќи ја структурата, функцијата и регулацијата на биомолекулите и метаболичките патишта. Стекнување знаење за биохемиските механизми на хомеостазата и нивната директна примена во етиопатогенезата и дијагностиката на болестите.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на биохемијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		
	19.4.	Завршен испит: бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Роберт К. Марej и др.	Харперова илустрирана биохемија	Арс Ламина	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Слобода Цекова – Стојкова и сор.	Биохемија	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2010

Ред.број:8

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ИНФОРМАТИКА И БИОСТАТИСТИКА**			
2.	Код	ДА26И 008			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра по епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II/III	Семестар	IV/VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во	Раководител на Катедрата за епидемиологија со биостатистика и			

<table>
<tr><td></td><td>случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)</td><td colspan="3">медицинска информатика
проф. д-р Бети Зафирова
*наставата ја изведуваат сите членови на катедрата</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="3">Македонски</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот</td><td colspan="3">Запишан предмет Иформатика и биостатистика</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">1. Стекнување на занаења за основите на медицинската статистика, поимите, термините, мерните единици.
2. Стекнување на теоретско и практично знаење за анализа на статистичките серии со примена на адекватни статистички методи.
3. Стекнување на теоретско и практично знаење од областа на демографската и виталната статистика како и примена на стекнатите знаења во пракса.
4. Стекнување на теоретско и практично знаење за основите, концепциите и примената на медицинската информатика.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на истражувања во медицината по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

		испит	Практичен дел	/	
		Вкупно		**60-100**	

19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит				
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 59 бода	5 (пет) F
				од 60 до 68 бода	6 (шест) E
				од 69 до 76 бода	7 (седум) D
				од 77 до 84 бода	8 (осум) C
				од 85 до 92 бода	9 (девет) B
				од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Даниловски Д, Оровчанец Н, Василевска К, Таушанова Б, Велиќ Стефановска В, Исјановска Р, Зафирова Ивановска Б, Здравковска М, Павловска И	Биостатистика	Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет	2012

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Даниловски Д, Оровчанец Н, Василевска К, Таушанова Б, Велиќ Стефановска В, Исјановска Р, Зафирова Ивановска Б, Здравковска М, Павловска И	Практикум по Биостатистика	Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет	2012

Ред.број:9

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ХИГИЕНА И ЕКОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 009			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хигиена			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за хигиена проф. д-р Гордана Ристовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Хигиена			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентот да се запознае и да научи за здравствено-еколошките ризици од загадувањето на воздухот, загадувањето на водата за пиење и површинските води, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, здравствено-еколошки апсекти на училишната средина, домување, здравствени установи.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на хигиена и јавно здравје по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска	7	

			работа: часови	
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Ѓорѓев Д, Кочубовски М, Кендровски В, Ристовска Г.	Хигиена и здравствена екологија	Медицински факултет, Републички завод за здравствена заштита	2008
2.	Л Ѓорѓев Д, Кендровски В, Ристовска Г, Димитровска З.	Хигиена на храна и исхрана	Медицински факултет, Републички завод за здравствена заштита	2008

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Tulchinsky T., Varavikova E.	The New Public Health, 3rd Edition	ELSEVIER ISBN: 978-0-12-415766-8	2015

Ред.број:10

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАРАЗИТОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 010			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за микробиологија со паразитологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за микробиологија со паразитологија проф. д-р Маја Јурхар Павлова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Микробиологија со паразитологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување знаење за морфологијата, физиологијата, генетиката и вирулентните фактори на сите медицински значајни микроорганизми и паразити, како и за патогенезата на инфективните заболувања. Оспособување на студентите за совладување на основните микробиолошки, имунолошки и дијагностички методи за идентификација на причинителите и тестирање на нивната осетливост кон антимикробни средства.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на микробиологиата и паразитологијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со			

<table>
<tr><td></td><td>наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="5">16.</td><td rowspan="5">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td></td><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	Гринвуд Д. со соработници Преведувачи: Проф. д-р Никола Пановски, Проф. д-р Милена Петровска, Проф. д-р Каќа Поповска и Проф. д-р Елена ТрајковскаДокиќ	Медицинска Микробиологија	Владата на Р. Северна Македонија	2006
		2.	Проф. д-р Пановски Никола и соработници.	Медицинска микробиологија – општ дел	Катедра по микробиологија и паразитологија	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jawetz E, Melnik Il, Adelberg EA.	Medical microbiology	“Савремена Администрација” Белград	2004

Ред.број:11

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ОСНИР**			
2.	Код	ДА26И 011			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за интерна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник проф. д-р Марија Вавлукис			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			

<table>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">• Суштината и значењето на научното истражување и принципите на научниот метод
• Компонентите на истражувачкиот процес и нивно разбирање
• Медицината базирана на докази и нејзината примена
• Изнаоѓање на извори за научно-истражувачки проект и стекнување основни знаења закритички осврт кон нив
• Основните принципи на истражувачката етика, тимската работа и значењето наавторството
• Основните постапки и правила за подготовка, објавување и/или презентација на резултатите од научното истражување</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на научно истражувачката работа по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
</table>

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Авторизирани предавања од професорите кои држат теоретска настава	Медицинска Микробиологија	Владата на Р. Северна Македонија	2006
		2.	Hulley, S. B., Cummings, S. R., Browner, W. S., Grady, D., & Newman, T. B.	Медицинска микробиологија – општ дел	Катедра по микробиологија и паразитологија	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hulley, S. B., Cummings, S. R., Browner, W. S., Grady, D., & Newman, T. B.	*Designing clinical research*	“ Lippincott Williams & Wilkins;	2013

Ред бр: 12

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ФАРМАКОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 012			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за фармакологија со токсикологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			

8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за фармакологија со токсикологија проф. д-р Трајан Балканов		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Фармакологија		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Продлабочување на знаењата од областа на фармакологијата, со посебен осврт на механизмите на дејство, несаканите ефекти и терапевтската примена на лековите од областите кои се од интерес за студентот.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на фармакологијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4
		16.2.	Семинари	4
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит			

		Вид на активност		**Бодови**	
		Теоретска настава		2 - 4	
		Практична настава		4 - 6	
		Семинари		12-20	
		Континуирани проверки			
		Завршен испит	Писмен дел	/	
			Усмен дел	42 - 70	
			Практичен дел	/	
		Вкупно		**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода		5 (пет) F
			од 60 до 68 бода		6 (шест) E
			од 69 до 76 бода		7 (седум) D
			од 77 до 84 бода		8 (осум) C
			од 85 до 92 бода		9 (девет) B
			од 93 до 100 бода		10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.

Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Катедра по фармакологија со токсикологија	Авторизирани предавања		
2.	Ранг и Дејл: Х.П. Ранг, М.М. Дејл, Ц.М. Ритер, Р.Ц. Флауер	Фармакологија	Академски Печат	2013

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	I. Golan, David E	Базични принципи на фармакологијата	Арс Ламина	2013
2.	Гудман и Гилман: Лоренс Брунтон, Џон Ласо, Кејт Паркер	Фармаколошка основа на терапевтиците	Табернакул	2011

Ред. бр:13

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ПАТОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 013			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за патологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за патологија проф. д-р Магдалена Богдановска Тодоровска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Патологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Продлабочување и проширување на знаењата од областа на патологија, со акцент на разбирањето на клеточните, ткивните и органските промени кои лежат во основата на болестите.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на патологија по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			

<table>
<tr><td></td><td>работните методи за предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Кумар, Абас, Фаусто, Астер (уредници)</td><td>Робинс и Котран: Патолошки основи на болестите</td><td>Арс Ламина</td><td>2015</td></tr>
</table>

		2.	Кумар, Абас, Фаусто, Астер (уредници)	Основи на патологијата според Робинс	Табернакул, Скопје	2010

	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Катедра по патологија – група автори	Избрани поглавја од Патологија 1	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2010
		2.	Катедра по патологија – група автори	Избрани поглавја од Патологија 1	Медицински факултет, УКИМ, Скопје	2010

Ред. бр:14

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ПАТОФИЗИОЛОГИЈА**			
2.	Код	ДА26 014			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за патолошка физиологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за патолошка физиологија проф. д-р Венјамин Мајсторов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на	Запишан предмет Патофизиологија			

<table>
<tr><td></td><td>предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Продлабочување и интегрирање на знаењата од областа на патофизиологијата, со цел продлабочено разбирање на функционалните нарушувања и нивната поврзаност со клиничките манифестации на болестите.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на патофизиологијата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	19.3.	Семинари		
	19.4.	Завршен испит: бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Васкова О. , Мицева Ристовска С. , Поп-Ѓорчева Д. , Миладинова Д. , Лопарска С.	Општа патолошка физиологија	Медицински Факултет УКИМ Скопје	2013
		2.	Васкова О. , Мицева Ристовска С. , Поп-Ѓорчева Д. , Миладинова Д. , Лопарска С.	Специјална патолошка физиологија	Медицински Факултет УКИМ Скопје	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gamulin S. i sor	Patofiziologija	Jumena, Zagreb	2014

Ред. бр.15

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД КЛИНИЧКА МЕДИЦИНА**			
2.	Код	ДА26И 015			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за интерна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)

7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за интерна медицина Проф.д-р Бети Тодоровска		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Основи на клиничка медицина во акушерство		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Продлабочување и интегрирање на знаењата од областа на клиничката медицина, со акцент на интернистичките и хируршките принципи во дијагностиката, третманот и грижата за пациентите.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на клиничк медицина по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4
		16.2.	Семинари	4
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и			

завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Серафимовски В,главен уредник	Интерна пропедевтика	Македонска ризница, Куманово	2004
2.	Мек Фи СЦ, Генонг ВФ.	Патофизиологија на болести: вовед во клиничката медицина, 5-то издание	Табернакул	2010

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Бекли ЛС, Шилаги ПГ.	Бејтсов прирачник за клинички прегледи и земање историја,	Академски печат, 10 издание, Скопје	2012

Ред.број:16

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ХИРУРГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 016			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хирургија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за хирургија проф. д-р Оливер Станков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Основи на хирургија во акушерство			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на основни знаења за хируршките заболувања, принципите на дијагноза и третман, како и основните хируршки техники и постапки. Студентот ќе може да ги препознае и објасни најчестите хируршки состојби, да ја оцени потребата за оперативен третман, да примени основни принципи на асепса и антисепса, како и да демонстрира почетни практични вештини во хирургијата.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на општата хирургија по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови		4
		16.2.	Семинари		4

	активности	16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	
22.	Литература		

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кортни М. Таунсенд, Јуниор, МД, Р. Даниел Бошамп, МД, Б. Марк Еверс, МД и Кенет Л. Маттокс, МД	Sabiston Textbook of Surgery, 19th Edition	Проект на Владата на Република Македонија	2012
		2.	Катедра по Хирургија	Специјална хирургија	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2013

	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Сејмор И. Шварц, Ф. Чарлс Бруникарди	Schwartz's Principles of Surgery	McGraw-Hill Medical	2020
		2.	Ј. Ц. Л. Гибсон	Clinical Surgery	Churchill Livingstone	2017

Ред.број:17

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26И 017			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за гинекологија и акушерство			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за гинекологија и акушерство Проф д-р Ана Данева Маркова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Гинекологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентот да се запознае со клучните принципи на дијагностика, подготовка за оперативни интервенции и терапија во областа на гинекологија и акушерство. Студентот да развие способност за навремено препознавање и рационална проценка на акутни гинеколошки и акушерски состојби, кои ако не се третираат навремено, може да имаат сериозни или фатални последици. Студентот да се оспособи за следење, проценка и лекување на гинеколошки и акушерски нарушувања, како и за контрола на нормалниот тек на бременост.			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Теми од областа на гинекологијата и акушерството по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4
		16.2.	Семинари	4
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот	Студентска анонимна евалуација за предметот,	

	на наставата	наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.
22.	Литература	

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Горан Димитров,Ана Данева Маркова, Глигор Тофоски и сор.	Гинекологија и Акушерство	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2024
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Brian A. Magowan, Andrew Thomson, Philip Owen	Clinical Obstetrics and Gynaecology	Elsevier	2024

Ред.број:18

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ПЕДИЈАТРИЈА**			
2.	Код	ДА26И 018			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата по педијатрија Проф д-р Соња Бојаџиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Педијатрија			

<table>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Целта на предметот е студентите да стекнат интегрирани знаења за растот и развојот на детето, превенцијата, дијагностиката и лекувањето на најчестите заболувања во детската возраст. По завршувањето на предметот, студентот ќе биде способен да спроведе клинички преглед, да интерпретира дијагностички наоди, да препознае итни педијатриски состојби и да применува современи протоколи и етички принципи во грижата за детето.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на педијатријата по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td></td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
</table>

	(бодови/ оценка)	од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	
22.	Литература		

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	R. Kliegman, B. Stanton, J. St. Geme, N. Schor,	Nelson Texbook of Pediatrics, 19th edition	Elsevier Health Sciences	2011
		2.	Душко Мардешич	Педијатрија	Школска књига	2003
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен	Педијатрија и здравје на дететопревод (проект на Влада на Р.М)	Арс Ламина, Скопје	2012

Ред.број:19

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИЗБРАНИ ПОГЛАВЈА ОД ДЕТСКА ХИРУРГИЈА**			
2.	Код	ДА26И 019			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за Хиругија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за хирургија проф. д-р Оливер Станков			

<table>
<tr><td>9.</td><td>Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="3">Македонски</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот</td><td colspan="3">Запишан предмет Основи на хирургија во акушерство</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Стекнување на основни знаења за хируршките заболувања, принципите на дијагноза и третман, како и основните хируршки техники и постапки. Студентот ќе може да ги препознае и објасни најчестите хируршки состојби, да ја оцени потребата за оперативен третман, да примени основни принципи на асепса и антисепса, како и да демонстрира почетни практични вештини во хирургијата.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Теми од областа на детската хирургија по избор на студентот, соодветно на неговиот интерес, реализирани во облик на теоретски предавања, семинари и практични вежби.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		
	19.4.	Завршен испит: бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		
22.	Литература			

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кортни М. Таунсенд, Јуниор, МД, Р. Даниел Бошамп, МД, Б. Марк Еверс, МД и Кенет Л. Маттокс, МД	Sabiston Textbook of Surgery, 19th Edition	Проект на Владата на Република Македонија	2012
		2.	Катедра по Хирургија	Специјална хирургија	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет - Скопје	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Сејмор И. Шварц, Ф. Чарлс Бруникарди	Schwartz's Principles of Surgery	McGraw-Hill Medical	2020
		2.	Ј. Ц. Л. Гибсон	Clinical Surgery	Churchill Livingstone	2017

Ред.број:20

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ФИЗИОЛОГИЈА НА ФЕТУС**
2.	Код	ДА26И 020
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт,	УКИМ – Медицински факултет Катедра за физилогија

	катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	**1**			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорни наставници Проф. д-р Сунчица Петровска, проф. д-р Бети Дејанова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен испит Физиологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање на студентот со физиологија на фетусот и со специфичностите во однос на функционалните карактеристики на органските системи на фетусот во текот на интраутеринатa матурација.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Предавања** • Амнионска течност и телесни течности • Морфофизиологија на плацентата • Физиологија на срцето и на циркулаторниот систем • Физиологија на респираторниот систем • Физиологија на гастроинтестиналниот систем • Метаболизам во феталниот период • Физиологија на уринарниот систем • Одржување на ацидобазна хомеостаза • Физиологија на нервниот и на невроендокриниот систем **Семинари**: избрани делови на физиологија на фетусот			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7	
		16.4.	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	/	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15	

<table>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="5">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="6">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td></td><td>19.1.</td><td colspan="3">Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки(колоквиуми)</td></tr>
<tr><td></td><td>19.2.</td><td colspan="3">Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>19.3.</td><td colspan="3">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td></td><td>19.4.</td><td colspan="3">Завршен испит: бодови</td><td>42-70</td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td colspan="2">5 (пет) F</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>од 60 до 68 бода</td><td colspan="2">6 (шест) E</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>од 69 до 76 бода</td><td colspan="2">7 (седум) D</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>од 77 до 84 бода</td><td colspan="2">8 (осум) C</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>од 85 до 92 бода</td><td colspan="2">9 (девет) B</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>од 93 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>С. Петровска</td><td>Физиологија на фетус</td><td>УКИМ, Медицински факултет</td><td>2012</td></tr>
<tr><td></td><td>2.</td><td>Учебник по медицинска физиологија</td><td>Артур К. Гајтон, Џон Е. Хол</td><td>Академски печат</td><td>2012</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Blackburn ST.</td><td>Maternal, fetal and neonatal physiology</td><td>Elsevier</td><td>2007</td></tr>
<tr><td></td><td>2.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Ред.број: 21

Прилог бр.3	**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ЕВОЛУЦИСКА ГЕНЕТИКА НА ЧОВЕКОТ**		
2.	Код	ДА26И 021		
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ-Медицински факултет Катедра по Хумана генетика		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус		
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник Проф. д-р Александар Петличковски		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Добиен потпис по предметот хумана генетика		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	– Да научи зошто се испитува генетската еволуција на човекот – Да научи како се испитува геномското различие – Да разбере како се толкуваат генетските варијации – Да научи каде и кога се создале луѓето Да препознае како може еволуциската генетика да биде корисна		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**Теоретска настава:** • Зошто се испитува генетската еволуција на човекот • Структора, функција и наследување на човековиот геном • Различие во човековиот геном • Откривање и испитување на различието на човековиот геном • Правење заклучоци од различието • Потекло на модерните луѓе • Дистрибуција на различието - од Африка кон Азија, Австралија е Европа. Земјоделски експанзии во ново-најдените земји • Што се случува кога ќе се сретнат популациите? • Да се разбере минатото и иднината на фенотипски варијации • Здравствени влијанија од еволуциско наследство • Идентитет и идентификација **Практична настава:**		

		Симулација на различни модели за популациска генетика со компјутерски програм, пресметување алелска фреквенција на различието, пресметување на внатрепопулациски генетски карактеристики, пресметување меѓупопулациски разлики, пресметување на генетска оддалеченост, пресметување генетски стебла **Семинарска работа** избрани делови од еволуциската генетика			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	7	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови		
		17.2.	Самостојни задачи: часови		
		17.3.	Домашно учење: часови	15	
18.	Услови за потпис	За да добие потпис студентот е потребно да ја посетува 50% од предвидената теоретска и практична настава За да пристапи студентот кон испит потребно е да има потпис во индексот и да изработи семинарски труд од претходно одбрана тема во писмена форма и да изработи power point презентација која би ја презентирал .			
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки и завршниот испит.				
	19.1.	Континуирана проверка: бодови	/		
	19.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови		
	19.3.	Семинари	10 бодови Теоретска настава* бодови 0.5 1 Практична настава** бодови 12 15		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) Ф		
		од 60 до 68 бода	6 (шест) Е		
		од 69 до 76 бода	7 (седум) Д		
		од 77 до 84 бода	8 (осум) Ц		
		од 85 до 92 бода	9 (девет) Б		
		од 93 до100 бода	10 (десет) А		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студенска анонимна евалуација за предметот и наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред.	Автор	Наслов	Издавач	Година

		број				
		1.	Проф. Др Кочова и соработници	Медицинска генетика	Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет, Скопје	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Saetre G.P, Ravinet M.	Evolutionary Genetics: Concepts, Analysis, and Practice	Oxford University Press	2019

Ред.број: 22

Прилог бр.3	**Предметна програма од прв циклус на студии**				
1.	Наслов на наставниот предмет	**РАЗВОЈНИТЕ ГЕНИ ВО ЕТИОЛОГИЈАТА НА МУЛТИМАЛФОРМАТИВНИ СИНДРОМИ**			
2.	Код	ДА26И 022			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ-Медицински факултет Катедра по Хумана генетика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II-III	Семестар	IV-VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Александар Петличковски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Добиен потпис по предметот хумана генетика			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Кандидатите ќе се запознаат со основите на ембрионалниот развој, развојните гени и модификаторните гени кои се одговорни за ембриогенезата во тек на периодот на органогенезата, генотип-фенотип варијациите во однос на појава на синдромските нарушувања, основи на дизморфологијата и мултималформативните синдроми.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици	**Содржина на предметната програма:** **Теоретска настава:** -основи на развојната генетика			

	со резултатите од учење за секое поглавје	-начин на контрола на ембриоланиот развој од страна на гените -дефинирање на најважните фамилии на гени кои учествуваат во развојот -генетски пореметувања во развојот на фарингеалните лаци како основа за појава на лицев дизморфизам- расцепи на непце, аномалии во градбата на ушните школки, дисхармонија во изгледот на лицето заради аномалии во развој на лицевите коски -основни пронципи на дизморфологијата -методологија во препознавањето на синдромските нарушувања -поделба на мултималформативните синдроми -варијанти на гени кои учествуваат во развојот на органите на плодот -дизморфични синдроми предизвикани од тератогени фактори - фетален алкохолен синдром, антиконвулзиви и др. -компликации при интервенции кај деца со синдроми (при анестезија, хирушки, стоматолошки интервенции и др) - пренесување на дизморфологијата во пренаталниот период **Практична настава:** Препознавање на дизморфолошки синдроми, изградба на претпоставки, формирање на листа на можни дијагнози спрема присаство на одредени минорни и мајорни аномалии, користење на дизморфолошки датотеки на најчестите синдроми, елементи за дизморфолошка проценка на фетусот со ултразвучен преглед, конструирање на алгоритам на дијагностички постапки , интерпретација на генетски резултати **Семинарска работа** - избрана тема од листата на понудени теми			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми. Работа во мали групи од 10-20 студенти			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	7	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови		
		17.2.	Самостојни задачи: часови		
		17.3.	Домашно учење: часови	15	
18.	Услови за потпис	За да добие потпис студентот е потребно да ја посетува 50% од предвидената теоретска и практична настава За да пристапи студ ентот кон испит потребно е да има потпис во индексот и да изработи семинарски труд од претходно одбрана тема во писмена форма и да изработи power point презентација која би ја презентирал.			
19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки и завршниот испит.				
	19.1.	Континуирана проверка: бодови	/		

	19.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	19.3.	Семинари		10 бодови Теоретска настава* бодови 0.5 1 Практична настава** бодови 12 15
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) Ф
			од 60 до 68 бода	6 (шест) Е
			од 69 до 76 бода	7 (седум) Д
			од 77 до 84 бода	8 (осум) Ц
			од 85 до 92 бода	9 (девет) Б
			од 93 до100 бода	10 (десет) А
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студенска анонимна евалуација за предметот и наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата		

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Henecamm, Allanson, Krantz (одредени поглавја)	Gorlin's syndromes of the head and neck	Oxford Univ. press	2010
2.	Aase	Diagnostic dysmorphology	Springer	1990

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Lyons Jones,	Smith's recognizable patterns of human malformations	Elsevier	2020
2.		Дизморфолошки датабази		

Ред.број:

Прилог 3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АНЕСТЕЗИЈА, АНАЛГЕЗИЈА И КРИТИЧНИ СОСТОЈБИ ВО АКУШЕРСТВО**			
2.	Код	ДА26И 023			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ, Медицински факултет Катедра за анестезиологија со реанимација			
5.	Степен на образование (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година/ семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)

7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доцент. Дафина Караџова, д-р мед. наук
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Исполнети услови за запишување на студиската програма. Запишан предметот Анестезија и аналгезија во акушерство
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	**Цели на предметната програма (компетенции):** • Студентот да се запознае и стекне основни и напредни знаења за принципите на анестезија и аналгезија во акушерството. • Да се запознае со физиолошките и патофизиолошките промени во бременоста и нивното значење за анестезиолошката пракса. • Да ги совлада основните техники за обезбедување на аналгезија при породување и анестезија при царски рез. • Да развие компетенции за препознавање и згрижување на критични состојби во акушерството. • Да се стекне со практични вештини за обезбедување на дишен пат, примена на регионални и општи техники на анестезија и управување со итни состојби кај бремени пациентки.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје.	Теоретска настава 1. **Вовед во акушерската анестезија и аналгезија** o Основни принципи и физиолошки промени во бременост. o Резултат: Студентот ќе ги разбира особеностите на трудницата и нивното значење за анестезијата. 2. **Аналгезија при породување** o Техники: инхалациона, системска и регионална (епидурална, спинална). o Резултат: Студентот ќе умее да опише индикации, контраиндикации и компликации на различни методи. 3. **Анестезија при царски рез** o Регионална vs. општа анестезија. o Резултат: Студентот ќе знае да избере соодветна техника според клиничка состојба. 4. **Критични состојби во акушерството** o Постпартална хеморагија. o Амнионска емболија. o Еклампсија/HELLP синдром. o Срцев застој во бременост. o Резултат: Студентот ќе може да препознае и иницијално да згрижи овие состојби. 5. **Специфики на управување со дишен пат и хемодинамика кај трудници** o Тешка интубација, ризик од аспирација, променета физиологија. o Резултат: Студентот ќе може да опише стратегии за безбедно обезбедување дишен пат и хемодинамска стабилизација. 6. **Постоперативна и постпартална нега**

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">

Мониторирање, контрола на болка, следење на крварење и витални параметри.
Резултат: Студентот ќе може да ги дефинира основните чекори на нега во постанестезиски и постпартален период.

</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">
Практична настава:

Симулации и вежби за аналгезија при породување

Демонстрација на епидурална техника на модел.
Резултат: Студентот ќе стекне практично познавање за постапката.

Симулација на анестезија при царски рез

Разгледување на алгоритам за регионална и општа техника.
Резултат: Студентот ќе може да донесе одлука за соодветна техника во симулирана ситуација.

Вежби за управување со критични состојби

Симулација на постпартална хеморагија и еклампсија.
Резултат: Студентот ќе знае да примени протокол за иницијална стабилизација.

Вежби за обезбедување на дишен пат

Техника на интубација и поставување на супраглотични помагала на фантом.
Резултат: Студентот ќе стекне основни практични вештини за итно обезбедување на дишен пат.

Практична проценка и управување со болка

Скали за болка, избор на аналгетици и нивна правилна примена.
Резултат: Студентот ќе биде способен да направи проценка и да предложи терапевтски режим.

</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивна настава (теоретска), демонстрација, практично изведување и стекнување вештини, дискусија со наставниците, семинарска работа.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен предвиден временски фонд</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставни активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Индивидуални задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Учење во домашни услови</td><td>15 часа</td></tr>
<tr><td>18</td><td>Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот е должен да присуствува на теоретската настава, практичната обука и семинарите и да постигне минимум поени.</td></tr>
</table>

	од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит	

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		5 - 10
Практична настава		5 - 10
Семинари		5 - 10
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	30 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	Континуирани проверки (колоквиуми)
19.2.	Тестови: бодови	10 - 20
19.3.	Семинари	12 - 20
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (поени/оценка)	До 59 поени	5 (пет) F
		Од 60 до 68 поени	6 (шест) E
		Од 69 до 76 поени	7 (седум) D
		Од 77 до 84 поени	8 (осум) C
		Од 85 до 92 поени	9 (девет) B
		Од 93 до 100 поени	10 (десет) A
21.	Методи за следење на квалитетот на наставниот процес	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Шољакова и соработници	Анестезиологија и ренаимација	Biographica	2007
2.	„Авторизирана литература од членовите на катедрите вклучени во наставата		Медицински факултет	
3.	Paul L. Marino	The ICU Book	Lippincott Williams and Wilkins	2013

22.2 Дополнителна литература

Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Група автори.	Oxford Textbook of Obstetric Anaesthesia.	Oxford University Press.	2023

Ред.број:24

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИСХРАНА НА ЗДРАВО И БОЛНО ДЕТЕ**			
2.	Код	ДА26И 024			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на катедрата за педијатрија проф. д-р Соња Бојаџиева Наставник Проф д-р Соња Бојаџиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма за медицински сестри и техничари, изборен предмет, исхрана на здраво и болно дете • Стекнување на теоретско и практично знаење за исхрана на здраво дете • Совладување на вештини за рано препознавање на дете со протеинско калориска малнутриција Совладување на вештини и техники за начини на хранење на болно дете			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: • Калориски и нутритивни потреби на здраво дете во различни возрасти • Исхрана на новородено • Дохрана и двоврсна исхрана • Исхрана на здраво дете			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">

Предности и состав на мајчиното млеко
Правилен раст и развој на децата
Хидрични потреби на здраво и болно дете во различни возрасти
Нутритиен скринин и нутритивна проценка на дете
Важноста на протеини, масти и јаглени хидрати во исхраната
Нутритивни потреби
Исхрана на болно дете
Исхрана на дете со Целијакиа
Исхрана на дете со акутен гастроентеритис
Исхрана на дете со цистична фиброза
Исхрана на дете со дијабете, со малигни заболувања, со хронична бубрежна и хепатална инсуфициенција.
Исхрана на дете со конгениатлни гастроинтестинални малформации
Исхрана на деца со нутритивни алергии, алергии на протеини на кравјо млеко
Типови на исхрана
Ентерална исхрана – елементарна

Парентерална исхрана
</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

			Практичен дел	/	
			Вкупно	**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			12-20
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода		5 (пет) F
			од 60 до 68 бода		6 (шест) E
			од 69 до 76 бода		7 (седум) D
			од 77 до 84 бода		8 (осум) C
			од 85 до 92 бода		9 (девет) B
			од 93 до 100 бода		10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Душко Мардешич и соработници	Педијатрија	Школска книга	2016
		2.	Kliegman Robert, Joseph St. Geme	Nelson Textbook of Pediatrics	Elsevier	2019
		3,		Авторизирани предавања		
		4.	Илија Бојаџиев	Педијатрија-Правилна исхрана на здрави деца	Просветно дело	1995
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Левен	Педијатрија и здравје на детето	Арс Ламина ДОО	2012
		2.				

Ред.број:25

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ ЗА ЗАЧУВУВАЊЕ НА ДЕТСКОТО ЗДРАВЈЕ**
2.	Код	ДА26И 025
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно	УКИМ – Медицински факултет Катедра за педијатрија

	институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Наставник проф. д-р Соња Бојаџиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со најважните превентивни мерки за зачувување и унапредување на детското здравје. Превентивни мерки за зачувување на детското здравје. Со совладување на материјалот се очекува студентот истото да може да го имплеметира и да донесува и сопствени размислувања за подигање на свеста за здравствено воспитување и унапредување на здравјето кај децата.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: • Превентивна медицина • Значење и улога на превентивните мерки и програми (кост – бенефит) • Калориски и нутритивни потреби на здраво дете во различни возрасти за правилен раст и развој • Предности и состав на мајчиното млеко, дохрана и двоврсна исхрана • Исхрана на здраво дете во различни возрасти • Правилен раст и развој на децата • Следење на раст и развој, техники на мерење, растење во пубертет • Развој (моторен, когнитивен и развој на говор) • Развојно советувалиште • Организација на здравствениот систем • Превенција на вродено исчашување на колкот • Имунизација • Превенција на рахит и протеинско калориска малнутриција			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">• Контрола и извештаи за превентивни програми
• Скрининг програми
• Систематски прегледи
Нутритиен скринин и нутритивна проценка на дете</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td>22.</td><td>Литература</td><td colspan="2"></td></tr>
</table>

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Душко Мардешич и соработници	Педијатрија	Школска книга	2016
		2.	Kliegman Robert, Joseph St. Geme	Nelson Textbook of Pediatrics	Elsevier	2019
		3.		Авторизирани предавања		
		4.	Илија Бојациев	Педијатрија-Правилна исхрана на здрави деца	Просветно дело	1995
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мери Рудолф, Тим Ли, Малколм Леве	Педијатрија и здравје на детето	Арс Ламина ДОО	2012
		2.				

Ред.број:26

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ДЕТСКА ХИРУРГИЈА: ПРИНЦИПИ И НАЈЧЕСТИ СОСТОЈБИ**			
2.	Код	ДА26И 026			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хирургија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Тони Ристески			
9.	Јазик на кој се	Македонски			

<table>
<tr><td></td><td>изведува наставата</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>10.</td><td>Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот</td><td colspan="3">Положен предметот Педијатрија, запишан предметот Основи на хирургија во акушерство</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Овој предмет ги запознава студентите со основите на детската хирургија, фокусирајќи се на дијагнозата и управувањето со честите хируршки состојби кај децата. Тој ги нагласува физиолошките разлики помеѓу децата и возрасните, периоперативната нега и улогата на мултидисциплинарната соработка. Студентите ќе учествуваат во обиколки на одделение, амбуланти, набљудување на операциона сала и сесии за вештини базирани на симулација.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Предавања
Семинари
Вежби</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

			Вкупно	**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови			
	19.3.	Семинари			12-20
	19.4.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 59 бода	5 (пет) F
				од 60 до 68 бода	6 (шест) E
				од 69 до 76 бода	7 (седум) D
				од 77 до 84 бода	8 (осум) C
				од 85 до 92 бода	9 (девет) B
				од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ashcraft's	Pediatric Surgery – 7th Edition, (Holcomb GW, Murphy JP, St. Peter SD).	Elsevier	2019
		2.	Coran AG, Adzick NS, Krummel TM, Laberge JM, Shamberger RC, Caldamone AA).	Pediatric Surgery – 2-Volume Set, 8th Edition	Elsevier	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Holcomb GW, Ostlie DJ	Clinical Pediatric Surgery: A Case-Based Interactive Approach	CRC Press	2019

Ред.број:27

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**МИНИМАЛНО ИНВАЗИВНА ХИРУРГИЈА КАЈ ДЕЦА – ОСНОВНИ СТАНДАРДИ И ТЕХНИКИ**
2.	Код	ДА26И 027
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за хирургија

5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета (III)	Семестар	Петти (V) и шести (VI)
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Тони Ристески			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен предметот Педијатрија, запишан предметот Основи на хирургија во акушерство			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Овој изборен предмет дава вовед во минимално инвазивните хируршки (MIS) техники кај педијатриски пациенти. Студентите ќе стекнат увид во принципите, предностите и ограничувањата на лапароскопските и торакоскопските процедури кај децата. Преку набљудување и обука во амбуланта и операциона сала, за стекнување на вештини, студентите ќе се запознаат со уникатните технички и физиолошки предизвици при изведување хирургија кај доенчиња и деца.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	- вовед во минимално инвазивните хируршки (MIS) техники кај педијатриски пациенти. - принципите, предностите и ограничувањата на лапароскопските и торакоскопските процедури кај децата. - набљудување и обука во амбуланта и операциона сала, за стекнување на вештини - запознавање со уникатните технички и физиолошки предизвици при изведување хирургија кај доенчиња и деца			
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	30 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4	
		16.2.	Семинари	4	
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7	
		16.4.	Пракса: часови	/	
	Други форми на	17.1.	Проектни задачи: часови	/	

17.	активности	17.2.	Самостојни задачи: часови	/
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		**Бодови**
Теоретска настава		2 - 4
Практична настава		4 - 6
Семинари		12-20
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	/
	Усмен дел	42 - 70
	Практичен дел	/
	Вкупно	**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	12-20
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Ashcraft’s	Pediatric Surgery, 7th Edition	Elsevier	2019
2.	Coran AG, Adzick NS, et al.	Pediatric Surgery, 8th Edition	Elsevier	2012

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Holcomb GW, Ostlie DJ.	Pediatric Minimally Invasive Surgery: Techniques and Applications	Elsevier	2019
2.	Esposito C, et al.	Fundamentals of Pediatric Minimally Invasive Surgery	Springer	2019

Ред.број: 28

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ИМУНИЗАЦИЈА**			
2.	Код	ДА26И 028			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за семејна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	5,6	Семестар	IX-XII
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за семејна медицина проф. д-р Катарина Ставриќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишана петта година од студии			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите ќе се запознаат и ќе ги продлабочат своите знаења, вештини и ставови поврзани со имунизацијата: • Да ги знаат придобивките од имунизација • Да обезбедат безбедна апликација на вакцина • Спроведување на имунизација во пракса • Да направат надзор и мониторинг на процесот на имунизација • Да комуницира со родителите за вакцините од задолжителниот календар за имунизација кај деца до 18 години			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое	Предавања: Теоретскиот дел опфаќа 6 модули кои се он лајн поставени на платформа на Министерство за здравство Обуки Здравство и тоа: • Модул 1 Болести и вакцини (болести за кои вакцините се дел од националната програмата за имунизација во Македонија како и со календарот за имунизација и Catch-up) • Модул 2 Обезбедување на ладен ланец при транспорт и ракување со вакцини			

<table>
<tr><td></td><td>поглавје</td><td colspan="3">• Модул 3 Безбедност при вакцинација за здравствен работник и за пациент, безбедно отстранување на употребени шприцеви и игли
• Модул 4 Микропланирање на локално ниво, детектирање на бариери за имунизација, идентификување на можни решенија, подготовка на план за вакцинација, следење на опфатот со вакцинација
• Модул 5 Управување со процес на имунизација
• Модул 6 Мониторинг и надзор на процесот на имунизација и водење на медицинска документација, пријавување на несакани реакции
• Модул 7 Партнерство со заедницата и комуникација со заедницата
Комуникација со пациенти, одредување на степен на двоумење и комуникациски вештини со родители кои се двоумат.

По ислушување на модулите на часовите интерактивно ќе се разговаат Предизвиците во имунизација во Македонија.

Проектна задача – во зависност од бројот на пријавени студенти ќе се поделат во групи од по 2-3 студенти и ќе им се даде проектна задача да изготват едукативен материјал флаер за родители за вакцини кои имаат низок опфат. (МРП, ХПВ, пертусис, пнеумококна вакцина, ротавирусна вакцина, имунизација во породилиште)</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>16-26</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>/</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

				Практичен дел	42 - 70	
				Вкупно	**60-100**	
	19.1.	Континуирана проверка: бодови			**Континуирани проверки(колоквиуми)**	
	19.2.	Тестови: бодови			/	
	19.3.	Семинари/проектна задача			18-30	
	19.4.	Завршен испит: бодови			42 - 70	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 59 бода	5 (пет) F	
				од 60 до 68 бода	6 (шест) E	
				од 69 до 76 бода	7 (седум) D	
				од 77 до 84 бода	8 (осум) C	
				од 85 до 92 бода	9 (девет) B	
				од 93 до 100 бода	10 (десет) A	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Светска Здравствена Организација	„Имунизација во пракса“	obuki.zdravstvo.gov.mk	2021
		2.	Светска Здравствена Организација	„Обука за имунизација за менаџери“	obuki.zdravstvo.gov.mk	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Светска Здравствена Организација	Атандардни оперативни процедури		2024

Ред.број: 29

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**ОДВИКНУВАЊЕ ОД ПУШЕЊЕ ВО ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА**			
2.	Код	ДА26И 030			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за семејна медицина			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II/III	Семестар	IV-VI
7	Оптовареност со предметот изразена	1			

	во ЕКТС кредити	
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Раководител на Катедрата за семејна медицина проф. д-р Катарина Ставриќ
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишана пета година од студии
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ги продлабочат своите знаења, вештини и ставови за иницирање на подршка во процесот на одвикнување од пушење: • Да ги знаат штетните ефекти од пушењето, зависноста од никотин и потреба за третман на истата. • Да стекнат знаења и вештини за практикување на многу краток совет за секојдневната пракса. • Да стекнат знаења и вештини за практикување на комбиниран модел за лечење на зависност од тутун. • Правилно да го водат пациентот низ фармаколошката терапија со познавање на можни комбинации и нивни несакани ефекти. • Да знаат да изготват индивидуален план за одвикнување на пушење користејќи го комбинираниот модел. • Да ја разберат тежината и комплексноста на процесот на одвикнување од пушење, со цел поквалитетно да го пренесат на избраните доктори • Да се стекнат со знаења за предности и недостатоци на Е-цигари во одвикнување од пушење на пациент со зависност од тутун • Да се подобрат знаењата и вештините за употреба и правилно водење на мотивациско интервју во менаџирање на пациент со зависност од тутун.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Предавања: Теоретскиот дел опфаќа 6 модули кои се он лајн поставени на платформа на Министерство за здравство Обуки Здравство и тоа: • Фактори за пушење и потреба од третман на зависноста на тутун • Многу краток совет – прашај, советувај, делувај. • Комбиниран модел за подршка на однесување и фармаколошки третман. • Бариери и често поставувани прашања од пациентите. • Е-цигари. Мотивациско интервју. По ислушување на модулите на часовите интерактивно ќе се разговараат Предизвиците во имунизација во Македонија. Проектна задача – во зависност од бројот на пријавени студенти ќе се поделат во групи и ќе им се даде проектна задача да изготват работилница на теми поврзани со одвикнување од пушење.
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма
14.	Детален опис на	Интерактивни дискусија по ислучани он-лајн модули и вежбање на

<table>
<tr><td></td><td>наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">интервенции за одвикнување од пушење во примарна заштита. Изготвување на проектна задача – работилница на зададена тема и одржување на истата пред студенти по медицина.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>16-26</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table>
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки(колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари/проектна задача</td><td>18-30</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td>42 - 70</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td colspan="2">до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	СЗО	Национално упатство за практикување е медицина заснована на докази за кратки интервенции за откажување е од тутун на ниво на примарна здравствена заш тита		2025
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Авторизирани предавања од катедрата			

Ред.број: 30

Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**АНГЛИСКИ ЈАЗИК**			
2.	Код	ДА26И 030			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Филолошки факултет Катедра за преведување и толкување			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II/III	Семестар	IV - VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Одговорен наставник Проф. д-р Наташа Стојановска -			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето	Усвојување на основната медицинска терминологија на англиски јазик, запознавање со терминологијата од областа на анатомијата на човечкиот организам. Запознавање со формата, стилот и изразните средства на стручни и научни текстови од областа на медицината на англиски јазик. Запознавање со начините на процесирање на информации и развој на комуникативна компетенција во областа на медицината. Изработување на терминолошки поимници.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици	Обработка на текстови од областа на медицината на англиски јазик со посебен осврт на: структурата на атомот, видовите супстанции, радиоактивноста, составот на клетката, основните физички закони,			

	со резултатите од учење за секое поглавје	запознавање со анатомијата на човекот т.е. системите во човековиот организам. Теоретска настава: Се обработуваат анатомските и физиолошките карактеристики на човечкиот организам. Изборот на текстовите е извршен според поделбата на човечкиот организам на системи: локомоторен, нервен, сензорен, респираторен, кардио-васкуларен, дигестивен, екскреторен и ендокрин. Исто така, се застапени текстови од генетиката и акушерството. Практична настава: Анализа на медицински текстови и нивна разработка со дискусија за истите. Усвојување на медицинска терминологија. Техники и вештини на кохерентна и ефектна усна презентација на англиски јазик.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Поврзан со сите предмети од студиската програма		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	30		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава. часови	4
		16.2.	Семинари	4
		16.3.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	7
		16.4.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18.	Услови за потпис	За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.		

19. Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит

Вид на активност		
Теоретска настава		1-3
Практична настава		6-10
Семинари		
Континуирани проверки		
Завршен испит	Писмен дел	25-40
	Устен дел	28-47
Вкупно		**60-100**

19.1.	Континуирана проверка: бодови	**Континуирани проверки (колоквиуми)**
19.2.	Тестови: бодови	
19.3.	Семинари	
19.4.	Завршен испит: бодови	

20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 59 бода	5 (пет) F
		од 60 до 68 бода	6 (шест) E
		од 69 до 76 бода	7 (седум) D
		од 77 до 84 бода	8 (осум) C
		од 85 до 92 бода	9 (девет) B
		од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Glendinning, E., Howard, R.	Professional English in Use:	Medicine Cambridge University Press	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Корнети К., Димоска П., Серафимов Н.	Медицински англискомакедонски речник	Табернакул	2002
		2.				

Ред.број 31.

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**РАСТРОЈСТВА НА СПИЕЊЕ И НЕСОНИЦА**			
2.	Код	ДА26И 031			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство студии по општа медицина			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за психијатрија со медицинска психологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегриран прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II/III	Семестар	IV/VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС	1			

	кредити	
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ненси Манушева
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан предмет Психијатрија
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со областа на медицина на спиење, стекнување на знаења за растројства на спиење и несоница, запознавање со нивната класификација според МКБ-10 и МКБ-11, но и со интернационална класификација на растројства на спиење (ICSD-3). Здобивање на вештини за правилно дијагностицирање на растројствата на спиење и несоница, појава на несоница кај психијатриските растројства и улога на психофармакотерапијата. Употребување на скали за проценка на поспаноста преку ден и за несоница. Запознавање со основните принципи на терапија кај растројства на спиење и несоница. Кандидатите ќе бидат оспособени да ги применат овие знаења при изработка на научно-истражувачки труд.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Предавања **Теоретска настава:** Хронобиологија Основни научни податоци за процесите на спиење Растројства на спиење –класификација, дијагноза и третман Несоница Хиперсомнија Парасомнии Растројства на спиење поврзани со циркадијален ритам Растројства на движење поврзани со спиење Растројства на дишење поврзани со спиење Растројства на спиење поврзани со невролошки и медицински состојби Психијатриски растројства и спиење Фармакологија на спиење Когнитивно-бихејвиорална терапија на несоница Употреба на скали за проценка Дијагностички методи – полисомнографија, актиграфи **Практична настава:** Земање на анамнеза при растројства на спиење и несоница Дневник на спиење **Индивидуална работа:** Користење и анализа на стручна и научна литература Консултации Семинари Вежби
13	Заемна	Поврзан со сите предмети од студиската програма

<table>
<tr><td></td><td>поврзаност на предметите</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="4">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="4">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="4">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.
<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="5">19.</td><td colspan="5">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td colspan="2">Континуирана проверка: бодови</td><td colspan="2">Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td colspan="2">Тестови: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td colspan="2">Семинари</td><td colspan="2">12-20</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td colspan="2">Завршен испит: бодови</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">22.</td><td colspan="5">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.1.</td><td colspan="4">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
</table>

		1.	Каплан и Садок	Сеопфатен учебник по психијатрија–том1 поглавија: 1,13; 1,20; 20	Табернакул	2012
		2.	Чадловски Ѓ. и сор.	Психијатрија том 2 Неоргански растројства на спиење	Просветно дело	2004
		3.	Wilson S, Nutt D.	Sleep disorders	Oxford University Press	2008
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Pajević A.	MKB-11: Poglavje 07 Poremećaji spavanja – budnosti. In: Uvod u klasifikaciju psihijatriskih poremećaja u MKB 11.	Fondacija Mentalno zdravje za sve	2022
		2.				

Ред.број 32.

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	**РАСТРОЈСТВА ПРЕДИЗВИКАНИ ОД УПОТРЕБА НА ПСИХОАКТИВНИ СУПСТАНЦИ**			
2.	Код	ДА26И 032			
3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за психијатрија и медицинска психологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	II/III	Семестар	IV/VI
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Лилјана Игњатова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на	Запишан предмет Психологија во акушерство и ментално здравје			

<table>
<tr><td></td><td>предметот</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:</td><td colspan="3">Запознавање и стекнување вештини (компетенции) за:
скрининг, проценка и планирање на третман на лица со растројства од употреба на супстанци како и на коморбидните соматски и психички состојби, раководење со случај, основни вештини за советување, мотивирање и КБТ, интервенции во кризи, етички прашања.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</td><td colspan="3">Предавања:
- Психобиологија и фармакологија на растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Третнам и продолжена грижа за растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Коморбидни психички и соматски болести кај растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Основни вештини за советување, мотивација и КБТ кај растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Работа под супервизија со растројства од употреба на психоактивни супстанци
Семинари:
- Скрининг, проценка, планирање на третман и документација на растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Раководење со случај кај растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Интервенции во криза кај растројства од употреба на психоактивни супстанци
- Етика и растројства од употреба на психоактивни супстанци
Вежби:
Прикази на случај и работа под супервизија со растројства од употреба на психоактивни супстанци.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table><tr><th>Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr><tr><td>Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr><tr><td>Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr><tr><td>Семинари</td><td>12-20</td></tr></table></td></tr>
</table>

		Континуирани проверки			
		Завршен испит	Писмен дел	/	
			Усмен дел	42 - 70	
			Практичен дел	/	
			Вкупно	**60-100**	

19.	Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит			
	19.1.	Континуирана проверка: бодови		**Континуирани проверки (колоквиуми)**
	19.2.	Тестови: бодови		
	19.3.	Семинари		12-20
	19.4.	Завршен испит: бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 59 бода	5 (пет) F
			од 60 до 68 бода	6 (шест) E
			од 69 до 76 бода	7 (седум) D
			од 77 до 84 бода	8 (осум) C
			од 85 до 92 бода	9 (девет) B
			од 93 до 100 бода	10 (десет) A
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Иван Г. Тулевски	Зависност од дрога	Матица Македонска, Скопје	2009
2.	Елизабет Мицева Величкоска Лилјана Игњатова Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска Ненси Манушева	Практикум за психијатрија	Медицински факултет Скопје	2022

22.2. Дополнителна литература

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	ICCE-International Centre for Credentialing and Education of Addiction Professionals	The Universal Treatment Curriculum for Substance Use Disorders (UTCurriculum1-8)	2nd Edition Published 2015 - Sri Lanka http://colombopla n.org/icce/cur riculum-series/	2015

Ред.број 33

Прилог бр.3		**Предметна програма од интегриран (прв и втор) циклус на студии**
1.	Наслов на наставниот предмет	**ЗАТВОРСКО ЗДРАВЈЕ**
2.	Код	ДА26И 033

3.	Студиска програма	Прв циклус тригодишни стручни студии за акушерство			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ – Медицински факултет Катедра за психијатрија и медицинска психологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	Година	Година	Година
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	1			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Лилјана Игњатова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишани предметот Психијатрија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање и стекнување вештини (компетенции) за: - Затворско здравје и ајчести патологии во затворите - скрининг, проценка и третман за нарушувања на менталното здравје, употреба на супстанции и други коморбидни состојби кај затворска популација - превенција на самоубиство - третман на деца во затвор - третман на жени кои имаат деца, употребуваат супстанции, или се со историја на виктимизација во затвор - примена на принципите на здравствена етика и човекови права кај затворска популација			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Предавања: - Затворско здравје и најчести патологии во затворите - Методи и алатки за скрининг и проценка на нарушувања на менталното здравје, употреба на супстанции, по крвен пат преносливи инфекции - Третман на менталното здравје, употреба на супстанции, двојни растројства и коморбидитети - Превенција на самоубиство, суицидални гестови и манипулации (Национални стандарди за превенција на самоубиства) Семинари: - Третман на ранливи категории во затвор (жени, деца/ со историја на виктимизација во затвор и др.) - Справување со апстиненцијална криза - Превенција на предозирање -Третман во целосна согласност со човековите права и принципите на здравствената етика			

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">Вежби:
Прикази на случај, примена на стандардизирани прашалници за скрининг и проценка на ментални растројства, растројства од употреба на дрога, по крвен пат преносливи инфекции, ТБЦ, работа со лица со зависност и зависничко однесување под супервизија.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3">Поврзан со сите предмети од студиската програма</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивни предавања, вежби, реализирање семинари со претходно зададени теми.</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">30 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="4">16.</td><td rowspan="4">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања - теоретска настава. часови</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Семинари</td><td>4</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td>7</td></tr>
<tr><td>16.4.</td><td>Пракса: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td>/</td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>15</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис, студентот треба да освои минимум бодови од посета на теоретска и практична настава.

<table>
<tr><th colspan="2">Вид на активност</th><th>Бодови</th></tr>
<tr><td colspan="2">Теоретска настава</td><td>2 - 4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практична настава</td><td>4 - 6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Континуирани проверки</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Завршен испит</td><td>Писмен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td>Усмен дел</td><td>42 - 70</td></tr>
<tr><td>Практичен дел</td><td>/</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупно</td><td>60-100</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="4">Начин на оценување: Оценката за предметот се формира според табелата на оценки, а врз основа на збирот на бодовите од сите активности, континуираните проверки, семинари и завршниот испит
<table>
<tr><td>19.1.</td><td>Континуирана проверка: бодови</td><td>Континуирани проверки (колоквиуми)</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Тестови: бодови</td><td></td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Семинари</td><td>12-20</td></tr>
<tr><td>19.4.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td rowspan="6">20.</td><td rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) F</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) E</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) D</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) C</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) B</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) A</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Студентска анонимна евалуација за предметот, наставниците и соработниците кои учествуваат во изведувањето на наставата.</td></tr>
<tr><td>22.</td><td colspan="3">Литература</td></tr>
</table>

	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	МЗ	Стандардни оперативни процдури за ефикасно обезбедување здравствена заштита во казнено поправни и воспитно поправни установи	МЗ	2022
		2.	Марија Дефинис и Марзена Ксел	Стратегија за спречување на самоубиствата во казнено-поправните установи во Северна Македонија	МП,УИС	2021
		3.	Марија Георгиевска Благица Кицева Надица Дамова Снежана Ангелковска Трајковска Соња Трифуновска Билјана Костадиновска Даниела Настова Пиштолова	Здравствена заштита во затворите во Република Македонија, со посебен акцент на здравјето на жените	Фондација Фридрих Еберт - канцеларија Скопје	2016
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jörg Pont	Standards for treatment of people with drug use disorders in custodial settings	Council of Europe	2022
		2.	Olivera Vulić Kralj	Trainer's manual on care and treatment of persons with substance use disorders in prisons	Council of Europe	2025
		3.	Holly Hills, Ph.D. Christine Siegfried, M.S.S.W. Alan Ickowitz, Psy.D.	Effective prison mental health services *Guidelines To Expand and Improve Treatment*	National Institute of Corrections	2004
		4.	UNODC, WHO	Good governance for prison health in the 21st century	WHO	2013

		5.	European Centre for Disease Prevention and Control.	Public health guidance on HIV, hepatitis B and C testing in the EU/EEA – An integrated approach.	Stockholm: ECDC	2018.
		6.	Е.Божиновска, М. Стефановиќ, К.Спасовска, Ж.Шопова, Ж. Караџовски,Р.Кр стевска Ѓердовска	Водич за доброволно советување и тестирање за ХИВ(ДСТ)	ХЕРА	2011